

**ZEYTİNYAĞI  
VE  
SOFRALIK ZEYTİN  
DURUM VE TAHMİN : 2002/2003**

**Olive Oil and Table Olive  
Situation and Outlook: 2002/2003**

**ZSZDT / 96 / Mart 2003**

**Proje Ekibi**

**Dr. Renan TUNALIOĞLU**  
*Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü*

**Pervin KARAHOCAGİL**  
*Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü*

**Dr. Mustafa TAN**  
*TARİŞ*

Bu raporun basım, yayım ve satış hakları  
Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü'ne aittir.  
Raporun bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilmek  
suretiyle alıntı yapılabilir. Raporda yer alan görüşlerin sorumluluğu  
yalnızca TEAE'ye aittir.

Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Durum - Tahmin Raporu Zeytinyağı ve Sofralık  
Zeytin Danışma Kurulu'nda görüşüldükten sonra kesinleştirilir.

#### ZEYTİNYAĞI VE SOFRALIK ZEYTİN DANIŞMA KURULU

- Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü-Ankara
- Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü-Ankara
- Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı-Ankara
- Atatürk Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü-Yalova
- Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği-İstanbul
- Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı- Ankara
- Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü-Adana
- Dış Ticaret Müsteşarlığı - Ankara
- Ege İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği-İzmir
- Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü- Ankara
- S.S. Tarış Zeytin ve Zeytinyağı T.S.K Birliği-İzmir
- İhracatı Geliştirme Merkezi-Ankara
- İzmir Ticaret Borsası- İzmir
- İzmir Ticaret Odası-İzmir
- Marmarabirlik-Bursa
- Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü- Ankara
- Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Ankara
- Ünilever –İstanbul
- Ziraat Odaları-Ankara

Bu rapor Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Danışma Kurulu'nun 16 Ocak 2003 tarihli toplantısında görüşülmüştür. Raporda yer alan görüşlerin sorumluluğu yalnızca TEAE'ye ve Proje Ekibi'ne aittir.

#### İletişim

Tel : (90) (312) 326 00 06 Fax : (90) (312) 322 85 31  
web sitesi: [www.aeri.org.tr](http://www.aeri.org.tr) web sitesi: [www.tariszeytin.com.tr](http://www.tariszeytin.com.tr)  
Dr.Renan TUNALIOĞLU: [renan@aeri.org.tr](mailto:renan@aeri.org.tr)  
Pervin KARAHOCAGİL: [pervin@aeri.org.tr](mailto:pervin@aeri.org.tr)  
Dr.Mustafa TAN: [mtan@taris.com.tr](mailto:mtan@taris.com.tr)

YAYIN NO: 96  
ISBN 975-407-121-7  
ISSN 1303-9636

**İÇİNDEKİLER**

ÖNSÖZ .....	v
Proje Ekibi'nin Önsözü.....	vii
ZEYTİN .....	ix
Tablo 1- Türkiye'de Zeytin Ağac Sayısı , Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi (1989/90 - 2000/2001).....	x
Şekil 1- Türkiye'de Yağlık ve Sofralık Zeytin Üretimi.....	x
Şekil 2- Türkiye'de Önemli Zeytinci İllerin Ağaç Sayıları .....	x
ZEYTİNYAĞI .....	xi
Şekil 3- Dünya'da Ülkeler Bazında Zeytinyağı Üretimi (1990/2002).....	xi
Şekil 4-Türkiye Zeytinyağı İhracatının Dünya İhracatındaki Payı (%).....	xi
Şekil 5- Türkiye'de Zeytinyağı Üretimi ve Tüketiminin Karşılaştırılması .....	xii
Tablo 2-Dünyada ve Türkiyede Farklı Kalitede Zeytinyağlarının Sınıflandırılması .....	xii
Zeytinyağı Fabrikaları, Rafinasyon, Dolum Ve Ambalajlama Tesisleri .....	xii
Şekil 6- Türkiye'de Zeytinyağı Pazarlama Organizasyonu .....	xiii
Tablo 3- Türkiye'de Mevcut Zeytinyağı Fabrikaları ve İllere Göre Dağılımı (1995).....	xiv
SOFRALIK ZEYTİN.....	xiv
Şekil 7- Dünya'da Ülkeler Bazında Sofralık Zeytin Üretimi (1990/2002).....	xv
Şekil 8- Türkiye'de Sofralık Zeytin Üretim, Tüketim ve İhracatı .....	xv
Tablo 4- Türkiye'de İller Bazında Sofralık Zeytin İşletmeleri (1995) .....	xv
Şekil 9- Türkiye'de Sofralık Zeytin Pazarlama Organizasyonu .....	xvi
ÖZET .....	1
ABSTRACT.....	3
DÜNYA'DA DURUM : 1999/2000-2000/2001 .....	5
Zeytinyağı.....	5
Dünya Üretimi Arttı .....	5
Toplam Arz ve Kullanım Arttı .....	6
Dünya Zeytinyağı Tüketimi ve Dünya Zeytinyağı İthalatı Arttı .....	6
Fiyatlar .....	6
Stok Kullanım Oranı 2001/2002 Kampanya Döneminde Arttı .....	6
Sofralık Zeytin.....	7
Dünya Sofralık Zeytin Üretimi ve Stokları Arttı.....	7
Dünya Sofralık Zeytin İthalatı , İhracatı ve Tüketimi Arttı .....	8
DÜNYA'DA TAHMIN : 2001/2002 .....	9
Zeytinyağı.....	9
Üretimde Artış.....	9
Tüketimin Düşme Eğiliminde Olması Bekleniliyor .....	9
Uluslararası Ticaret Dengelenmiş, Stok Miktarı Yüksek Olarak Gelecek Kampanyaya Girilmiştir .....	9
Fiyatlar .....	9
Sofralık Zeytin.....	9
Üretimde ve Tüketimde Artış.....	9
Stoklar ve Dış Ticaret.....	9
DÜNYA'DA ÖNGÖRÜ 2002/2003 .....	10
Zeytinyağı.....	10
Üretimin Düşmesi Öngörülüyor .....	10
Tüketimin Artması Bekleniyor.....	10
Dış Ticaretin Hareketlenmesi Öngörülüyor .....	10
Stoklar Azalacak .....	10
Sofralık Zeytin.....	10
Üretim ve Stoklarda Azalış Tüketimde Artış .....	10
TÜRKİYE'DE DURUM 1999/2000-2000/2001 .....	12
Zeytinyağı.....	12
Zeytinyağında Üretim Arttı .....	13
Tüketim Bir Önceki Kampanya Dönemine Göre Fazla Değişmedi .....	13
İhracat Arttı .....	13
Stoklar .....	13
Fiyatlar .....	13
Sofralık Zeytin.....	15
Üretim Arttı.....	15
Tüketim Azaldı.....	15

İhracat Artma Eğiliminde .....	15
Stoklar .....	16
Fiyatlar .....	16
TÜRKİYE'DE TAHMIN 2001/2002 .....	17
Zeytinyağı .....	17
Zeytinyağında Üretim, Stoklar ve İhracat Azaldı .....	17
Tüketimde Azalma .....	17
Fiyatlar .....	17
Sofralık Zeytin .....	17
Üretim ve Stoklar Azaldı .....	17
Tüketim ve ihracatta da Azalma Olmuştur .....	17
Fiyatlar .....	17
TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ 2002/2003 .....	18
Zeytinyağı .....	18
Üretimin Artacağı Fakat Bir Önceki Var Yılı İle Aynı Olacağı Bekleniyor .....	18
İhracatta Artış Öngörülüyor .....	18
Tüketimin Bir önceki Var Yılından Az Olacağı, Stokların Artacağı Öngörülüyor .....	18
Tüketici ve İhraç Fiyatlarının Artması Bekleniyor .....	18
Sofralık Zeytin .....	19
Üretimi – Tüketim ve İhracatın Artması Öngörülüyor .....	19
Fiyatlar .....	19

## TABLOLAR

Tablo 1- Dünya Zeytinyağı Arzı ve Kullanımı (1999 /2000 -2002/ 2003) .....	5
Tablo 2- Dünya Sofralık Zeytin Arzı ve Kullanımı (1999 /2000 -2002/ 2003) .....	7
Tablo 3 -Türkiye Zeytinyağı Arzı ve Kullanımı (1999 /2000 -2002/ 2003) .....	12
Tablo 4 - Türkiye Sofralık Zeytin Arzı ve Kullanımı (1999/2000 - 2002/2003).....	15

## ŞEKİLLER

Şekil 1- Dünya Zeytinyağı Arzı .....	5
Şekil 2- Dünya Zeytinyağı Kullanımı .....	5
Şekil 3- Dünya Zeytinyağı Stok/Kullanım Oranı .....	6
Şekil 4- Dünya Sızma Zeytinyağı Fiyatları .....	6
Şekil 5- Dünya Rafine Zeytinyağı Fiyatları .....	6
Şekil 6- Dünya Sofralık Zeytin Arzı .....	7
Şekil 7- Dünya Sofralık Zeytin Kullanımı .....	7
Şekil 8- Dünya Sofralık Zeytin Stok/Kullanım Oranı .....	7
Şekil 9- Türkiye Zeytinyağı Arzı .....	12
Şekil 10- Türkiye Zeytinyağı Kullanımı .....	12
Şekil 11- Türkiye'de Zeytinyağı Stok Kullanım Oranı .....	13
Şekil 12- Türkiye'de 5 Asit Zeytinyağı Destekleme ve Serbest Piyasa (Borsa) Fiyatlarının Karşılaştırılması ...	14
Şekil 13- Türkiye'de Farklı Kalitedeki Zeytinyağları ve Ayçiçek Yağı İç Piyasa Fiyatları Karşılaştırması .....	14
Şekil 14- Türkiye'de Farklı Kalite Sınıflarına Göre Zeytinyağı İhraç Fiyatları .....	14
Şekil 15- Türkiye Sofralık Zeytin Arzı .....	15
Şekil 16- Türkiye Sofralık Zeytin Kullanımı .....	15
Şekil 17- Türkiye'de Sofralık Zeytin Stok/Kullanım Oranı .....	16
Şekil 18- Türkiye'de Sofralık Zeytin Üretici Eline Geçen Fiyatlar (Marmarabirlik) .....	16
Şekil 19- Türkiye'de Sofralık Zeytin İhraç Fiyatları (DİE).....	16

## KUTULAR

Kutu 1: AB Ortak Piyasa Düzeninde Zeytinyağı .....	11
Kutu 2: Türkiye'de Zeytinyağında Fiyat Politikası .....	20
Kutu 3: Türkiye'de Zeytinyağı İhracatı .....	21
Kutu 4: Türkiye'de Dökme Zeytinyağı .....	22
Kutu 5: Türkiye'de Sofralık Zeytin İhracat Ve Fiyat .....	22

EK TABLOLAR.....	23
Ek Tablo 1- Dünya Zeytinyağı Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2000/01.....	24
Ek Tablo 2- Dünya Zeytinyağı Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2001/02.....	25
Ek Tablo 3- Dünya Zeytinyağı Arz. Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2002/03.....	26
Ek Tablo 4- Dünya Sofralık Zeytin Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2000/01.....	27
Ek Tablo 5- Dünya Sofralık Zeytin Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2001/02.....	28
Ek Tablo 6- Dünya Sofralık Zeytin Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2002/03.....	29
Ek Tablo 7- Avrupa Birliği Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Üretim Kullanım ve Ticareti 2001/02-2002/03.....	30
Ek Tablo 8- Türkiye'nin Ülkelere Göre Naturel Sızma ve Naturel Ekstra Ekstra Zeytinyağı İhracatı 1993/2002.....	31
Ek Tablo 9- Türkiye'nin İnce Naturel Zeytinyağında Ülkelere Göre İhracatı (kg)* 1993/2002.....	32
Ek Tablo 10- Türkiyenin Riviera Zeytinyağında Ülkelere Göre İhracatı (kg)* 1993/2002.....	33
Ek Tablo 11- Türkiye'nin Rafine Zeytinyağında Ülkelere Göre İhracatı (kg)* 1993/2002.....	34
Ek Tablo 12- Türkiye'nin Diğer Zeytinyağlarında Ülkelere Göre İhracatı (kg) 1993/2002.....	35
Ek Tablo 13- Türkiye'nin AB Ülkelerine Naturel Sızma ve Naturel Ekstra Ekstra Zeytinyağı İhracatı (kg)*.....	36
Ek Tablo 14- Türkiye'nin AB Ülkelerine İnce Naturel Zeytinyağı İhracatı (kg) 1993/2002.....	36
Ek Tablo 15- Türkiye'nin AB Ülkelerine Riviera Zeytinyağı İhracatı (kg) 1993/2002.....	36
Ek Tablo 16- Türkiye'nin AB Ülkelerine Rafine Zeytinyağı İhracatı (kg)* 1993/2002.....	37
Ek Tablo 17- Türkiye'nin AB Ülkelerine Diğer Zeytinyağlarında İhracatı (kg) 1993/2002.....	37
Ek Tablo 18- Lampant Zeytinyağının Ülkelere göre İhracatı 1996-2001 (kg).....	37
Ek Tablo 19- Türkiye'nin Kalite Sınıflarına Göre Zeytinyağı İhracatı 1993-2002.....	38
Ek Tablo 20- Tiplerine Göre Zeytinyağı İhracatı (Kg) 1994/95-2001/2002.....	39
Ek Tablo 21- Türkiye'nin Ülkelere Göre Pirina Yağı ve Sabun Hammaddeleri İhracatı (kg) 1993/2002.....	39
Ek Tablo 22- Türkiye'nin Ülkelere Göre Farklı Kalitelerde Zeytinyağı İthalatı (TL/kg) 1994/2002.....	40
Ek Tablo 23- Türkiye'nin Ülkelere Göre Siyah Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002.....	41
Ek Tablo 24- Türkiye'nin Ülkelere Göre Yeşil Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002.....	42
Ek Tablo 25- Türkiye'nin Diğer İşlenmiş Sofralık Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002.....	43
Ek Tablo 26- Türkiyenin Avrupa Birliği Ülkelerine Siyah Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002.....	44
Ek Tablo 27- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Yeşil Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002.....	44
Ek Tablo 28- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Diğer İşlenmiş Sofralık Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002.....	44
Ek Tablo 29- Türkiye'nin Toplam Sofralık Zeytin İhracatı(kg/Dolar) 1993/2002.....	45
Ek Tablo 30- Türkiye'nin Ülkelere Göre Siyah ve Yeşil Sofralık Zeytin İthalatı (TL/kg) 1993/2002.....	46
Ek Tablo 31- Türkiye'de İllere Göre Çiççi Eline Geçen Yağlık Zeytin Fiyatları (TL/kg) 1994/2001.....	47
Ek Tablo 32- Türkiye'de Zeytin, Sofralık Zeytin ve Zeytinyağı Toptan Fiyatları (TL/kg) 1998/2002.....	48
Ek Tablo 33- Türkiye'de İllere Göre Zeytinyağı Perakende Fiyatları (TL/kg) 1998/2002.....	49
Ek Tablo 34- Türkiye'de İllere Göre Çiççi Eline Geçen Sofralık Zeytin Fiyatları (TL/kg) 1994/2001.....	50
Ek Tablo 35- Türkiye'de İllere Göre Siyah Zeytin Perakende Fiyatları (TL/kg) 1998/2002.....	51
Ek Tablo 36- Türkiye'de İllere Göre Yeşil Zeytin Perakende Fiyatları (TL/kg) 1998/2002.....	52
Ek Tablo 37- Zeytin ve Zeytin Mamülleri İmalatı 1998/2002.....	53



## **ÖNSÖZ**

Beslenme, insanın yaşaması ve neslinin devamı için bir zorunluluktur. Bu nedenle, insanoğlunun geçmişten bugüne değin verdiği mücadelelerde beslenmenin; beslenmede de tarım ürünlerinin yeri ve önemi daima vazgeçilmez olmuştur.

İşte bu konum, tarıma dünya ülkelerinde stratejik bir önem kazandırmanın yanı sıra, güncelliğinin devamını da sağlamaktadır. Tarımın stratejik önemi gereği sağlam bir bilgi envanteri kadar, geleceğe yönelik “Durum - Tahmin ve Öngörü Çalışması” yapılması onun bu konumunu güçlendirmektedir. Konu ayrıca Envanter Çalışması (EÇ) veya Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) adı altında değerlendirilerek, Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikasının da temel çalışmaları arasında bulunmakta ve önemini korumaktadır.

Durum ve tahmin çalışmaları; bir yandan onları gerçekleştiren Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü (TEAE) tarafından gerçekleştirilen diğer bütün çalışmalara temel teşkil edecek bilgi ve veri tabanı oluşturulmasını sağlarken, diğer yandan sektördeki gelişmeleri yakından izleyecek ilgili kişi, grup ve kuruluşları bu gelişmelerden zamanında ve doğruya yakın olarak haberdar edip bilgilendirmeyi sağlayacaktır.

Bu çalışmalarda, bitkisel üretim gruplarında hasat periyodu (varsa buna paralel işleme periyodu) göz önüne alınarak bir önceki yıla ait üretim, kullanım (tüketim), ihracat, ithalat, fiyatlar ve yıl sonu stoklarında ortaya çıkan gerçekleştirmeler “ Durum ”, içinde bulunulan yıla ait gerçekleşen fakat tam netleşmeyen gelişmeler “Tahmin”,bir sonraki yıla ait muhtemel gelişmeler ise “ Öngörü ” adı altında sistematik olarak incelenmektedir. Bu incelemeler dünyadaki gelişmeler de dikkate alınarak yapıldığından, ürün grubu ile ilgili olarak dünya ülkelerindeki durum da gündeme getirilmektedir.

“Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Durum ve Tahmin Raporu” ise zeytinyağı ve sofralık zeytin üreticileri, ilgili kurum ve kuruluşlar, birlikler, sanayiciler, tüccarlar, üniversiteler ve konuyla ilgilenen tüm kesimlerin bilgileri dahilinde, ortak ve güvenilir bir bilgi kaynağı olma özelliğine sahip olarak hazırlanmaktadır.

Zeytincilik, Türkiye’de yaklaşık 400 000 ailenin geçim kaynağını oluşturan, işlenen tarım alanlarının %2,2’sini, bağ-bahçe alanlarının ise 18,1’ni oluşturan bir sektördür. Zeytin ve zeytinyağı üretimi, öncelikle sağlıklı beslenmede, öz kaynakların değerlendirilmesinde, istihdam yaratmada, diğer sanayi dallarına ve kendi alt sektörlerinden olan sofralık zeytin ve zeytinyağı alt sektörlerine hammadde temin etmede ve yüksek katma değeriyle tarım ekonomisi için ciddi bir öneme sahiptir. Zeytin, anavatanı olan Türkiye’de her yıl artan öneme sahip olmasına karşın, misafir olarak gittiği ülkelerde daha fazla geliştirilme imkanı bularak, Avrupa Birliğinin Ortak Piyasa Düzeninde temel stratejik ürünler içerisinde önemli bir konumda olduğu görülmektedir.

Bu aşamada Türk zeytincilik sektörü, istatistik verilerden başlayan yapısal ve ekonomik konuları içeren çok yönlü ve kararlı politikalar üretmek görevini üstlenmelidir. Zeytin ürün gruplarını içeren bu raporla temel politikalar oluşturulması aşamasında önemli katkılar sağlanacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmadaki gayret ve emekleri nedeniyle, Proje Ekibine, Danışma Kurulu’nda yer alan temsilcilere ve katkı sağlayan sektörün tüm değerli uzmanlarına teşekkür ederken, çalışmanın dünya ve ülkemizdeki durum ve gelişmeler hakkında sistematik ve güvenilir bilgi kaynağı olma niteliği sağlayacağını ve böylelikle sektörle ilgili kararlar verirken kullanılabilir bir kaynak olacağını umuyorum.

**Yakup Erdal ERTÜRK**  
**Enstitü Müdürü**

## **Proje Ekibi'nin Önsözü**

Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü tarafından bu yıl ilk kez yayınlanan Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Durum Tahmin Raporu'nun hazırlanması sırasında Proje Ekibinden katkılarını esirgemeyen Danışma Kurulu'nda yer alan tüm temsilcilere ve *Sayın Hüseyin Cahit Çetin'e, Sayın Aynur Danacı'ya, Sayın Ayhan Baran'a, Sayın Yrd.Doç.Dr.Mücahit Taha Özkaya'ya, Sayın Hasan Köşklü'ye, Sayın Günnur Binici'ye, Sayın Ertuğrul Baba'ya, Sayın İsmail Muzaffer Eren'e, Sayın Deniz Ataç'a, Sayın Orhan Baskan'a, Sayın Figen Kutkan'a, Sayın Çağlar Göksu'ya ve Sayın Sadrettin Karahocagil'e* teşekkür eder, çalışmanın ülkemize ve dünya zeytinciliğine faydalı olmasını temenni eder, saygılarımızı sunarız.

**Dr.Renan TUNALIOĞLU**  
**Pervin KARAHOCAGİL**  
**Dr. Mustafa TAN**



# **ZEYTİN ZEYTİNYAĞI - SOFRALIK ZEYTİN**



## ZEYTİN

Dünya’da yaklaşık 10 milyon hektar alan üzerinde 890 milyon zeytin ağacı yetiştirilmekte olup, tarımı ekonomik olarak genellikle Türkiye’nin de içerisinde olduğu Akdeniz havzası ülkelerinde yapılmaktadır. Ağaç varlığının % 97’sine sahip ülkeler; İspanya, İtalya, Yunanistan, Türkiye, Tunus, Suriye, Fas, Portekiz, Fransa ve Cezayir Önemli Üretici Ülkeler olarak tanımlanmaktadır. Bu ülkelerin çoğu AB üyesidir. Bunların yanı sıra son yıllarda Avustralya, Japonya ve Arjantin gibi ülkelerde de zeytin üretimine başlanılmıştır.

Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de üretilen dane zeytinin yaklaşık %65-70’i yağlığa, %30-35’i sofralığa işlenir. Genelde tüketim zeytinyağı ağırlıklı olduğu için yağlık zeytin üretimi fazla olmaktadır. Yağlık ya da sofralık zeytin üretimi konusunda ülkelerin tercihleri farklı olmaktadır. Nitekim bu tercih, ülkelerin zeytinyağı yada sofralık zeytin üretiminde önder konumda olmalarına neden olmaktadır.

Zeytin, genetik özelliğinin yanı sıra kültürel işlemlerin tam olarak uygulanamayışı nedeniyle periyodisite (bir yıl ürün verme-diğer yıl az verme veya hiç vermeme olayı) gösterir. Ürünün periyodisite eğilimi, üretici ülkelerin yetiştirme politikalarında yer aldığı öneme göre değişen unsurlardan biridir.

Türkiye’de DİE’nin 2000/2001 verilerine göre 98 milyon zeytin ağacı bulunmakta, var-yok yılı ortalaması olarak 1.200 bin ton dane zeytin, 130 bin ton zeytinyağı, 365 bin ton sofralık zeytin üretilmektedir. Türkiye’de Aydın, İzmir, Muğla, Balıkesir, Bursa, Manisa, Çanakkale, Hatay, Antalya, G.Antep ve İçel önemli zeytinci illerdir. Ege, Marmara, Akdeniz, Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ise önemli zeytin üreten bölgelerdir.

Zeytincilik seferberliği Türkiye’de ilk kez **Atatürk’ün** direktifleri doğrultusunda Tarım Bakanlığı’nın “Tarımda Tedrisatı İslah Kanunu” ile başlatılmıştır. Zeytincilik, günümüzde T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlıkları, Tarım Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Tarım Satış Kooperatifleri gibi üretici birliklerinin (Tariş, Marmarabirlik ve Güneydoğu Anadolu Birlik) yanı sıra özel sektörün ve üniversitelerin de yer aldığı kurumsal yapının içerisinde geliştirilmeye çalışılmaktadır.

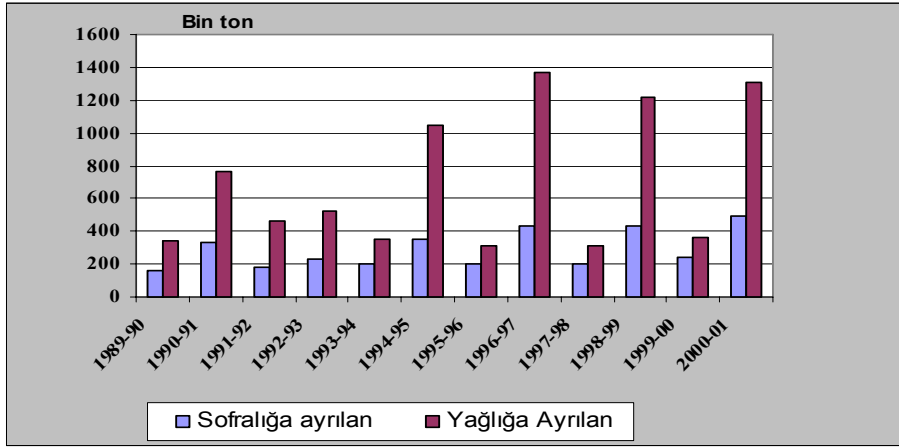
Zeytin, uluslararası platformda ise **Uluslararası Zeytinyağı Konseyi (UZK)** başta olmak üzere AB, FAO vb. kurumların işbirliği ile kurumsallaşmıştır. Türkiye UZK’ ne 1963 yılında üye olmuş, 1998 yılında ise Hükümetin aldığı bir kararla üyelikten ayrılmıştır. Bu tarihten sonra Türkiye UZK tarafından yürütülen teknik ve ekonomik işbirliğinden yararlanamamış, kendisini de ilgilendiren kararlarda etkili olamamıştır. UZK’nın AB Mevzuatında da referans bularak özellikle, UZK-Kodeks standartlarının oluşmasında, promosyon faaliyetlerinde koordinatörlüğü üstlenmede ve teknik işbirliği programları ile üretimden tüketime kadar dünya zeytinciliğine yön vermedeki etkinliği düşünüldüğünde, bu platformda yer almayan Türkiye’nin uğrayabileceği fırsat kayıpları sonuçlarının neler olacağı gelecek yıllarda daha net görülebilecektir. Halihazırda Türkiye ile UZK ilişkilerinin yeniden başlatılması çabalarında bulunan Tariş ve Marmarabirlik’in özerk kurumsal yapıları –16 Haziran 2000 tarihinden itibaren ise 4572 sayılı yasa ile birlikler mali ve idari yönden özerkleşmiştir– nedeniyle UZK’ya Gözlemci Üyelikleri bulunmaktadır. Diğer yandan Tariş’ in UZK’ nın promosyon faaliyetlerini sürdürdüğü ülkelerde pazarlanan zeytinyağlarının kalite kontrol anlaşmasına dahil olan ve kalite kontrol listesine dahil edilen ülkemizin tek kuruluşu olduğu da bilinmektedir. Bu anlamda Türkiye’nin AB müktesabatına uyum sürecinde olduğu da düşünülerek böylesi uluslararası platformlarda yeniden yer alması ve alınacak kararlarda oy hakkının olması önemli görülmektedir.

**Tablo 1- Türkiye’de Zeytin Ağaç Sayısı, Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi (1989/90 - 2000/2001)**  
**Table 1-The Number of Olive Trees, Olive Oil and Table Olive Production(1989/90 - 2000/2001)**

Yıllar	Meyve veren ağaç sayısı (Bin Adet)	Meyve vermeyen ağaç sayısı (Bin Adet)	Zeytin Üretimi (Ton)	Sofralığa Ayrılan (Ton)	Yağlığa Ayrılan (Ton)	Zeytinyağı Üretimi (Ton)
1989-90	79.460	6.250	500.000	162.000	338.000	35.000
1990-91	79.600	5.960	1.100.000	337.000	763.000	80.000
1991-92	81.520	6.185	640.000	181.000	459.000	60.000
1992-93	81.260	5.828	750.000	231.000	519.000	56.000
1993-94	81.703	5.460	550.000	200.000	350.000	48.000
1994-95	82.192	5.955	1.400.000	350.000	1.050.000	160.000
1995-96	81.437	6.144	515.000	206.000	309.000	40.000
1996-97	83.200	6.540	1.800.000	435.000	1.365.000	200.000
1997-98	85.700	10.000	510.000	200.000	310.000	40.000
1998-99	85.850	7.600	1.650.000	430.000	1.220.000	170.000
1999-00	87.130	8.370	600.000	240.000	360.000	70.000
2000-01	89.200	8.570	1.800.000	490.000	1.310.000	190.000

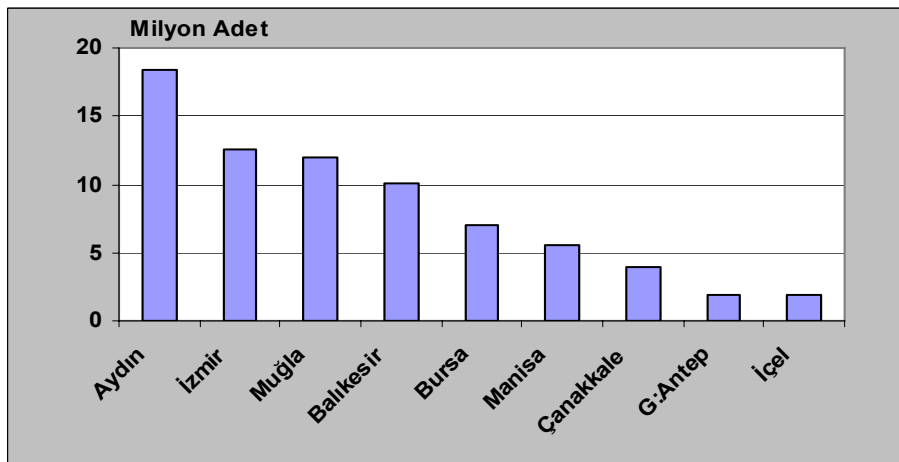
Kaynak: DİE Tarım İstatistikleri Özeti, Uluslararası Zeytinyağı Konseyi  
 Source : GSI and IOOC

**Şekil 1- Türkiye’de Yağlık ve Sofralık Zeytin Üretimi**  
**Figure 1- Olive for Oil and Table Olive Production in Turkey**



Kaynak: DİE  
 Source : GSI

**Şekil 2- Türkiye’de Önemli Zeytinci İllerin Ağaç Sayıları**  
**Figure 2- The Number of Olive Trees in Important Producer Provinces of Turkey**



Kaynak: DİE  
 Source : GSI

## ZEYTİNYAĞI

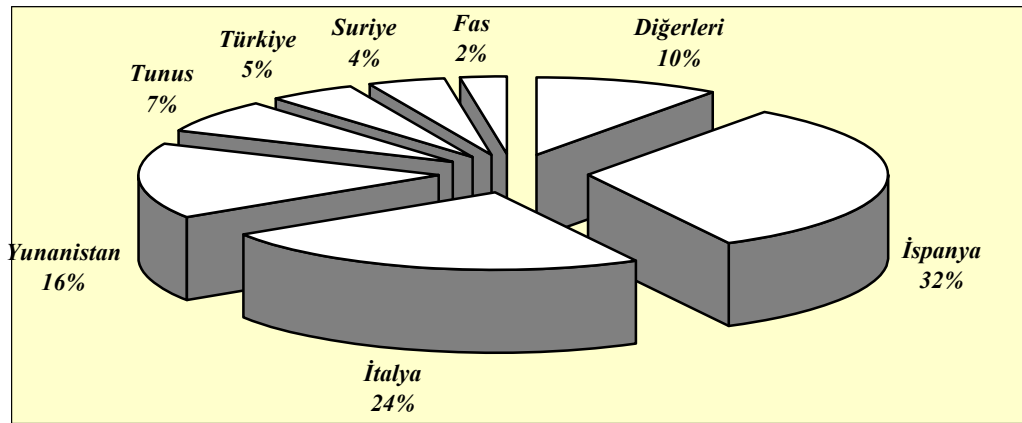
Zeytinyağı zeytinin preslenmesiyle elde edilen, herhangi bir kimyasal işleme tabi tutulmadan doğrudan tüketilebilen tek yağdır. Zeytinyağı bu haliyle meyve suyuna benzetilir. Bitkisel yağlar içerisinde **fiziksel metotlarla üretilebilen tek yağ** olması **zeytinyağının sahip olduğu** bir ayrıcalıktır. Son yıllarda bu özelliği nedeniyle zeytinyağı sadece üretimi yapılan ülkelerde değil, sağlıklı yaşam idealini ilke edinen ülkelerde de tüketilmeye başlanmıştır.

Yağlık zeytinin işlenmesi ile elde edilen bitkisel yağa **Zeytinyağı** denir ve zeytin ağacının meyvesinin (her zeytin meyvesi yaklaşık ağırlığının %20-30'u kadar yağ içerir) normal iriliğini aldığı ve yağ teşekkülünün en yüksek seviyeye ulaştığı dönemde hasat edilerek çeşitli metotlarla yağın çıkarılması **Zeytinyağı Ürünü** oluşturur. Türkiye'de üretilen zeytinin büyük bir kısmı (%65-70) yağlık olarak değerlendirilmektedir. En önemli yağlık çeşitler Ayvalık (Edremit), Memecik, Memeli, Çakır, Erkence, Kilis Yağlık, Nizip Yağlık, Saurani ve Yağ Çelebi'dir. Türkiye dünya zeytinyağı üretiminde var-yok yılı ortalamasına göre 130 bin ton üretimle İspanya, İtalya, Yunanistan, ve Tunus'dan sonra beşinci sırada yer almakta ve dünya üretiminin %5'ini ihracatının ise %9,5'ini sağlamaktadır.

Türkiye'de zeytinyağı tüketimi Türk halkının gerek fiyat, gerekse alışkanlıkları nedeniyle istenilen düzeyde olamamaktadır. Tüketim adeta üretim bölgeleriyle sınırlı kalmaktadır. Zeytinyağında kişi başına tüketim diğer önemli üretici ülkelerde 10 ile 20 kg arasında değişirken, Türkiye'de 800 gram ile 1 kg arasında değişmektedir.

**Şekil 3- Dünya'da Ülkeler Bazında Zeytinyağı Üretimi (1990/2002)**

**Figure 3- Olive Oil Production by Countries in the World (1990/2002)**

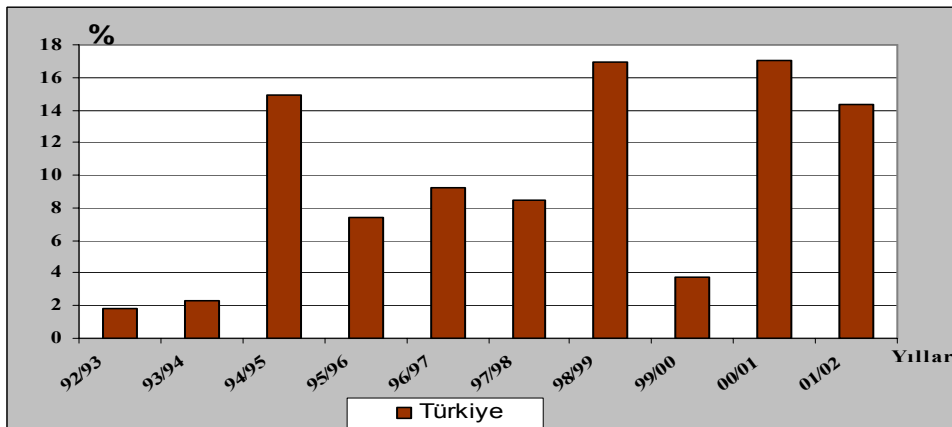


Kaynak :Uluslararası Zeytinyağı Konseyi (UZK)

Source :International Olive Oil Council (IOOC)

**Şekil 4-Türkiye Zeytinyağı İhracatının Dünya İhracatındaki Payı (%)**

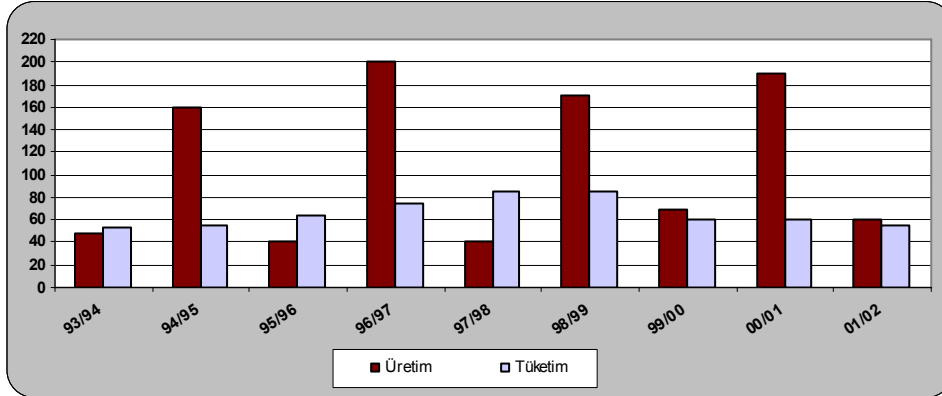
**Figure 4-Turkey's Olive Oil Export Ratio in the World (%)**



Kaynak:Uluslararası Zeytinyağı Konseyi (UZK)

Source : International Olive Oil Council (IOOC)

**Şekil 5- Türkiye’de Zeytinyağı Üretimi ve Tüketiminin Karşılaştırılması**  
**Figure 5- Comparison of Olive Oil Production and Consumption in Turkey**



Kaynak :Uluslararası Zeytinyağı Konseyi (UZK)  
 Source : International Olive Oil Council (IOOC)

Zeytinyağı AB ortak piyasa düzeninde ortaya konulan pazarlama standartları gereği özellikle kalite sınıflandırması, paketleme ve etiketleme ile ilgili 1 Kasım 2003 tarihine kadar yürürlükte olan sınıflandırma ile yeni sınıflandırma aşağıda görülmektedir.

**Tablo 2-Dünyada ve Türkiyede Farklı Kalitede Zeytinyağlarının Sınıflandırılması**  
**Table 2-Different Quality Olive oil Classification in the World and Turkey**

Kalite Sınıfı:	Yürürlükteki Oleik asit Değeri (gr/100gr)	Yürürlüğe Girecek Olan Oleik asit Değeri (gr/100gr)
Naturel Zeytinyağları		
Sızma	≤ 1	≤ 0,8
Naturel Birinci	> 1 - ≤ 2	> 0,8 - ≤ 2
Naturel İkinci	> 2 - ≤ 3,3	Tip yürürlükten kaldırılmıştır.
Lampant	> 3,3	> 2
Rafine	≤ 0,5	≤ 0,3
Riviera	≤ 1,5	≤ 1
Rafine Pirina	≤ 0,5	≤ 0,3
Karma Pirina	≤ 1,5	≤ 1

Kaynak/Source: TARİŞ

### Zeytinyağı Fabrikaları, Rafinasyon, Dolum ve Ambalajlama Tesisleri

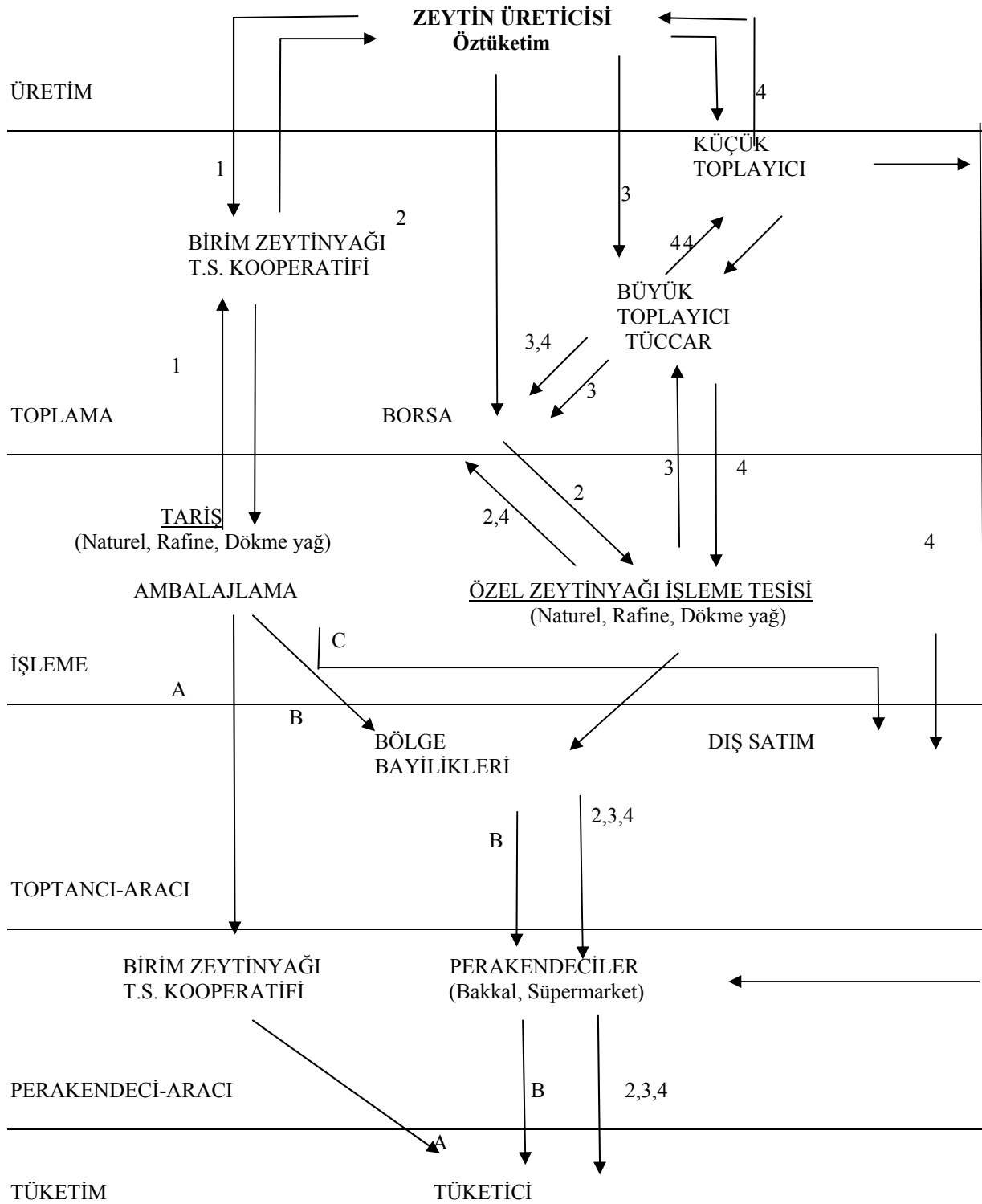
Türkiye’de zeytinyağı sanayi son on yılda büyük gelişmeler kaydetmiştir. 1984 yılında 1 tane kontinü (modern) sistem ve 1.500 klasik pres varken, 1995 yılında kontinü sistem 132 adet olmuş, 2002 yılı itibariyle ise 500 adet -ki bunların kapasitesi 25.000 ton/gündür- modern kontinü tesise ulaşılmıştır. Klasik pres sistemlerin sadece 100 adeti aktif diğerleri inaktif hale dönüşmüştür. Böylece %90’a varan modernizasyon oranı gerçekleştirilmiştir. Nitekim yetiştiricilikteki olumlu gelişmeleri sistemlerini yenileyerek değerlendiren zeytinyağı sanayi, üretimde kaliteyi iyileştirmeyi başararak naturel zeytinyağı üretimini ve ihracatını arttırmıştır.

Üretici Birliği olarak Tariş ise bu konuda her zaman öncü olmuş, 1984 yılından günümüze kadar toplam 2.200 ton/gün kapasiteye ulaşan 46 kontinü tesis kurmuştur.

Sektörde mevcut başlıca rafinasyon ve ambalajlama tesislerinin toplam kurulu kapasitesi yaklaşık 1.300 ton/gündür. Bu tesislerin büyük bir kısmı zeytinyağının yanı sıra diğer bitkisel yağlara yönelik olarak da çalışmaktadır. Kapasite kullanım ve istihdam durumları sektörün diğer alanlarına göre farklılık göstermekte ve faaliyetleri yıl boyu devam etmektedir. Ancak tüketim ve ihracat sıkıntıları nedeniyle, zeytinyağının devir hızının düşük ve kar marjının az olması ve yeterli sermaye birikimi bulunmaması, sektörün yenileşmesini ve teknolojik gelişmelere uyum sağlamasını engellemektedir. Buna bağlı olarak mevcut rafinasyon tesislerinin bir çoğunda yeterli iyileşmeler yapılamadığından, dünya standartlarında uygun rafine zeytinyağı üretiminde zaman zaman sıkıntılar yaşanmaktadır.

Dolum ve ambalajlama açısından da durum pek farklı değildir. Teknolojik yetersizlikler yanında, özellikle teneke kutu yapımında kullanılan malzemelerin kalitesizliği ve dünya standartlarına uymaması, cam şişeler açısından ise standardizasyon ve model sıkıntısı çekilmesi başlıca sorunlardır.

Şekil 6- Türkiye’de Zeytinyağı Pazarlama Organizasyonu  
Figure 6- Olive Oil Marketing Organization in Turkey



Kaynak: : Renan TUNALIOĞLU,(1995) “ Önemli Zeytin Üreticisi Ülkelerin Zeytinciliği ile Türkiye Zeytinciliğinin Bazı Yönlerden Karşılaştırılması” ,Basılmış Doktora Tezi, TC Başbakanlık.DTM-EİBGS Yayın No-

**Tablo 3- Türkiye'de Mevcut Zeytinyağı Fabrikaları ve İllere Göre Dağılımı (1995)**  
**Table 3- Olive Oil Plants by Province in Turkey (1995)**

İller	Fabrika Sayısı (Adet)	Hidrolik Pres (Adet)	Süper Pres (Adet)	Kontinü (Adet)	Kurulu Kapasite* 1.000 Ton	(%)
İzmir	213	202	118	19	52	19,6
Aydın	173	175	61	28	46	17,2
Balıkesir	135	116	60	26	36	13,7
Gaziantep	140	127	46	2	25	9,3
Muğla	133	117	44	11	27	10,3
Manisa	85	82	37	7	20	7,4
Çanakkale	95	81	41	7	20	7,5
Hatay	67	51	17	24	21	7,8
Bursa	55	50	11	4	10	3,9
İçel	13	11	2	1	2	0,9
Antalya	8	5	7	1	2	0,8
Adana	7	2	4	1	1	0,5
Kahramanmaraş	5	4	2	0	1	0,3
Kocaeli	7	3	3	0	1	0,3
Tekirdağ	2	2	2	1	1	0,4
Diğerleri	3	2	2	0	1	0,2
<b>Toplam</b>	<b>1.141</b>	<b>1.030</b>	<b>457</b>	<b>132</b>	<b>267</b>	<b>100,0</b>

Kaynak : Zeytincilik Araştırma Enstitüsü / Bornova

Source: Olive Research Institute / Bornova

\*Kurulu Kapasite= ((Hid.presx12)+(Süp.presx10)+(Kon.x40))x60 günx0,20

## SOFRALIK ZEYTİN

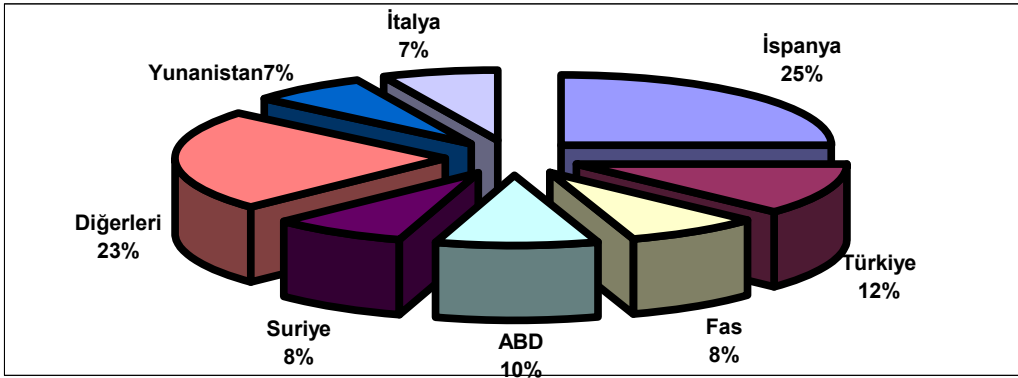
Sofralık zeytin; uluslararası standartta kültüre alınmış zeytin çeşitlerinin işlenebilecek olgunlukta hasat edilen temiz, sağlam meyvelerinin belirli teknik usullerle acılığının giderilmiş, –sofralık zeytin olarak değerlendirilebilmesi için içindeki “oleuropein” denilen acılık maddesinin bünyeden uzaklaştırılması gerekir– kullanımına izin verilen katkı maddeleri ile birlikte veya sade olarak ambalajlanmış, yeme olgunluğu kazanan zeytin daneleri olarak tanımlanmakta ve siyah, yeşil, rengi dönük olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye’de siyah sofralık olarak değerlendirilen başlıca sofralık zeytin çeşitleri; Gemlik, Uslu, Edincik-Su, Kan, Halhalı, Tavşan Yüreği, ve Çelebi’dir. Domat ve Yamalak Sarısı çeşitleri ise yeşil ve genellikle kostikli ve dolgulu olarak değerlendirilen çeşitlerdir. Ayvalık (Edremit) ve Memecik çeşitleri ise yeşil, pembe çizik, siyah ve yağlık olarak değerlendirilebilen en önemli karma çeşitlerimizdir.

Dünyada sofralık zeytin üreten önemli ülkeler İspanya, Türkiye, ABD, Fas, Yunanistan ve İtalya’dır. **Türkiye dünya sofralık zeytin üretiminde ikinci, dünya siyah zeytin üretiminde birinci sıradadır.** Dünya ihracatında İspanya ve Fas lider konumda bulunmakta bu ülkeleri Türkiye ve Yunanistan izlemektedir. Türkiye, üretiminin büyük bir miktarını tüketime yönlendirmekte, işleme tekniğindeki farklılıktan dolayı ihracatta aynı başarıyı gösterememektedir. Ülkemizde genellikle yüksek tuz konsantrasyonu içeren işleme tekniği ile başta AB ülkelerinin büyük tüketici ve ithalatçısı konumunda bulunan İtalya ve İspanya’nın da içerisinde yer aldığı birçok tüketici ülkenin damak zevkine hitap edilememektedir. Adı geçen ülke insanların damak zevkine uygun üretilmediği veya Türk damak zevkine alıştırmadıkları sürece Türkiye’nin sofralık zeytin ihracatının artması mümkün olmayacaktır.

Türkiye’de sofralık zeytin üretiminde Marmara Bölgesi’nin ayrıcalığı vardır. Çünkü bu bölgede üretilen zeytinin %80’inden fazlası sofralık zeytin olarak işlenmektedir.

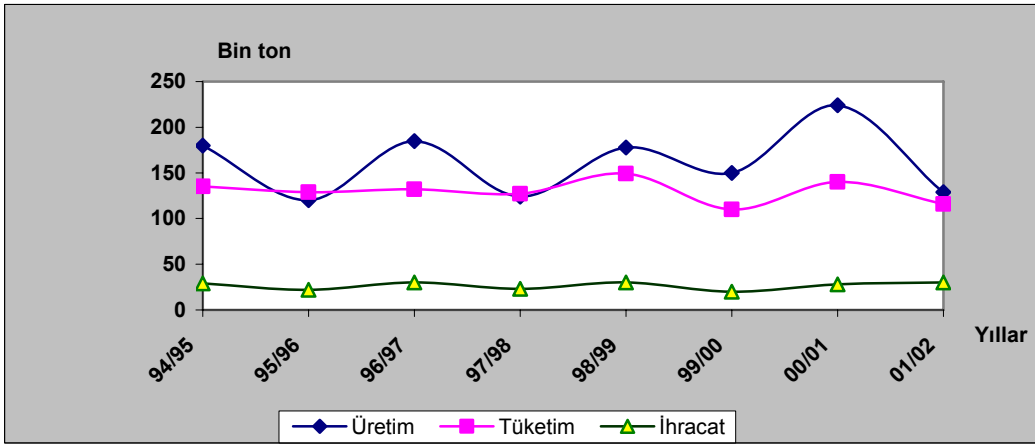


Şekil 7- Dünya’da Ülkeler Bazında Sofralık Zeytin Üretimi (1990/2002)  
Figure 7 - Table Olive Production by Countries in the World (1990/2002)



Kaynak :Uluslararası Zeytinyağı Konseyi (UZK)  
Source : International Olive Oil Council (IOOC)

Şekil 8- Türkiye’de Sofralık Zeytin Üretim, Tüketim ve İhracatı  
Figure 8- Table Olive Production, Consumption and Export in Turkey



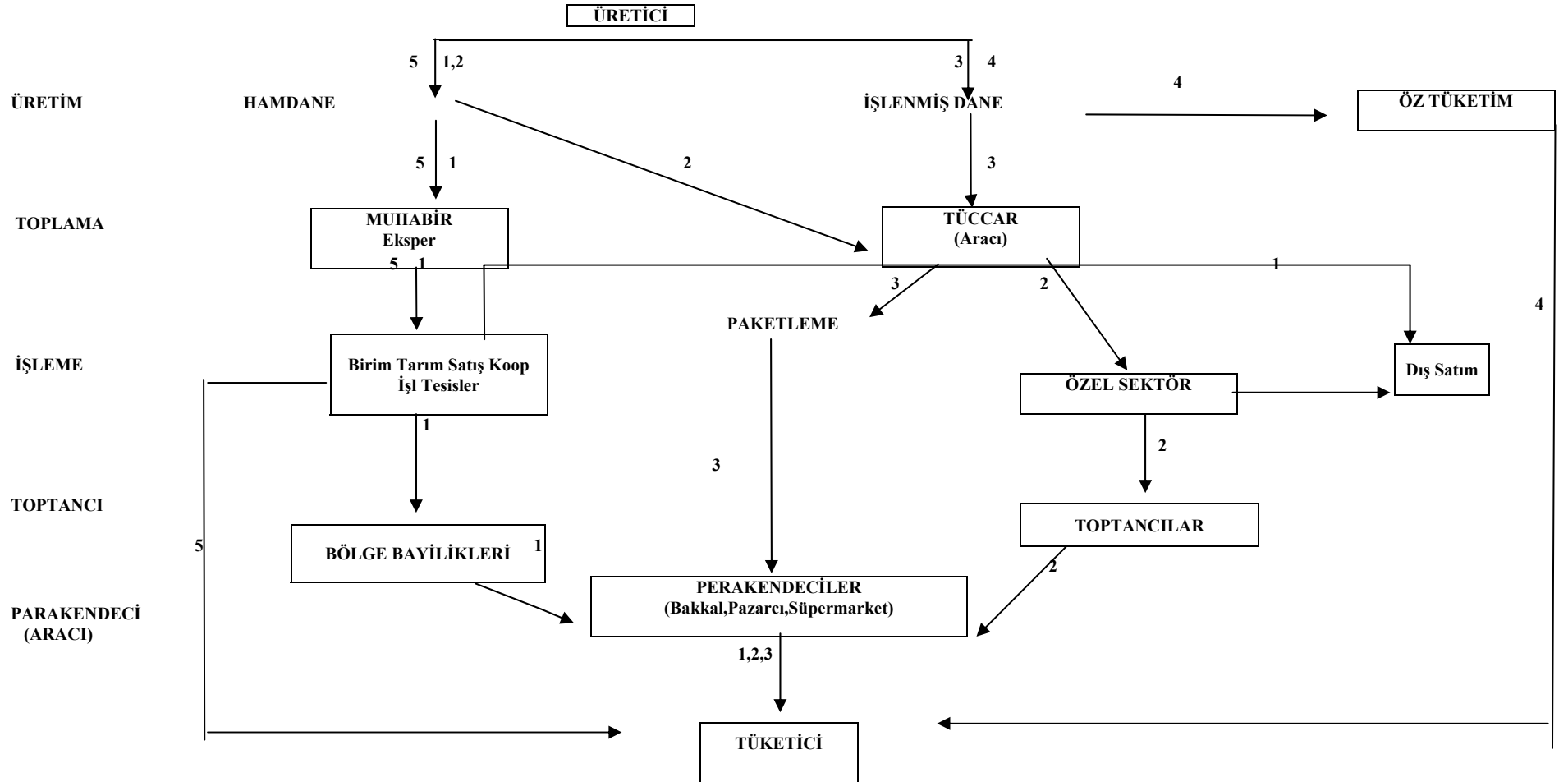
Kaynak :Uluslararası Zeytinyağı Konseyi (UZK)  
Source : International Olive Oil Council (IOOC)

Tablo 4- Türkiye’de İller Bazında Sofralık Zeytin İşletmeleri (1995)  
Table 4- Table Olive Process Plants by Province in Turkey (1995)

	İşletme (Adet)	Toplam kapasite (ton)	Üretim (ton)		Toplam üretim (ton)	Kapasite Kullanımı (%)
			Yeşil	Siyah		
İçel	11	4.004	396	975	1.371	34
Çanakkale	57	1.380	-	560	560	41
Antalya	115	2.802	-	442	442	16
İzmir	58	15.462	6.031	6.691	12.722	82
Denizli	13	332	42	44	86	26
Balıkesir	48	17.256	-	-	-	0
Bursa	24	8.449	1.891	5.893	7.784	92
Manisa	43	15.436	7.460	7.916	15.376	100
Aydın	68	76.969	14.125	52.284	66.409	86
Muğla	24	1.129	10	498	508	45
<b>Toplam</b>	<b>461</b>	<b>143.219</b>	<b>29.955</b>	<b>75.303</b>	<b>105.258</b>	<b>73</b>

Kaynak : Zeytincilik Araştırma Enstitüsü / Bornova  
Source : Olive Research Institute / Bornova

Şekil 9- Türkiye’de Sofralık Zeytin Pazarlama Organizasyonu  
Figure 9-Table Olive Marketing Organization in Turkey



Kaynak: : Renan TUNALIOĞLU,(1995) “ Önemli Zeytin Üreticisi Ülkelerin Zeytinciliği ile Türkiye Zeytinciliğinin Bazı Yönlerden Karşılaştırılması” ,Basılmış Doktora Tezi, TC Başbakanlık.DTM-EİBGS Yayın No-1

## ÖZET

### BASLICA GELISMELER ZEYTINYAGI

#### Durum: 1999/2000-2000/2001

- 1999/2000-2000/2001 kampanya döneminde dünya zeytinyağı üretimi ve tüketimi ortalama 2,45 milyon ton oldu.
- Dünya dış ticareti ortalama 480 bin ton olarak gerçekleşti.
- AB Ülkelerinde üretim, tüketim ve dış ticaret arttı.
- Önemli Üretici Ülkeler arasında yer almayan ABD, Kanada, Japonya, Avustralya ve Arjantin'de zeytinyağı tüketimi arttı.
- Son yıllarda dünya zeytinyağı pazarında önem kazanmaya başlayan Suriye'nin zeytinyağı üretimi ve tüketimi arttı.
- Türkiye, 1996/1997 kampanya döneminde başlayan üretim artışına bu yıllarda da istikrarlı olarak devam etti.
- İtalya, İspanya, Yunanistan, Tunus ve Türkiye dünya üretimlerindeki sıralarını korudu, bu ülkeleri Suriye izledi.
- Tarış Zeytin ve Zeytinyağı Birliği, 5 asit ham zeytinyağı fiyatlarını 1999/2000 kampanya döneminde 990 bin TL/kg , 2000/2001 kampanya döneminde ise 1,11 milyon TL/kg olarak belirledi. 1999/2000 kampanya döneminde destekleme dışı bırakılan zeytinyağına, 2000/2001 kampanya döneminde destekleme prim ödemesi yapıldı.

#### Tahmin: 2001/2002

- Dünya zeytinyağı üretimi geçmiş kampanya dönemlerine göre 154 bin ton azalmasına rağmen, AB üretiminin 97 bin ton artacağı tahmin edilmektedir.
- Dünya ihracatının üretime paralel olarak önceki kampanya dönemlerine göre azalarak 454 bin ton olması beklenmektedir.
- Türkiye'nin üretimde geleneksel yok yılını yaşayarak 60 bin ton üretimle kampanyayı kapattığı tahmin edilmektedir.
- Tarış Zeytin ve Zeytinyağı Birliği 2001/2002 kampanya döneminde 5 asit ham zeytinyağı fiyatlarını 2,5 milyon TL/kg olarak açıkladı ve bu fiyatın avans olduğu belirtildi. Bu kampanya döneminde destekleme prim ödemesi yapıldı.
- Türkiye'de 2001/2002 kampanya döneminde zeytinyağı ihracatı ile ilgili dış ticaret mevzuat kararlarının birkaç kez değiştirilmesi ihracatta istikrarsızlıklara neden oldu.

#### Öngörü: 2002 /2003

- Dünya üretiminin 2 milyon tonun biraz üzerinde olacağı ve yaklaşık 400 bin ton dönem başı stokla birlikte arzun 2,5 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Dünya ülkelerinde üretimin 1996 /1997 kampanya döneminden itibaren - aralarındaki var yok yılı farkına rağmen - 2,5 milyon ton ile istikrara ulaşması beklenmektedir.
- AB'nin en büyük üreticileri İspanya, İtalya ve Yunanistan'da bu yıl geçen yıla göre üretimin azalacağı beklenmektedir. Son yıllarda olumsuz iklim koşulları ve özellikle de kuraklık, Avrupa ve Afrika'nın Akdeniz'e kıyısı olan büyük zeytinyağı üreticisi ülkelerinde özellikle Tunus ve İtalya'da üretim dengesini değiştirerek, rekolteler üzerinde etkili olmuştur.
- AB ülkelerinden sonra dünya üretiminde ilk sırada yer alan Tunus'ta 3-4 yıldan beri yaşanan kuraklık nedeniyle üretimin düşmesi beklenirken, son yıllarda büyük üreticiler arasında yer alan Suriye'nin üretiminde her yıl dikilen yaklaşık 10 milyon zeytin fidanının verime dönmeye başlaması ve hükümetin zeytincilikte özel önlemler alması nedeniyle yine artış beklenmektedir.
- 2002/2003 kampanya döneminde zeytinin Türkiye'de var yılını geçirdiği bilinmekte ve zeytin-zeytinyağı rekoltesinin 2000/2001 var yılına göre %25 daha az olacağı öngörülmektedir.
- 2002/2003 kampanya döneminin ilk öngörüsünde Türkiye zeytinyağı üretiminin 180 ile 220 bin ton olacağı varsayılırken, özellikle aşırı ve düzensiz yağışların etkisi ile hastalık ve zararlılardan kaynaklanan nedenler (özellikle zeytin güvesi , primer ve seponder mantari hastalıkların yol açtığı şiddetli meyve dökümleri) ve yine aşırı yağışlar nedeniyle zeytinliklerde kontrolü zorlaşan yabancı ot artışı verim ve kalite kayıplarına sebep olacaktır. Böylece üretimin 130-180 bin ton arasında olacağı düşünülmektedir. Verim düşüklüğünün yanısıra gerek sızma yağ üretiminde düşmeler, gerekse tüm zeytinci ülkelerde olduğu gibi istenen standartlarda zeytinyağı üretiminde bölgesel zorluklar yaşanacağı görülmektedir.

- AB dışında üçüncü ülkelerin (Tunus, Fas vb) üretimlerinin de az olması veya üretimleri nispeten yüksek olmasına rağmen Suriye gibi UZK (Uluslararası Zeytinyağı Konseyi) standardına uyumda zorluk yaşayan ülkelerin durumları nedeniyle dünya zeytinyağı arzında düşüklükler olması beklenmektedir. İstenilen niteliklerde üretimin olmaması nedeniyle fiyatlarının artacağı, bu şartlarda gerek üretim gerekse kalite yönüyle Türk zeytinyağlarına önemli oranda gereksinim duyulacağı ve böylece fiyat artışından ülkemiz zeytinciliğinin de yararlanabileceği düşünülmektedir.
- Bu kampanya döneminde zeytinyağı ihracatı ile ilgili dış ticaret mevzuatı hasadın başlamasıyla birlikte Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından karara bağlandı ve alınan bu kararların sezon boyunca değişmeyeceği belirtildi. Buna göre sızma zeytinyağı (1asit), naturel zeytinyağı (1-2 asit) riviera ve rafine zeytinyağının kutulu, varilli ve dökme ihracatının serbest olacağı, ham (lampant) zeytinyağının varilli veya dökme ihracatının ise Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın izniyle yapılabileceği belirtilmektedir.
- AB ülkelerinin Türk zeytinyağlarına uyguladıkları fonun kaldırılması için AB nezdinde lobi çalışması yapılması düşünülmektedir.
- Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliği 5 asit ham zeytinyağı fiyatlarını 2,6 milyon TL/kg olarak açıkladı. Bu fiyatların avans fiyat olduğu ve geçen kampanya dönemlerinde olduğu gibi piyasa gelişmelerine göre değişebileceği belirtilmektedir. Yağlık zeytin hasadı Şubat ayında bitmesine karşın, Mart ayı itibariyle henüz destekleme prim ödemeleri miktarı belli olmamıştır.
- AB ülkeleri üreticisine bu yıl ton başına 1.322 Euro prim verileceği bilinmektedir. Türkiye'de de bu yıl destekleme prim uygulamasının IMF taahhütleri çerçevesinde geçen yıl olduğu gibi ton başına 280-300 Euro olması beklenmekle birlikte ilk belirlemelere göre kg başına 10 cent prim verileceği ilan edilmiştir. Oysa üretici temsilcilerinin ortak açıklamalarına göre prim miktarı kg başına en az 60 cent olmalıdır.

**SOFRALIK ZEYTİN****Durum: 1999/2000-2000/2001**

- 1999/2000-2000/2001 kampanya döneminde dünya sofralık zeytin üretimi ve tüketimi ortalama 1,3 milyon ton oldu.
- Dünya dış ticareti 325 bin ton olarak gerçekleşti.
- AB ülkelerinde üretim, tüketim ve dış ticaret arttı.
- Üretimde İspanya, Türkiye, Yunanistan ve Fas önemli sofralık zeytin üreticisi ülke konumlarını korudular. Suriye ve ABD onları izledi.
- Türkiye'nin uzun yıllar ortalama 160 bin ton olan üretimi 2000/2001 kampanya döneminde 200 bin tonu geçti.
- Marmara Birlik sofralık zeytin alım fiyatlarını 1999/2000 kampanya döneminde 646 bin TL/kg, 2000/2001 döneminde ise 943 bin TL/kg olarak gerçekleştirmiştir.

**Tahmin: 2001 /2002**

- Dünya sofralık zeytin üretiminde yaklaşık 35 bin ton düşüş beklenmektedir.
- Dünya dış ticaretinde değişimin üretimin paralelinde olması beklenmektedir.
- Türkiye'nin uzun yıllar ortalama 160 bin ton olan üretiminin 2000/2001 kampanya döneminde 200 bin tonu geçmesi beklenmektedir.
- Marmara Birlik sofralık zeytin alım fiyatlarını 2001/2002 kampanya döneminde 1,148 milyon TL/kg olarak gerçekleştirmiştir.

**Öngörü: 2002 /2003**

- Dünya sofralık zeytin üretiminde büyük üretici ülkelerin üretimde yine sıralarını koruyacağı fakat yağlık zeytin üretimindeki düşüş nedeniyle sofralığa ayrılması gereken üründen zeytinyağına işlenmek üzere kaymalar yaşanacağı beklenmektedir.
- Türkiye'de iyi iklim koşullarının devam etmesi durumunda yağlığa ayrılacak miktarın artabileceği ve bu durumda yağlık-sofralık değerlendirme oranının değişimini, oluşacak zeytinyağı fiyatının belirleyeceği düşünülmektedir.
- Türkiye'de salamura havuzlarının hali hazırda boş olduğu, havuzların veya işleme kapasitesinin doldurulacağı fakat yağ fiyatlarının yükselmesi durumunda çıkarılarak salamura konulmuş zeytinlerin yağa dönüştürülmek üzere işlenebileceği tahmin edilmektedir.
- Marmara Birlik Kasım ayının ilk haftası sofralık zeytin alımlarına başladı. Birlik, sofralık zeytin tavan fiyatı 2 milyon TL/kg, taban fiyatı 850 bin TL/kg olarak, yağlık zeytin tavan fiyatını 550 bin TL/kg taban fiyatını ise 250 bin TL/kg olarak açıkladı.
- Sofralık zeytin ihracatında katma değer kaybına neden olunmaması amacıyla fermantasyonu tamamlanmamış zeytinin 25 kilogramdan büyük ambalajlarda ihracatının yapılmaması düşünülmektedir.

---

**ABSTRACT**

---

**MAIN DEVELOPMENTS****OLIVE OIL****Situation : 1999/2000-2000/01**

- Production and consumption of olive-oil was approximately 2.45 million tons during the 1999/00-2000/01 campaign period.
- World export realized as average of 480 thousand tons.
- Production, consumption and export increased in EU countries.
- Great increase on the consumption of olive-oil seen in USA, Canada, Japan, Australia and Argentina which are not the main producers.
- Syria which gain importance in the olive-oil market, produced and consumed more olive oil during recent years.
- Turkey's production continued to increase steadily during these years which begins at 1996/97 campaign period.
- Italy, Spain, Greece , Tunisia, and Turkey protected their places in the world production and Syria followed these countries.
- Tariş olive and olive-oil factory fixed the price of pure 5 acid olive-oil in 1999/00 campaign period as 990 thousand TL/kg and in 2000/01 campaign period as 1.11 million TL/kg. An incentive support payment was made to olive-oil for the 2000/01 campaign period which was not made during the 1999/00 period.

**Estimations : 2001/02**

- In spite of the decrease of the world olive-oil production about 154 thousand tons according to the previous campaign periods. The EU production is expected to increase approximately 97 thousand tons.
- World export, parallel to the production, expected to decrease and will be 454 thousand tons.
- It is estimated that Turkey has closed the campaign with 60 thousand tons
- Tariş olive and olive-oil factory announced the price of 5 acid pure olive oil as 2,5 million TL/kg and informed that this price will be as advance. During this campaign period, incentive support payment was made.
- Several changes made on the legislations regarding the Foreign Trade Law during the 2001/02 campaign period caused some difficulties on export.

**Projections : 2002/2003**

- It is projected that the world olive-oil production will be slightly over 2 million tons and with the 400 thousand tons stock at the beginning of the period, it will reach up to 2.5 million tons. It is expected that world production will be steady with 2,5 million tons
- For this year, it is expected that there will be decrease for the main producers of EU, such as Spain, Italy and Greece due to bad weather conditions in European and African countries by the Mediterranean Sea.
- As a result of drought occurred this year, there will be slight decrease on the production of Tunisia, Syria one of the main producers during recent years, will increase its production again.
- During 2002/03 campaign period, the amount of olive production of Turkey will be 25% lower than 2000/2001
- Beside this decrease, due to some insects problems and primer and seconder fungus disease production of good quality olive-oil will be insufficient
- It is expected that world prices will be increased since the production of non EU countries is low and out of IOC (International Olive-Oil Council) standards. Turkish olive-oil prices will be up, because of keeping up with these standards
- During this campaign, the legislation on olive oil export has been adopted by Foreign Trade Undersecretary and it is declared that these decisions will not be changed for the whole season.
- Some lobbying activities are planned to get funds, put by EU Countries on the Turkish olive-oil, lifted.

- Tariş announced the price of 5 acid pure olive oil as 2.6 million TL/kg. This price is an advance price and due to change according to new developments.
- EU country producers will be paid 1322 Euros/ton this year. It is expected that Turkish producers will be paid 280-300 Euros/ton as paid last year in the frame of IMF commitments. It has announced that producers will be paid 10 cent/kg , despite 60 cent/kg expectation of Producers Association.

**TABLE OLİVE****Situation :1999/2000-2000/2001**

- During the 1999/2000-2000/2001 campaign period world table olive production and consumption was around 1.3 milyon tons.
- World foreign trade total was about 325 thousands tons.
- Production, consumption and export increased in EU countries.
- Spain, Turkey, Greece and Morocco protected their places as table oil producer countries. Syria and USA followed them.
- The average of 160 thousands tons production for many years is exceeded to 200 thousands tons during the 2000/01 campaign period.
- Table olive prices were 646 thousands TL/kg during 1999/2000 period and 943 thousand TL/kg during 2000/2001 period for Marmara Birlik.

**Estimations :2001/2002**

- A decrease of 35 thousand tons will be expected for world table oil production.
- It is expected that world foreign trade will decrease parallel to the production.
- It is expected that the annual average of 160 thousands tons production in Turkey will excede to 200 thousand tons during 2001/2002 campaign period.
- Marmara Birlik determined table olive prices for 2001/2002 campaign period as 1.148 million TL/kg.

**Projections : 2002/2003**

- Since olive oil production is decreased, some table olive production will be directed to the olive oil production.
- If the good wheather conditions continiue in Turkey, the amount spared olive for oil would increase table olive differantation will be determined by the price.
- Brine wells are empty now in Turkey, those will be full up, but the amount put into oil production will be determined by the price.
- Marmara Birlik started to buy table olive in the first week of November, Birlik announced the prices as maximum 2 million TL/kg, minimum 850 thousands TL/kg for table olive and maximum 550 thousands TL/kg, and minimum 250 thousands TL/kg olive for oil.
- For no loss of added value; table olive exports with bigger than 25 kg packages will not be allowed.

## DÜNYA'DA DURUM : 1999/2000-2000/2001

1999/2000 ve 2000/2001 kampanya dönemlerinde zeytinyağında bir önceki var-yok yılı kampanya dönemlerine göre üretimde belirgin bir değişim gözlenmezken tüketim artmıştır. Tüketimdeki artış ABD, Kanada, Japonya ve Avustralya gibi sağlıklı beslenmeye önem veren gelişmiş ülkelerdeki zeytinyağı tüketim artışı ile doğrudan ilişkilidir. Aynı kampanya dönemlerinde sofralık zeytin üretiminde ve tüketiminde artış olmuştur. Bu artışlar zeytinyağı ve sofralık zeytin ticaretinde de olumlu değişimlere neden olmuştur.

### Zeytinyağı

Tablo 1- Dünya Zeytinyağı Arzı ve Kullanımı (1999 /2000 -2002/ 2003)

Table 1- World Olive Oil Supply and Disappearance (1999/2000 - 2002 /2003 )

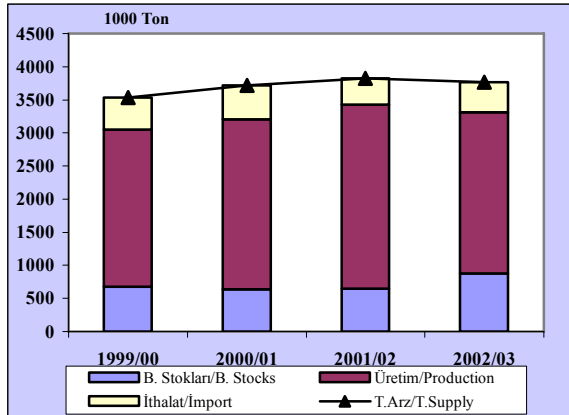
	1999/00	2000/01	2001/02 <sup>a/</sup>	2002/03 <sup>b/</sup>	
<b>ARZ</b>	<b>Bin ton (1000 tonnes)</b>				<b>SUPPLY</b>
Başlangıç Stokları (1Kasım )	676	639,5	642,5	881,5	Beginnig Stocks ( Nov 1)
Üretim	2.374,5	2.565,5	2.782,5	2.433,5	Production
İthalat	486	517	395	455,5	Import
<b>Toplam Arz</b>	<b>3.536,5</b>	<b>3.722,0</b>	<b>3.820,0</b>	<b>3.770,5</b>	<b>Total Supply</b>
<b>KULLANIM</b>					<b>DISAPPEARANCE</b>
Tüketim	2.452,5	2.580,5	2.548,5	2.605,5	Consumption
İhracat	444,5	502,0	390,0	462,5	Export
<b>Toplam Kullanım</b>	<b>2.897,0</b>	<b>3.082,5</b>	<b>2.938,5</b>	<b>3.068,0</b>	<b>Total Disappearance</b>
Bitiş Stokları ( 31 Ekim)	639,5	642,5	881,5	702,5	Ending Stocks (Oct 31)
<b>Stok/Kullanım Oranı (%)</b>	<b>22,1</b>	<b>20,8</b>	<b>30,0</b>	<b>22,9</b>	<b>Stocks/Total Disappearance</b>

<sup>a/</sup> Tahmin (Estimated)

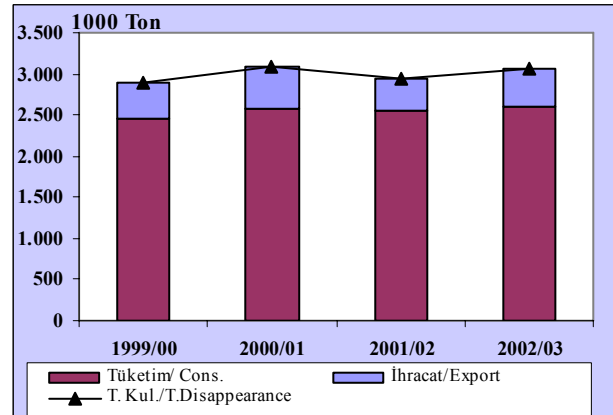
<sup>b/</sup> Öngörü (Projected)

**Kaynak** : Uluslararası Zeytinyağı Konseyi

**Source** : International Olive Oil Council



Şekil 1- Dünya Zeytinyağı Arzı  
Figure 1 -World Olive Oil Supply



Şekil 2- Dünya Zeytinyağı Kullanımı  
Figure 2 -World Olive Oil Disappearance

### Dünya Üretimi Arttı

Dünya üretimi 1999/2000-2000/2001 dönemi itibariyle artmıştır. Daha önceki var-yok yılı kampanya dönemlerinde 2.433 bin ton olan üretim %1,5 oranında bir artışla ortalama 2.470 bin ton'a ulaşmıştır. Bu artışta AB ülkelerinin payı olduğu görülmektedir. Çünkü önemli üretici ülkeler AB içerisinde yer almaktadır.

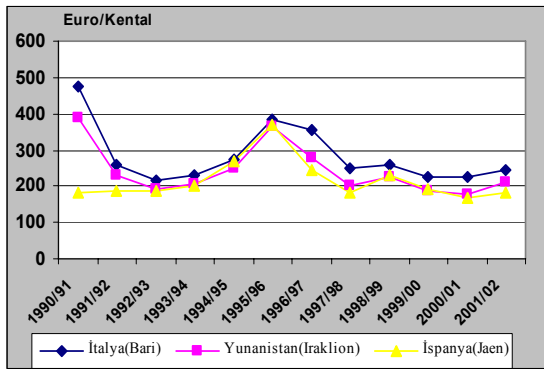
Nitekim bu kampanya dönemlerinde İspanya ve Yunanistanın üretimlerinin düşmesine rağmen İtalya'nın üretimindeki artış bunu dengelemiştir. Üretimdeki artışın diğer bir sebebini Suriye ve Türkiye'nin üretimlerindeki artışla açıklamak mümkündür.

**Toplam Arz ve Kullanım Arttı**

1999/2000-2000/2001 dönemleri itibariyle toplam zeytinyağı arzı ve dolayısı ile kullanımı da artmıştır.

**Dünya Zeytinyağı Tüketimi ve Dünya Zeytinyağı İthalatı Arttı**

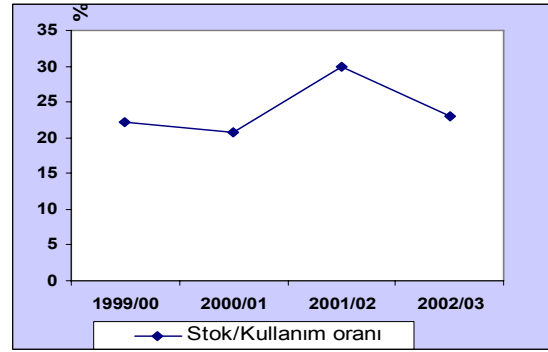
Dünya zeytinyağı tüketimi var-yok yılı ortalamaları dikkate alındığında düzenli olarak artmaktadır. 1997/1998-1998/1999 kampanya dönemlerinde ortalama 2.396,5 bin ton olan tüketim %5 artarak 1999/2000-2000/2001 kampanya döneminde 2.516,5 bin tona ulaşmıştır. Dünya tüketim artışında son yıllarda sağlıklı beslenmeye olan yoğun ilgi nedeniyle ABD, Kanada, Japonya ve Avustralya da zeytinyağı tüketimine yönelmesinin kuşkusuz rolü büyüktür. Dünyada 1997/1998-1998/1999 kampanya döneminde 486,2 bin ton olan ortalama ithalat % 3 artarak 1999/2000-2000/2001 kampanya döneminde ortalama 501,5 bin ton olmuştur. Önemli Üretici Ülkeler arasında yer alan İtalya ve İspanya önemli ithalatçı ülke konumuna da sahiptirler. İthalat artışında bunların payı olduğu kadar yeni tüketici ülkelerin de payı vardır.



Şekil 4- Dünya Sızma Zeytinyağı Fiyatları  
Figure 4- World Ekstra Virgin Olive Oil Prices  
\*1Kental=100 kg'dır

**Fiyatlar**

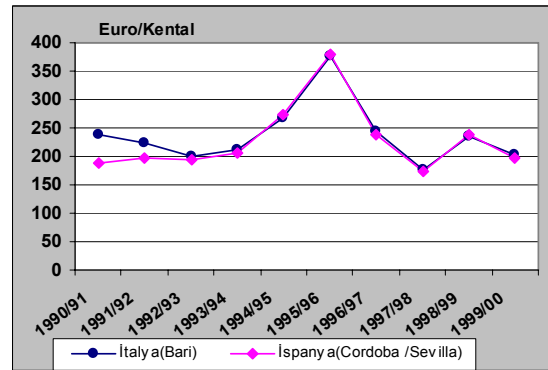
Dünya zeytinyağı fiyatlarında sızma zeytinyağı için referans olarak kullanılan üç pazar Bari-İTALYA, Heraklion/Messinia-YUNANİSTAN ve Jean-İSPANYA'dır. Rafine zeytinyağı için ise Bari-İTALYA ve Cordoba/Sevilla-İSPANYA'dır.



Şekil 3- Dünya Zeytinyağı Stok/Kullanım Oranı  
Figure 3-World Olive Oil Stock to Use Ratio

**Stok Kullanım Oranı 2001/2002 Kampanya Döneminde Arttı**

Dünya zeytinyağı stok kullanım oranı 2001/2002 kampanya döneminde artmıştır. Bunun söz konusu kampanya dönemindeki üretim artışından kaynaklandığı ifade edilebilir.



Şekil 5- Dünya Rafine Zeytinyağı Fiyatları  
Figure 5- World Rafine Olive Oil Prices  
\*1Kental=100 kg'dır

Bu bölgelerdeki fiyat gelişmeleri, AB'nin başka bölgelerinde ve başka üretici ülkelerde uygulanan fiyatları özellikle de ihracat fiyatlarını etkilemektedir. Son dört kampanya döneminde dünya sızma zeytinyağı ve rafine zeytinyağı fiyatları düşmüştür.



## Sofralık Zeytin

Tablo 2- Dünya Sofralık Zeytin Arzı ve Kullanımı (1999 /2000 -2002/ 2003)  
Table 2- World Table Olives Supply and Disappearance (1999/2000 - 2002 /2003 )

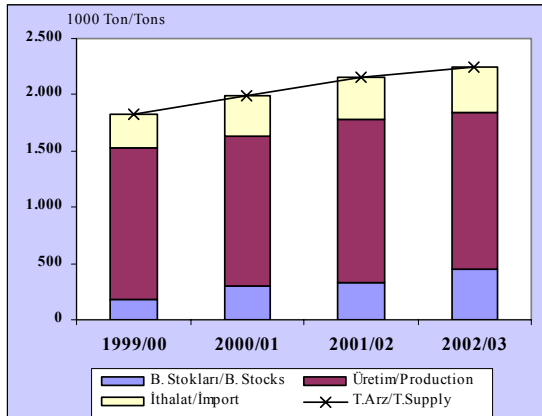
	1999/00	2000/01	2001/02 <sup>a/</sup>	2002/03 <sup>b/</sup>	
<b>ARZ</b>	<b>Bin ton ( 1000 tonnes)</b>				<b>SUPPLY</b>
Başlangıç Stokları (1 Eylül )	176,5	294,0	322,5	452,0	Beginnig Stocks ( September 1)
Üretim	1.345,5	1.342,5	1.456,0	1.390,5	Production
İthalat	310,5	358,0	382,5	396	Import
<b>Toplam Arz</b>	<b>1.832,5</b>	<b>1.994,5</b>	<b>2.161,5</b>	<b>2239,5</b>	<b>Total Supply</b>
<b>KULLANIM</b>					<b>DISAPPEARANCE</b>
Tüketim	1.212,0	1.301,5	1.298,0	1.419,5	Consumption
İhracat	326,5	370,5	411,0	420,0	Export
<b>Toplam Kullanım</b>	<b>1.538,5</b>	<b>1.672,0</b>	<b>1.709,0</b>	<b>1.839,5</b>	<b>Total Disappearance</b>
Bitiş Stokları ( 31 Ağustos)	294,0	322,5	452	399,0	Ending Stocks ( August 31)
<b>Stok/Kullanım Oranı (%)</b>	<b>19</b>	<b>19</b>	<b>26</b>	<b>22</b>	<b>Stocks/Total Disappearance</b>

<sup>a/</sup> Tahmin (Estimated)

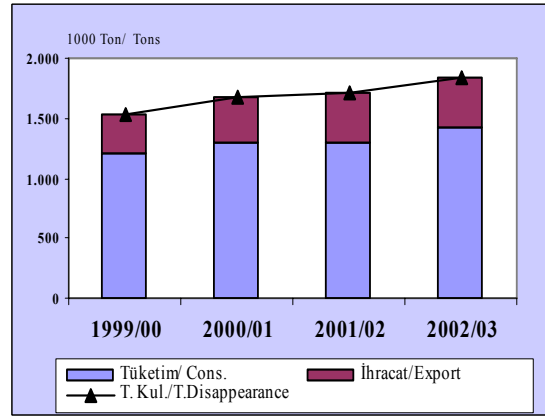
<sup>b/</sup> Öngörü (Projected)

Kaynak : Uluslararası Zeytinyağı Konseyi

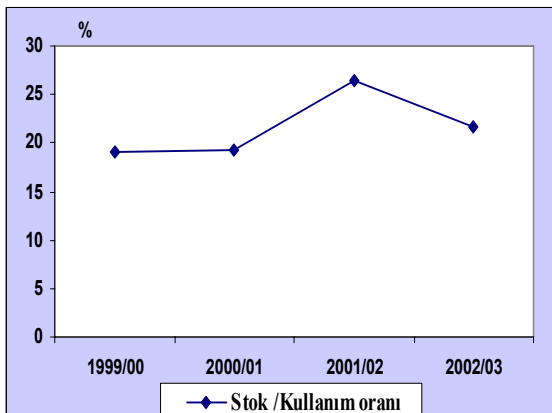
Source : International Olive Oil Council



Şekil 6- Dünya Sofralık Zeytin Arzı  
Figure 6 - World Table Olive Supply



Şekil 7- Dünya Sofralık Zeytin Kullanımı  
Figure 7 - World Table Olive Disappearance



Şekil 8- Dünya Sofralık Zeytin Stok/Kullanım Oranı  
Figure 8-World Table Olive Stock/Use Ratio

**Dünya Sofralık Zeytin Üretimi ve Stokları Arttı**  
Dünya sofralık zeytin arz ve kullanımında genelde bir artış görülmektedir. Toplam arz 1999/2000 yılında 1.832,5 bin ton iken, 2000/2001 yılında %8,8 oranında artarak 1.994,5 bin ton olmuştur. Toplam kullanım ise 1.538,5 bin ton iken yine %8,6 oranında artarak 1.672 bin ton olmuştur. Toplam arz ve toplam kullanımdaki artış dengelendiği için stoklar artmıştır. 1999/2000 kampanyasına 176,5 bin ton stokla girilirken 2000/2001 kampanya dönemine 294 bin ton stokla girilmiştir.

**Dünya Sofralık Zeytin İthalatı , İhracatı ve Tüketimi Arttı**

1999/2000 kampanya döneminde 310,5 bin ton olan ithalat %15 oranında artarak 358 bin tona ulaşırken; ihracat da 326,5 bin tondan %13 artarak 370,5 bin tona ulaşmıştır. Tüketim de %7 artış oranı ile 1.212 bin tondan 1.301,5 bin tona ulaşmıştır.

Tüketimdeki artışın kişi başına artıştan kaynaklanmadığı, dünya nüfus artışından ileri geldiği belirtilmektedir. Ayrıca tüketim artışını ve dolayısı ile ticaretin hareketlenmesini sofralık zeytin pazarında Rusya Federasyonu gibi yeni tüketici ülkelerin tüketimleri ile açıklamak mümkündür.

## DÜNYA'DA TAHMİN : 2001/2002

2001/2002 kampanya döneminde zeytinyağında bir önceki yok yılı kampanya dönemine göre üretimde belirgin bir değişim gözlenmektedir. Keza tüketimde artmıştır. Aynı kampanya dönemlerinde sofralık zeytin üretiminde ve tüketiminde artış olmuştur. Bu artışlar 1999/2000 ve 2000/2001 kampanyalarında olduğu gibi zeytinyağı ve sofralık zeytin ticaretinde de olumlu değişmelere neden olmuştur.

### Zeytinyağı

#### Üretimde Artış

2001/2002 kampanya döneminde 2.782,5 bin ton olması beklenen dünya üretimi, uzmanlarca tarihi bir rekor olarak değerlendirilmektedir. Bu rakam son 4 kampanya ortalamasından 330,5 bin ton daha yüksektir. Bu üretimin %87'sinin AB ülkelerinden sağlanacağı beklenmektedir. Stoklar da ortalama olarak diğer yıllardaki stokların üzerinde olmuştur.

#### Tüketimin Düşme Eğiliminde Olması Bekleniliyor

Dünya tüketimi, 2.548,5 bin ton ile bir önceki yıla göre %1,25 oranında düşme eğilimindedir. Bu kampanya döneminde üretim ile tüketim arasındaki fark 234,0 bin tondur.

#### Uluslararası Ticaret Dengelenmiş, Stok Miktarı Yüksek Olarak Gelecek Kampanyaya Girilmiştir

İthalat ile ihracat arasındaki denge ithalatın 395,0 bin ton, ihracatın ise 390,0 bin ton olması ile sağlanmıştır. Geçmiş yıllara göre oldukça fazla miktarda bir stokla 2001/2002 kampanyasının kapatılması beklenilmektedir. Bu miktar 881,5 bin ton olup %86'sı AB ülkelerine aittir.

#### Fiyatlar

2001/2002 kampanya döneminde önemli miktarda kullanılabilir zeytinyağı üretim miktarına ulaşılmamasına rağmen, temsilci pazarlarda geçen kampanyaya nazaran zeytinyağı fiyatlarında artış gözlenmiştir. 2001/2002 döneminde düşük fiyatlarla başlayan kampanya Ocak 2002'de artmış, Ağustos ayında ortalama 185 Euro/100 kg olmuştur. Bari ve Jaen' deki 2002 yılı Ekim ayı fiyatlarının 2001 yılı Ekim ayına göre düşük olduğu da gözlenmiştir. Heraklion/ Messenia da ise fiyatlar diğer iki pazarın aksine güçlü bir artışla başlayıp, daha sonra normal seviyeye inerek Bari'deki fiyatlara yaklaşık değerlere ulaşmıştır. 2001/2002 kampanya döneminde naturel (sızma) zeytinyağı fiyatlarındaki artış ise, rafine zeytinyağı fiyatlarından daha fazla olmuştur. 2001/2002 zeytinyağı kampanyası süresince Euro'nun Dolar ve Yen karşısında değer kazanmasından dolayı fiyatların artışı ve 2002 yılının Mart ayından itibaren Uluslararası Zeytinyağı Konseyi tarafından yürütülen promosyon çalışmalarının durması yeni tüketici ülkelerin ithalatı üzerinde olumsuz etki yapmıştır.

### Sofralık Zeytin

#### Üretimde ve Tüketimde Artış

Sofralık zeytin üretiminin bir önceki kampanya dönemlerine göre % 8 oranında artarak 1.456 bin ton olacağı beklenilmektedir. Dünya sofralık zeytin bilançolarının hazırlanmasında zorluklar yaşandığı bu zorluğun net toplam ağırlık veya net sulu ağırlığın farkından kaynaklandığı belirtilmektedir. Nitekim bunun sonucu olarak dönem başı ve dönem sonu stok miktarlarında geçen kampanya dönemiyle uyumsuzluk olduğu gözlenmektedir. Tüketim de ise iki kampanya öncesine göre %7 oranında artma bir önceki yıla göre ise %0,26 azalma beklenmektedir.

#### Stoklar ve Dış Ticaret

Geçmiş kampanya dönemlerinde olduğu gibi stokların bu yılda artması beklenmektedir. 322,5 bin ton olarak belirlenen dönem başı stoğun 452 bin ton ile kapatılacağı tahmin edilmektedir. Zeytinyağına göre daha fazla gelişen bu üretim ve stok artışının bazı riskleri beraberinde getireceği, bir an önce yeni tüketici ülkelerde ve üretici ülkelerde promosyon faaliyetlerine yönelmesi yanında farklı sunumlarla çeşitli zevklere hitap edecek şekilde tüketicilere ulaşacak yeni damak zevkleri oluşturulması gerekmektedir.

## DÜNYA'DA ÖNGÖRÜ 2002/2003

2002/2003 kampanya döneminde zeytinyağı üretiminin bir önceki kampanya dönemine göre 349 bin ton az olması öngörülmüyor. Bunun nedeninin üretici ülkelerdeki kuraklık ve periyodisiteden kaynaklandığı belirtilmektedir. Üretimdeki azalıştan tüketimin etkilenmeyeceği, aksine artacağı öngörülmektedir. Son yıllardaki sağlıklı beslenme kaygısı ve Uluslararası Zeytinyağı Konseyi'nin bu konuya yönelik reklam çalışmalarının dünya tüketimine büyük ölçüde katkısı olduğu unutulmamalıdır.

Sofralık zeytin üretiminde ise bir önceki kampanya dönemine göre azalma öngörülmektedir. Sofralık zeytin tüketimindeki artış ise nüfus artışı ile açıklanmaktadır. Zeytinyağı ve sofralık zeytin ticaretinde ise bir önceki kampanya dönemine göre olumlu yönde hareketlenme öngörülmektedir.

### Zeytinyağı

#### Üretimin Düşmesi Öngörülüyor

Bu kampanya döneminde üretimin 2.433,5 bin ton olacağı öngörülmektedir. 2002/2003 kampanya döneminde azalan üretimi kuraklık ve periyodisite ile açıklamak mümkündür. Özellikle dünya üretiminde 4. sırası ile önemli üretici ülke olan Tunus'da dört yıldan bu yana süren kuraklığın bu yıl en düşük seviyede üretimle kendini göstermesi dünya üretimini de olumsuz etkilemiştir.

#### Tüketimin Artması Bekleniyor.

Tüketimin 2001/2002 kampanya dönemine göre 57 bin ton artışla 2.605,5 bin ton olması öngörülmektedir. Daha önceki kampanya dönemleri incelendiğinde dünya tüketiminin istikrarlı bir artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu eğilimde zeytinyağı tüketimine önem veren yeni tüketici ülkeler; ABD, Kanada, Japonya, Brezilya, Arjantin ve Avustralya'nın mutlak payı olduğu unutulmamalıdır. Uluslararası Zeytinyağı

Konseyi'nin sağlıklı yaşam parolası ile zeytinyağı tüketimi bundan böyle sadece üretilen ülkelerde tüketilir konumundan çıkacaktır.

#### Dış Ticaretin Hareketlenmesi Öngörülüyor

İhracat ve ithalatta bir önceki kampanya dönemine göre artış olması öngörülmekte ve ihracatta %18, ithalatta ise %15 oranında artış beklenmektedir. AB ülkeleri ve tüketici ülkelerin artan ithalatlara ile dış ticaretteki hareketlenme beklenmektedir.

#### Stoklar Azalacak

Bu kampanyaya 2001/2002 kampanya döneminin yüksek miktardaki bitiş stokları ile girildiği düşünülürse, bu miktarın üretim azlığı ve artan tüketim nedeniyle kullanılabileceği ifade edilebilir. 2002/2003 kampanya dönemi bitiş stoklarının bu nedenle %20,3 azalan bir oranla tamamlanması öngörülmektedir.

### Sofralık Zeytin

#### Üretim ve Stoklarda Azalış

##### Tüketimde Artış

2001/2002 kampanya dönemine göre üretimin % 4,5 oranında azalma ile 1.456 bin tondan, 1.390,5 bin tona düşmesi beklenmektedir. Tüketimde ise %9 oranında artış beklentisi vardır. Tüketimdeki artışın kişi başına artıştan kaynaklanmadığı, nüfus artışından olacağı beklenilmektedir. Stoklarda ise %11,7 oranında azalma beklenmektedir. Üretim – tüketim ve stoktaki 2002/2003 yılı beklentilerindeki istikrarsızlığın nedeni, sofralık zeytinde önemli

üretici ülkelerin zeytinyağında yapılan reklam faaliyetlerinden etkilenmeleri ile sofralık zeytin üretimine daha az önem vermelerinden kaynaklanmaktadır.

Dış ticaretinin hareketliliği özellikle bu kampanya dönemi daha fazla dikkat çekmektedir. Sofralık zeytinde de zeytinyağında olduğu gibi geleneksel tüketici ülkelere yeni tüketici ülkelerin dahil olması söz konusu olmuştur. Rusya Federasyonu bunlardan en önemlisidir.

**Kutu 1: AB ORTAK PİYASA DÜZENİNDE ZEYTİNYAĞI**

**Zeytinyağında Avrupa Birliği** ülkeleri dünyanın en büyük üreticisi ve tüketicisi konumundadır. AB'ne üye üretici ülkeler içerisinde Akdeniz ülkeleri olan İspanya, İtalya, Yunanistan, Portekiz ve Fransa önemli üreticilerdir. Üretimde olduğu gibi AB'nin tüketici ülkeleri de aynı ülkelerdir. AB ülkeleri Roma Antlaşması uyarınca oluşturdukları Ortak Tarım Politikası (OTP) çerçevesinde zeytinyağının da içinde bulunduğu bir çok tarım ürünü için Ortak Piyasa Düzeni uygulamaktadırlar. Zeytinyağı rejiminde amaç; arzın devamlılığını sağlamak, üreticilere daha iyi bir yaşam seviyesi yaratmak, fiyat dalgalanmalarını önlemek ve ticaretin düzenlenmesi için politika oluşturmaktır. EEC 136/66 işaretli Konsey Yönetmeliği'nde zeytinyağı pazar düzenlemeleri ve ithalat korumalarına yer veren AB, reform amaçlı olarak Haziran 1998 tarihinde değişiklikler yapmıştır. Kısa bir geçiş döneminden sonra 1 Kasım 2001 tarihi itibarıyla 136/66/EEC işaretli Konsey Yönetmeliği ile ilgili çalışmalara tekrar hız verilmiştir. Bu reformun amacı, sektörün rekabetinin ve ürünün kalitesinin artırılması ile arz-talep arasındaki dengenin korunması yanında kurallarda sadeleştirmenin yapılmasıdır.

1987/88 kampanya döneminden itibaren AB'de üretilen toplam zeytinyağının yardım kapsamına alınacak miktarının belirlenmesi için Garanti Edilmiş Azami Miktar (MGQ) sistemi uygulanmaya başlanılmıştır. Buna göre garanti kapsamına alınacak azami üretim miktarı MGQ ile belirlenerek, kampanya sonunda bu miktarın aşılması halinde üretim yardımında aşılacak miktarla orantılı olarak kesinti yapılması öngörülmüştür. Geçiş dönemi ile birlikte MGQ sisteminde değişiklik yapılarak, daha önce 1.350,0 bin ton olan MGQ %31,6 oranında arttırularak, 1.777,2 bin tona çıkartılmıştır. Buna göre AB'nin üretici ülkeleri farklı paylar almışlardır. Bunun sonucunda, zeytinyağı üretiminde MGQ'nun aşılması halinde, ulusal kotasını aşmış olan bir ülke üretim yardımında yapılacak kesintiden muaf olacak ve ulusal kotasını aşan diğer bir ülkenin sorumluluğunu paylaşmamış olacaktır.

Ortak Piyasa Düzeni içerisinde yer alan Hedef Fiyat, Müdahale Fiyatı, Temsili Piyasa Fiyatı diğer tarım ürünlerine uygulandığı gibidir. **Hedef Fiyat;** Üreticiler için adil bir gelir düzeyi sağlanması ve topluluğun üretim hacminin korunması amacıyla belirlenmiş fiyattır. **Müdahale Fiyatı;** pazarlama yılının son dört ayı boyunca müdahale kuruluşları tarafından alınacak olan standart kalitedeki zeytinyağı için belirlenmiş fiyattır. Bu fiyat kampanya döneminden önce belirlenmektedir. Müdahale kuruluşları kendilerine teklif edilmiş olan zeytinyağını bu fiyattan almak zorundadırlar. **Temsili Piyasa Fiyatı;** bu fiyat üretim fazlasını elden çıkarmaya imkan verecek ölçüde ve her pazarlama döneminin başlangıcından önce bitkisel yağlar pazarındaki gelişmeler de dikkate alınarak belirlenmiş olan, zeytinyağının normal olarak elden çıkartılabileceği fiyattır.

Bunun dışında AB zeytinyağında Dünya Ticaret Örgütü taahhütleri çerçevesinde sınırlandırılan **İhracat İadesi**, üretimi 500 kg'dan daha az olan üreticilere adil bir gelir düzeyi sağlamak amacıyla verilen **Üretim Yardımı** - bu sistem geçiş döneminde değişikliğe uğramıştır- ve geçiş döneminde kaldırılan **Tüketim Yardımı ki;** bu yardım zeytinyağı tüketimine özendirilmesi amacını taşıyarak suistimale açık olması sebebiyle kaldırılmıştır. Bunların dışında **Özel Depolama Şeklinde Müdahale, Konserve Endüstrisi için Yardım ve sofralık zeytin tüketiminin arttırılması için yardımlar** vardır. AB 2002/2003 kampanya dönemi itibarıyla Zeytinyağı için Üretim Hedef Fiyatı olarak 3.837,7 ECU/Ton, Üretim Yardımı olarak 1.322,5 ECU/Ton, Temsili Piyasa Fiyatı 2.515,2 ECU/Ton ve Stoklama Yardımı olarak 1.664,0 ECU/Ton olarak zeytinyağı üreticisine destek sağlamaktadır. Garanti Edilmiş Azami Fiyat (MGQ) sisteminde yapılan değişikliklerle Müdahale Fiyatı ve Tüketim Yardımı uygulamadan kaldırılmıştır.

AB'nin büyük zeytinyağı üretici ülkeleri AB'nin desteklerinden yararlanmanın yanı sıra her biri kendi içerisinde kurumsal yapılarına önem vermişlerdir. Kurumsal yapı içerisinde yer alan üretici, sanayici ve ihracatçılar bazen bireysel olarak birlikler bazen de bir dernek altında büyük yapılanmalar oluşturmuşlardır. Böylece bu ülkeler üretimden - stoklara , tüketimden - dış ticarete dek dünya zeytinyağı ekonomisinde söz sahibi olmaktadır. Bunun yanında **Tunus** örneğinde olduğu gibi bazı ülkeler AB üyesi olmamalarına rağmen özellikle ihracatta bazı ayrıcalıklara sahiptirler.

**Özetlemek ve özellikle belirtmek gerekirse; zeytinyağında büyük üretici ülkeler -Türkiye dışında- Avrupa Birliği (AB) ve Birleşmiş Milletler (BM) çatısı altında yer alan Uluslararası Zeytinyağı Konseyi (UZK)'nin ekonomik, teknik ve tanıtım konularındaki koruyuculuğu altındadırlar.**

## TÜRKİYE'DE DURUM 1999/2000-2000/2001

1999/2000 ve 2000/2001 kampanya dönemlerinde zeytinyağında ve sofralık zeytinde bir önceki var-yok yılı kampanya dönemlerine göre **üretimde belirgin bir artış** görülmektedir. Bu artış, artan fidan üretimi ve yeni dikimler ile açıklanabilir. Zeytinyağı ve sofralık zeytin üretimindeki artışta, diğer ülkelerde olumsuz iklim koşullarından kaynaklanan üretim eksikliğinin tamamlanmasının yanında, zeytinyağına dökme ihracat izninin verilmesinin de etkili olduğunu ifade etmek mümkündür.

Zeytinyağında üretim artışına paralel olarak ihracat artarken tüketimde fazla bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Son yıllarda üretimdeki artışın tüketimi etkilemediği anlaşılmaktadır. Çünkü Türkiye'de zeytinyağı tüketimi alışkanlıklar ve fiyat ile sınırlıdır. Sofralık zeytinde ise artan üretim, dünya pazarlarına uygun işleme teknikleri ile olan farklılıktan dolayı daha çok iç tüketime yönlendirilmektedir. Her iki ürün grubunda da ithalat kayda değer olmamıştır.

### Zeytinyağı

Tablo 3 -Türkiye Zeytinyağı Arzı ve Kullanımı (1999 /2000 -2002/ 2003)

Table 3 -Türkiye Olive Oil Supply and Disappearance (1999/2000 - 2002 /2003 )

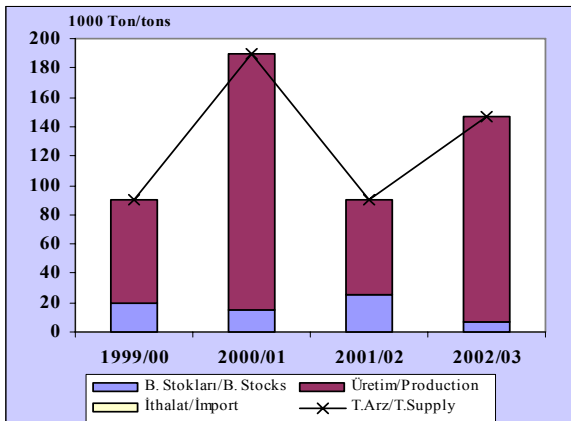
	1999/00	2000/01	2001/02 <sup>a/</sup>	2002/03 <sup>b/</sup>	
Toplam Zeytin Ağaç Sayısı (1000 adet)	95 500	97 770	99 000	102 770	Total Olive Trees Number
	<b>1000 Ton/Tonnes</b>				
Toplam Dane Üretimi	500	1.534	464	1.563	Total Olive Production
Sofralık Dane Üretimi	140	224	75	165	Table Olive
Yağlık Dane Üretimi	360	1.310	389	1.398	Olives for Olive Oil Production
ARZ					<b>SUPPLY</b>
Başlangıç Stokları ( 1 Kasım )	20,0	14,5	25,0	7,0	Beginnig Stocks ( Nov 1)
Üretim	70,0	175,0	65,0	140,0	Production
İthalat	0,0	0,0	0,0	0,0	Import
Toplam Arz	90,0	189,5	90,0	147,0	Total Supply
KULLANIM					<b>DISAPPEARANCE</b>
Tüketim	59,0	72,5	55,0	50,0	Consumption
İhracat	16,5	92,0	28,0	70,0	Export
Toplam Kullanım	75,5	164,5	83,0	120,0	Total Disappearance
Bitiş Stokları ( 31 Ekim)	14,5	25,0	7,0	27,0	Ending Stocks (Oct 31)
Stok/Kullanım Oranı (%)	19,2	15,2	8,4	23,0	Stocks/Total Disappearance

<sup>a/</sup> Tahmin (Estimated)

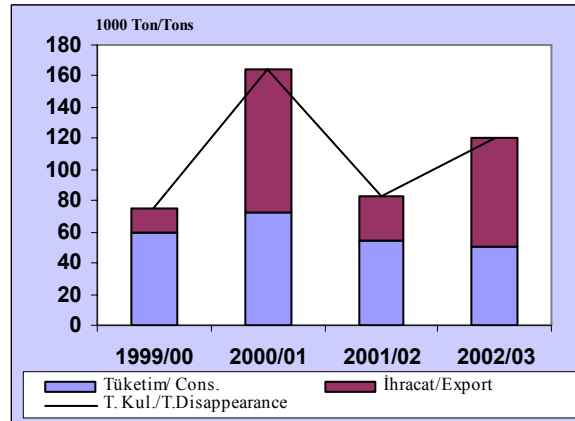
<sup>b/</sup> Öngörü (Projected)

**Kaynak:** TEAE tarafından Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Raporu, DİE, İzmir Ticaret Borsası, Uluslararası Zeytinyağı Konseyi verilerinden ve Danışma Kurulu'nun görüşlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

**Source :** Calculated by AERI from SIS, 8th 5 Years Deveopment Planning Report ( GPO) , İzmir Trade Board , International Olive Oil Council and Olive Oil Discussion Groups Meeting.



Şekil 9- Türkiye Zeytinyağı Arzı  
Figure 9- Turkey Olive Oil Supply



Şekil 10- Türkiye Zeytinyağı Kullanımı  
Figure 10- Turkey Olive Oil Disappearance

### Zeytinyağında Üretim Arttı

1999/2000 ve 2000/2001 kampanya döneminde zeytinyağı üretimi bir önceki var-yok yılı ortalamasına göre %16 artarak 105 bin tondan 122,5 bin tona ulaşmıştır. Uzun yıllar ortalama 60-70 bin ton arasında değişen üretim, 1994/1995 kampanyasında 160 bin ton ile iki katına çıkmış, 1996/1997 kampanyasında 200 bin ton üretim ile zirveye ulaşmıştır. Daha sonra düşüş yaşanmasına rağmen Türkiye’de son yıllarda zeytinyağı üretiminde olumlu değişimler yaşandığı bir gerçektir.

### Tüketim Bir Önceki Kampanya Dönemine Göre Fazla Değişmedi

#### Kişi Başına Düşen Tüketim Miktarı Arttı

Üretime paralel olarak daha önceki kampanya dönemlerinde artan tüketim, bu kampanya döneminde ortalama 66 bin ton ile %29 oranında azaldı. Türkiye’nin artan nüfusu göz önüne alındığında - uzun yıllar kişi başına zeytinyağı tüketiminin 0,8 kg olduğu düşünülürse - kişi başına tüketimin ortalama 1 kilogram olduğu görülmektedir. Bu artış da dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sağlıklı yaşamın gündemde olmasının etkisi büyüktür.

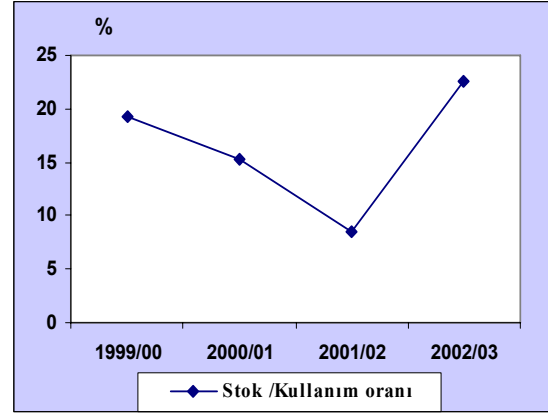
### İhracat Arttı

Uzun yıllardan sonra 1998/1999 var kampanya döneminde 86 bin tona ulaşan ihracat 1999/2000 kampanyasında 16,5 bin ton iken 2000/2001 kampanyasını 92 bin ton ile bitirmiştir. 2001 yılının Ocak-Ekim ayı itibarıyla sektörler bazında ihracatın en fazla arttığı sektör %324,5 oranında artışla zeytin ve zeytinyağı sektörü olmuştur. Ne yazık ki; bu artış Avrupalı alıcıların devalüasyonla birlikte alış fiyatını düşürmeleri ve Türkiye içerisinde işlerliği olan bir fiyat politikası olmaması nedeni ile değer olarak ülke ekonomisine yansımamıştır. Zeytinyağı ithalatının mal bedelinin %37’sinin gümrük vergisi olarak ödemek şartıyla serbest olması nedeniyle de zeytinyağında yapılan ithalat önemli olmamaktadır. Uzun yıllar dikkate alındığında 1999/2000 kampanya döneminde 1000

ton zeytinyağı ithalatı yapılmıştır fakat bu istatistiksel olarak verilere yansıtılmamıştır.

### Stoklar

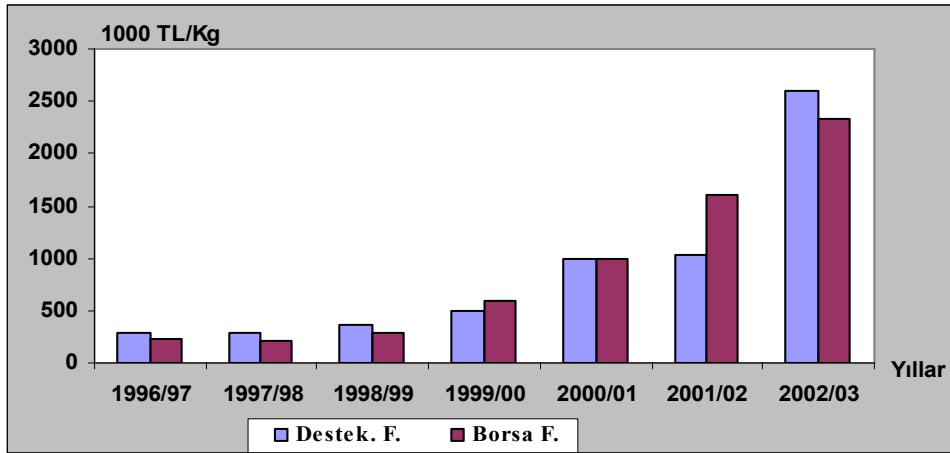
Türkiye zeytinyağı bitiş stoklarında 1999/2000–2000/2001 kampanya dönemlerin de düşüş olduğu görülmektedir. Bu düşüşü var yıllarında artan ihracat ile açıklamak mümkündür.



Şekil 11- Türkiye’de Zeytinyağı Stok Kullanım Oranı  
Figure 11-Turkey Olive Oil Stocks/Use Ratio

### Fiyatlar

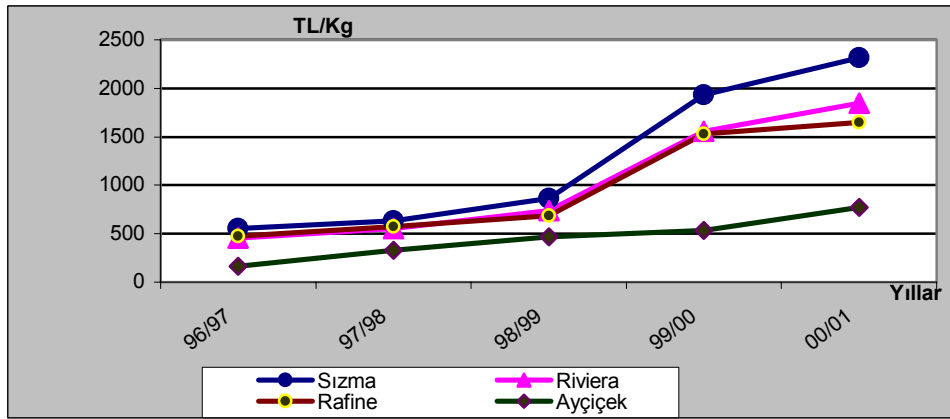
1999/2000 kampanya döneminde zeytinyağı destekleme dışı bırakılmıştır. Bu kampanya döneminde üretici eline geçen fiyat, Tariş’in 5 asit zeytinyağı barem fiyatı olan 990 bin TL/kg ile başlamış ve 1.000 bin TL/kg ile kapatılmıştır. (Tariş yeni bir uygulama sistemi ile bu kampanya dönemlerinde avans fiyat ile kampanyayı başlatmakta daha sonra üreticisine fark ödemektedir. Bu kampanya dönemlerinde de aynı uygulama yapılmıştır.) 2001/2002 kampanya döneminde ise 28 cent/kg olarak destekleme prim ödemesi yapılmış Tariş de aynı yıl 1.030 bin TL/kg avans fiyatla kampanyaya başlamış daha sonra 1.110 bin TL/kg fiyatla kampanya bitirilmiştir. Serbest piyasa fiyatları ise bu kampanya dönemlerinde destekleme fiyatından düşük ya da aynı olmuştur.



Şekil 12- Türkiye'de 5 Asit Zeytinyağı Destekleme ve Serbest Piyasa (Borsa) Fiyatlarının Karşılaştırılması  
Figure 12- Comparasion of 5° Olive Oil Support Prices and Retail Prices in Turkey

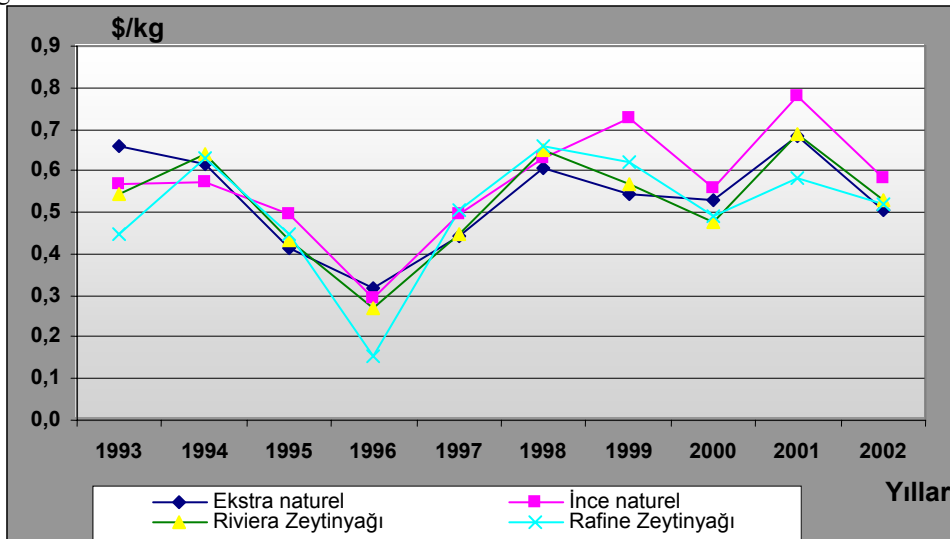
(Destekleme Fiyatları Bazı Yıllarda Tarıf'ın Barem Fiyatlarıdır)

Türkiye'de en çok tüketilen bitkisel yağ olan ayçiçek yağı dikkate alındığında farklı kalitedeki zeytinyağları ile arasında büyük fiyat farkları olduğu görülmektedir. Rafine zeytinyağı ile ayçiçek yağı arasında 2.1, Riviera zeytinyağı ile ayçiçek yağı arasında 2.2, sızma zeytinyağı ile ayçiçek yağı arasında 2.7 oranında fiyat farkları olduğu görülmektedir. Nitekim her kalitedeki zeytinyağının ayçiçek yağından en az iki kat pahalı olduğu anlaşılmaktadır. Bu zeytinyağı tüketicisi için ciddi bir fiyat makasıdır.



Şekil 13- Türkiye'de Farklı Kalitedeki Zeytinyağları ve Ayçiçek Yağı İç Piyasa Fiyatları Karşılaştırması (Tarif)  
Figure 13-Comparacion of Different Olive Oil Quality and Sunflower Oil Domestic Prices in Turkey (Tarif)

Naturel kalitedeki zeytinyağları ihraç fiyatlarının ise daima riviera ve rafine zeytinyağlarından daha fazla olduğu görülmektedir.



Şekil 14- Türkiye'de Farklı Kalite Sınıflarına Göre Zeytinyağı İhraç Fiyatları  
Figure 14- Different Quality Olive Oil Export Prices in Turkey



## Sofralık Zeytin

Tablo 4 - Türkiye Sofralık Zeytin Arzı ve Kullanımı (1999/2000 - 2002/2003)  
Table 4 - Türkiye Table Olives Oil Supply and Disappearance (1999/2000 - 2002/2003)

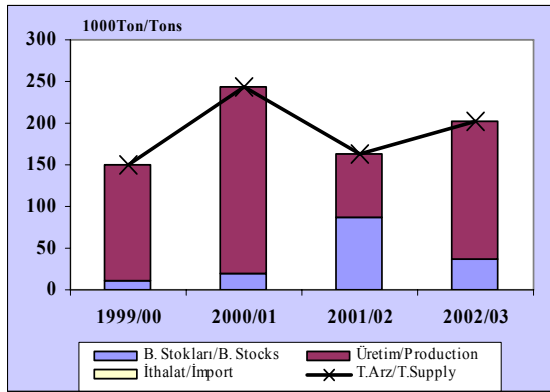
	1999/00	2000/01	2001/02 <sup>a/</sup>	2002/03 <sup>b/</sup>	
Bin ton ( 1000 tonnes)					
ARZ			SUPPLY		
Başlangıç Stokları (1Eylül)	10,0	20,0	87,0	37,0	Beginnig Stocks ( Sep1)
Üretim	140,0	224,0	75,0	165,0	Production
İthalat	0,0	0,0	0,0	0,0	Import
Toplam Arz	150,0	244,0	162,0	202,0	Total Supply
KULLANIM			DISAPPEARANCE		
Tüketim	110,0	125,0	100,0	135,0	Consumption
İhracat	20,0	32,0	25,0	35,0	Export
Toplam Kullanım	130,0	157,0	125,0	170,0	Total Disappearance
Bitiş Stokları ( 31 Ağustos)	20,0	87,0	37,0	32,0	Ending Stocks (Aug 31)
Stok/Kullanım Oranı (%)	13,3	35,6	22,8	20,7	Stocks/Total Disappearance

<sup>a/</sup> Tahmin (Estimated)

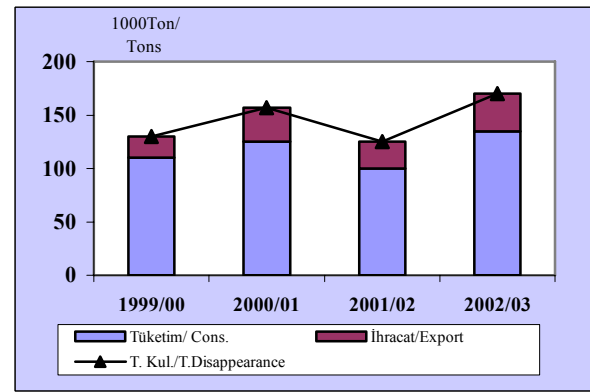
<sup>b/</sup> Öngörü (Projected)

Kaynak: TEAE tarafından Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Raporu, DİE, İzmir Ticaret Borsası, Uluslararası Zeytinyağı Konseyi verilerinden ve Danışma Kurulu'nun görüşlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Source : Calculated by AERI from SIS, 8th 5 Years Development Planning Report ( GPO ) , İzmir Trade Board , International Olive Oil Council and Olive Oil Discussion groups Meeting.



Şekil 15- Türkiye Sofralık Zeytin Arzı  
Figure 15-Turkey Table Olive Supply



Şekil 16- Türkiye Sofralık Zeytin Kullanımı  
Figure 16-Turkey Table Olive Disappearance

### Üretim Arttı

1999/2000-2000/2001 kampanya döneminde bir önceki var-yok yılı kampanya dönemlerine göre üretim ortalama 151 bin tondan 182 bin tona ulaşarak %20 oranında artmıştır. Özellikle 2000/2001 kampanya döneminde son on yılın en fazla üretimine ulaşılmıştır. Bu artış gelecek kampanya döneminin bitiş stoklarını etkilemiştir. Diğer yandan üretimdeki artış doğal olarak arzın artışını olumlu etkilemiştir. Sofralık zeytinde Türkiye'de ithalat söz konusu değildir. Son on yıldaki genel durum incelendiğinde Türkiye sofralık zeytinde üretim, tüketim, ihracat ve stoklarda artış olduğu ifade edilebilir.

### Tüketim Azaldı

Son on yılın tüketim miktarı incelendiğinde genel bir artıştan söz ederken bir önceki var-yok yılı kampanya dönemlerine göre ortalama tüketimde %0,17 oranında azalma söz konusu olmuştur.

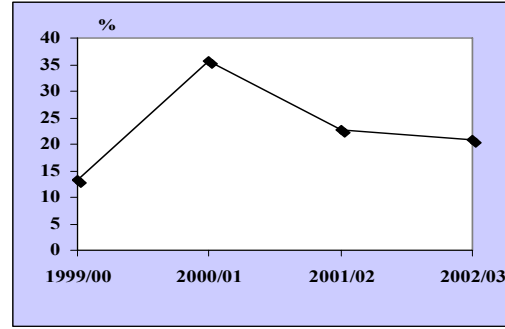
Sofralık zeytinde de tüketim zeytinyağından çok farklı değildir. Tüketim genellikle üretilen bölgelerde daha fazladır ve bu bölgelerde tüketim fiyat artışından fazla etkilenmez. Fiyat artışlarından etkilenen kesim şehirde yaşayan tüketicilerdir.

### İhracat Artma Eğiliminde

İhracatta son on yıl verileri dikkate alındığında artış görülmektedir. Fakat bu kampanya dönemlerinde bir önceki var-yok yılı kampanya dönemlerine göre ihracatta fazla artış olmamıştır.

**Stoklar**

2000/2001 Kampanya döneminden itibaren sofralık zeytin stoklarının azaldığı görülmektedir. Bu azalışta kampanya bitimi sonrasında salamura havuzlarından sofralık zeytinlerin yağa işlenmek üzere alınmasının etkisi büyüktür.

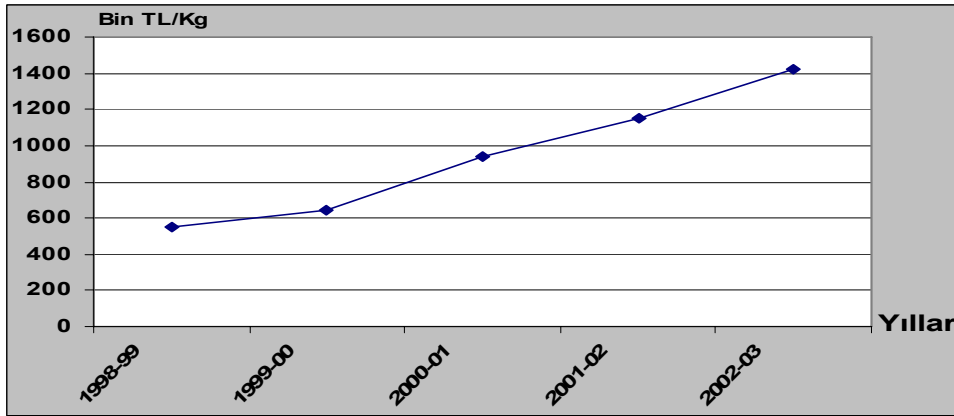


Şekil 17- Türkiye'de Sofralık Zeytin Stok/Kullanım Oranı  
Figure 17- Turkey Olive Oil Stocks/Use Ratio

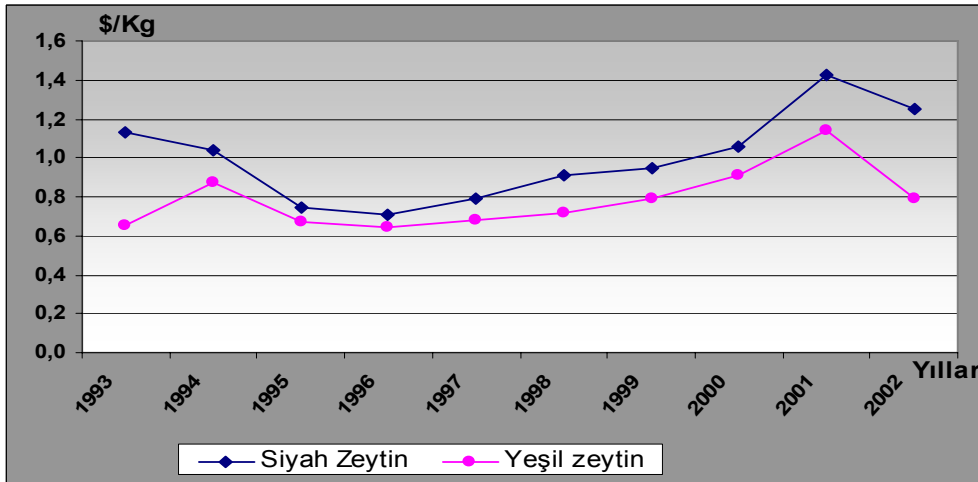
**Fiyatlar**

1999/2000-2000/2001 kampanya döneminde üretici eline geçen fiyatlarda artış olduğu bunun tüketici fiyatlarına da yansıdığı görülmektedir. Fakat siyah ve yeşil sofralık zeytin ihraç fiyatlarında düşme görülmektedir. Ham zeytin yarı mamül adı altında ihraç edilmiştir.

Bu durumda ihracat miktar olarak artmasına karşın elde edilen döviz geliri düşmüştür. Çünkü yarı mamul olarak ihraç edilen zeytinin fiyatı düşük olmuştur.



Şekil 18- Türkiye'de Sofralık Zeytinde Üretici Eline Geçen Fiyatlar (Marmarabirlik)  
Figure 18- Producer Price of Table Olive in Turkey (Marmarabirlik)



Şekil 19- Türkiye'de Sofralık Zeytin İhraç Fiyatları (DİE)  
Figure 19- Table Olive Export Prices in Turkey (SIS)

## TÜRKİYE'DE TAHMİN 2001/2002

2001/2002 kampanya döneminde yok yılı nedeniyle zeytinyağı üretiminde, ihracat, ve tüketimde azalış tahmin edilmektedir. Sofralık zeytinde de durumun aynı olduğu, üretimde, tüketimde ve ihracatta azalış olduğu görülmektedir.

### Zeytinyağı

**Zeytinyağında Üretim, Stoklar ve İhracat Azaldı**  
2001/2002 kampanya döneminde Türkiye'de yok yılı yaşandığı için üretim bir önceki kampanya dönemine göre %69 oranında azalmıştır. Üretimdeki bu keskin azalış ihracatı da doğrudan etkilemiştir. İhracat da % 228 oranında azalmıştır. Yok yılların tümünde yaşanan bu sorunun üretim-ihracat ilişkisi nedeniyle özellikle ihracatta olumsuzluklara neden olduğu görülmektedir. Kampanya başında 25 bin ton stok olmasına rağmen bitiş stoklarının ancak 7 bin ton olacağı beklenmektedir.

#### Tüketimde Azalma

Tüketim de bir önceki kampanya dönemine göre %32 oranında azalmıştır. Fakat bu azalmanın üretimdeki azalma ile fazla ilgisi olduğunu ifade etmek mümkün değildir. Çünkü zeytinyağında tüketim daha çok fiyatlar ve alışkanlıklar ile sınırlıdır.

#### Fiyatlar

Zeytinyağına devlet tarafından bu kampanya döneminde kilogram başına 150 bin TL destekleme primi ödenmiştir. Söz konusu ödemeye 1 kg -5 asit ham zeytinyağına toplam 2,5 milyon TL ödenmiştir. Tüketici fiyatları ve ihracat fiyatları artmıştır.

### Sofralık Zeytin

#### Üretim ve Stoklar Azaldı

Sofralık zeytinde 2001/2002 kampanya döneminde üretim, bir önceki kampanya dönemine göre ortalama %198 oranında azalmıştır. 224 bin tondan 75 bin tona düşen üretim, toplam zeytin üretiminden sofralık zeytine ayrılan oranla açıklanabilir. Bunun yanında bu kampanyaya özel olarak; zeytinyağı üretimindeki düşüşü tolere etmek ve ihracat bağlantılarını gerçekleştirmek üzere salamura havuzlarındaki sofralık zeytinler çıkarılarak yağa dönüştürülmek üzere işlenmişlerdir. Kampanyaya 87 bin ton olan bir stok miktarı ile başlanması da bu oluşumu hızlandırmıştır denilebilir. Başlangıç stoğunun 87 bin ton olmasına karşın bitiş stokları %57,5 azalarak dönem 37 bin ton stokla kapatılmıştır.

#### Tüketim ve ihracatta da Azalma Olmuştur

Tüketimin %20 azalarak, 125 bin tondan 100 bin tona, ihracatın ise %28 azalarak 32 bin tondan 25 bin tona düştüğü görülmektedir. Tüketim düşüşünde üretimin etkisinin olduğu ifade edilebilir.

#### Fiyatlar

2001/2002 kampanya döneminde Marmarabirlik tarafından 1 kg sofralık zeytin için ortalama 1.148 bin TL alım fiyatı belirlendiği genel üretim düşüşüne paralel son dört yıl içerisinde en az bu kampanya alım yaptığı belirtilmiştir. (Marmarabirlik 1998/1999 kampanyasında 32.908 ton, 1999/2000 kampanyasında 42.315 ton, 2000/2001 kampanyasında 43.152 ton, 2001/2002 kampanyasında 17.274 ton alım yapmıştır)

## TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ 2002/2003

2002/2003 kampanya döneminde diğer önemli üretici ülkelerin aksine verim yönüyle oldukça iyi bir yıl yaşanacağı öngörülmektedir. Kampanyanın sofralık zeytinde Eylül ayı ortasında, zeytinyağında Kasım ayı başında başladığı düşünülürse; bu yıl zeytin sineğine karşı uçakla toplu devlet mücadelesi olmaması nedeniyle yaşanan sinek zararı ve Körfezde (Edremit/Balıkesir) Kasım ayında yaşanan fırtına, don ve yağmur gibi nedenlerle yaşanan meyve dökümleri üretimdeki çok iyi beklentiyi ve kaliteyi olumsuz etkilemiştir. Özellikle naturel zeytinyağı üretimi beklenenin altında gerçekleşecektir. Fakat her türlü olumsuzluklara rağmen zeytinyağı ve sofralık zeytin üretiminde bu kampanya Türkiye iç tüketim ihtiyacının üzerinde bir üretim elde edecektir. Bu kampanya döneminin olumlu yanları sadece üretim artışı değil— **destekleme prim ödemesi ve doğrudan gelir desteği ödemelerinin gecikmesi dışında** — zeytinyağı ihracat mevzuatında alınan kararların geçen kampanya dönemlerinde olduğu gibi sık sık değiştirilmemesidir.

### Zeytinyağı

#### Üretimin Artacağı Fakat Bir Önceki Var Yılı İle Aynı Olacağı Bekleniyor

Üretimin bir önceki yılına göre %115 oranında artarak, 65 bin tondan 140 bin tona ulaşması öngörülmektedir. Kampanyanın başladığı tarihte üretimin 200 bin tonun üzerinde olacağı beklentisi var iken yukarıda belirtilen nedenlerle üretimin bir önceki var yılı üretimi olan 175 bin tondan daha az olması beklenmektedir.

#### İhracatta Artış Öngörülüyor Fakat Artışın Bir Önceki Var Yılı Kampanyasına Göre Daha Az Olacağı Düşünüyor

İhracatın bir önceki yok yılı kampanyasına göre %150 oranında artarak, 28 bin tondan 70 bin tona ulaşması öngörülmektedir. Bu ihracat miktarı bir önceki var yılı ihracatından %31 oranında daha azdır. Bu azalmanın üretimle ilgili olduğu kadar, ihracat mevzuatında alınan ve kampanya dönemi boyunca değiştirilmemesi uygun görülen kararlar ilgili olabileceği düşünülmektedir. Bu kampanya için Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın zeytinyağı ihracatı ile ilgili olarak aldığı dış ticaret kararları gereği geçen kampanya döneminde dökme ihracatı serbest olan ham (lampant) zeytinyağının bu kampanyada varilli ve dökme ihracatı Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın izniyle yapılabilecektir. Ayrıca, Sızma (1 asit), Naturel Zeytinyağı (1-2 asit), Riviera Zeytinyağı ve Rafine Zeytinyağı kutulu, varilli ve dökme ihracatının serbest olacağı, naturel 1. yemeklik (2-3. 3 asit arası) zeytinyağının varilli halde ihracatının bütün ülkeler için serbest bırakılmasına, dökme olarak ihracattaki yasağının ise devam etmesine karar verilmiştir.

#### Tüketimin Bir önceki Var Yılından Az Olacağı, Stokların Artacağı Öngörülüyor

Tüketimin geçen kampanya dönemine göre fazla farklılık göstermeyeceği, bir önceki var yılına göre ise azalacağı öngörülmektedir. Ayrıca zeytinyağı tüketiminin, üretimin artması ile fiyatların dengelenmesi durumunda değişim gösterebileceği öngörülmektedir. Türkiye'de henüz iç tüketimde istenilen seviyeye ulaşılamamıştır. Stoklarda ise kampanyaya 7 bin ton gibi çok az miktarda

başlanılmasına rağmen bitiş stoklarının 27 bin ton olacağı tahmin edilmektedir.

#### Tüketici ve İhraç Fiyatlarının Artması Bekleniyor

Bu kampanya başladığından itibaren yağlık zeytinin kilosu 500 bin TL ile 800 bin TL arasında , dip zeytini ise 450 bin TL olarak üreticiden alınmıştır. Beş asit ham zeytinyağı için Tariş'in alım fiyatı ise 2 600 000 TL/kg olarak ilan edilmiştir. Fakat geçen yıllarda olduğu gibi bu fiyatın değişmez fiyat olmayacağı piyasa gelişmelerine göre arttırılacağı bildirilmiştir.

Türkiye'de şu anda diğer tarım ürünlerinde olduğu gibi zeytinyağında da **AB kriterlerine** uyum söz konusudur. Bu kriterlere uyum çalışması çerçevesinde uygulanması gereken en önemli konu **fiyat politikalarıdır**. Çünkü fiyat üretim miktarını ve kalitesini doğrudan etkileyen bir unsurdur. Raporun yayınlanma tarihi itibarı ile **Türkiye'de** yağlık zeytin toplanması bitmiş ve zeytinyağı fabrikaları sezonu kapatmış olmasına rağmen, zeytinyağı destekleme prim ödemesi henüz belirlenmiş fakat ödeme başlamamıştır. Destekleme priminin belirlenmesi söz konusu olduğunda ise IMF taahhütleri çerçevesinde ton başına **280 Euro'dan** daha fazla ödeme yapılacağı beklenmemekte ve ilk belirlemelere göre zeytinyağında kg başına 10 cent (175 000 TL) verileceği geçici olarak belirlenmiştir. Oysa üretici birlikleri en uygun alım fiyatının 60 cent olduğu konusunda ısrarlı olmaktadır.

AB'nin önünde ise bu tür bir engel olmadığı için, **AB** zeytinyağı üreticisi her yıl daha kampanya başlamadan ton başına **1 300 Euro** alacağını bilerek hasada başlamaktadır.

**Destekleme priminin** üretimi arttırma, ihracat şansı oluşturma, **spekülatif amaçlı ürün saklanmalarını önleme**, sağlıklı envanter tutma, ve ürünün tüketiciye daha ucuza ulaşılması gibi yararlarının olduğu bilinmektedir. Nitekim Türkiye'de Mart ayı itibarıyla zeytinyağı üreticisi zeytinyağının %35-40'ını stoklamış durumdadır. Üreticiyi bu konuda haksız bulmak mümkün değildir. Mart ayı itibarıyla kalite farklılıklarına göre ton başına 1760 ile 1910 Dolar arasında

değişen ihracat fiyatlarının hasat ve kampanyanın bittiği Nisan ve Mayıs aylarında 2000 Dolara çıkması beklenirken, üretici bu tarihten önce zeytinyağını dış piyasaya satmak istememektedir. Çünkü AB'nin önemli üretici ülkelerinde ve Tunus'da bu yıl üretimin düşük olması nedeniyle

Türk zeytinyağları hiç değilse AB'nin gelecek yıl stokları için güvence olacağından talep edilecektir. Diğer yandan prim ödemesinin olmaması nedeniyle iç pazara da satmamaktadır. İç piyasada farklı kalite sınıflarına göre toptan zeytinyağı fiyatları 4 ile 7 milyon TL arasında değişmektedir.

## Sofralık Zeytin

### Üretimi – Tüketim ve İhracatın Artması Öngörülüyor

2002/2003 kampanya döneminde başlangıç stoklarının bir önceki var yılına göre %85 oranında artarak 37 bin ton olacağı öngörülmektedir. Bu kampanya üretiminin geçen yıl üretiminden %120 oranında fazla olacağı fakat bir önceki var yılına göre %26 oranında düşük olacağı tahmin edilmektedir. 2002/2003 kampanya döneminde sofralık zeytin ihracatında fermentasyonu tamamlanmamış zeytinin 25 kilogramdan büyük ambalajlarda ihracatının yapılmaması amacıyla karar alınması düşünülmektedir. Çünkü zeytinyağında olduğu gibi sofralık zeytin ihracatında da geçen yıl sık değişen dış ticaret kararları nedeniyle sektör zor durumda kalmıştır. Ayrıca Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçı Birlikleri, yüksek fonlar nedeniyle zeytinyağı ihracatı yapılamayan AB Ülkelerine sofralık zeytin ihracatı yapılması konusunda girişimlerde bulunmuştur. Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçı Birlikleri; “Avrupalı firmaların hammaddecisi konumuna düşmeden, AB'ye ihracatımızda sofralık zeytinden fon istenilmemesi avantajını kullanarak,

ilk işlemenin Türkiye'de yapılması koşulu ile katma değer kaybı olmadan ihracata yönelmeliyiz ve bu kampanya döneminde sofralık zeytin üretiminin fazla olması nedeniyle geleneksel ihraç pazarlarındaki potansiyeli arttırmanın yanısıra, AB ile ABD vb. pazarlara girmeye çalışmalıyız” mesajını vermiştir.

Bu kampanya döneminde tüketimde % 35 artış olacağı, ihracatta ise bir önceki var yılına göre %9 artış olacağı, ihracatın ise geçen yılın ihracatına göre ise %40 fazla olacağı öngörülmektedir. Sofralık zeytin üretimi, danelerin iriliği ve söz konusu yılda yağlığa ayrılma miktarı ile ilgili olduğu için kampanya dönemlerindeki iklim koşulları üretim miktarını doğrudan etkilemektedir.

### Fiyatlar

2002/2003 kampanya döneminde resmi olarak ilk sofralık zeytin alımları Marmarabirlik tarafından 4-24 Kasım arasında başlamıştır. Gemlik tipi zeytin için 2 000 000 TL/kg tavan, 850 000 TL/kg taban fiyat uygulanmıştır. Tavan fiyat, Edincik-Su tipinde 1 400 000 TL/kg, kayısı tipinde 1 175 000 TL/kg, kızıl zeytinde 1 200 000 TL/kg olarak uygulanmıştır.

**Kutu 2: TÜRKİYE'DE ZEYTİNYAĞINDA FİYAT POLİTİKASI**

**Zeytinyağı** 1990'lı yılların başına dek Türkiye'de tüketim alışkanlıkları ve -diğer bitkisel yağlarla olan fiyat makası nedeniyle- yüksek fiyatı nedeniyle üretildiği bölgelerde tüketilen bir yağ olmuştur. 1970'li yıllarda margarinle olan savaşını kaybeden zeytinyağı, 1990'lı yılların ortasına doğru üretimdeki müthiş artışla tekrar bitkisel yağlar içerisinde olması gereken konuma kavuşmuştur. Son yıllardaki üretim artışı ile başlayan bu başarısına ve sektörün kendini yenilemesine karşın; düzenli ve kararlı işleyen bir politika içerisinde yer alamadığından üretimden dış ticarete, dış ticaretten tüketime ve fiyatlara ile ilgili her konuda sorunları vardır. Üretim ve üretici aşamasında AB'de olduğu gibi **üreticiyi –sanayiciyi, ihracatçıyı ve tüketiciyi destekleyen** bir organizasyondan yoksun olduğu için ekonomisi ile ilgili verilmesi gereken kararlar kampanya dönemlerine göre hatta aynı kampanya döneminde bile farklılık göstermektedir. Bu durum sektörün her halkasını olumsuz etkilemektedir. **Cok yıllık bir bitki olması nedeniyle** de bu yıl olan yanlış ya da eksik politikaların devamında bu ürünü seneye yetiştirmeme gibi bir olasılıkta olamamaktadır. **Diğer ürünlerde olduğu gibi asıl olan üreticinin desteklenerek üretimin artırılması yanında üreticinin istikrarlı bir üretime teşvik edilmesidir. Çünkü organizasyon içerisinde yer alan tüm halkalar özellikle de ihracatçı için üretimdeki istikrarın önemi çok büyüktür.** Tüm bu olumsuzluklara rağmen umut verici olan; sektör kendi içerisinde Üretici Birlikleri başta olmak üzere (Tariş-Marmara Birlik-Güneydoğu Anadolu Birlik) Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Borsa İhracatçı Birlikleri, Tarım Bakanlığı ve Üniversiteler bireysel gayretleriyle zeytinyağının dinamiğini korumaya devam etmektedirler.

Zeytinyağı ilk kez 1966 yılında **Devlet Destekleme Alım** kapsamına alınan 24 üründen biri olarak, 1986 yılına dek aralıksız olarak desteklenmiştir. 1987-1990 yılları arasında Devlet Destekleme kapsamından çıkarılmıştır. 1991 yılında yeniden destekleme kapsamına alınan zeytinyağı, bu kez 5 Nisan 1994 kararlarıyla birlikte tekrar destekleme kapsamı dışı bırakılmıştır.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve AB Ortak tarım Politikalarına uyum sağlamak, ekonomiyi kayıt içine alarak vergi gelirlerini arttırmak, tarımsal kayıt ve envanter tutulmasının sağlamak, üretici ve sanayiciyi aynı zamanda koruyup üretimi teşvik etmek, sanayiye dünya fiyatlarından hammadde sağlamak ve devlet hazinesine en az yük getirecek olan prim sistemine aşamalı olarak geçmek amaçlanarak zeytinyağında aşağıdaki ödemeler yapılmıştır.

**5 asit zeytinyağı için;**

\*26. 11. 1998 tarih ve 98/12122 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 15.12.1998 tarih ve 23554 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Karara ilişkin Uygulama Tebliği ise 2.02.1999 tarih ve 23599 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve 1998/1999 kampanya döneminde 1 kg zeytinyağı için 40 cent prim tutarı ile ortalama 500 bin TL/kg destekleme alım fiyatı ödenmiştir.

\*1999/2000 kampanya döneminde zeytinyağına prim ödemesi yapılmamıştır.

\*2000/2001 kampanya döneminde 27.10.2000 tarih ve 2000/1561 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na ve 2.02. 2001 tarih ve 24306 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Uygulama Tebliği'ne ile 1 kg zeytinyağı için 28 cent prim tutarı ile 1.03 milyon TL/kg destekleme alım fiyatı ödenmiştir.

\*2001/2002 kampanya döneminde 6.11.2001 tarih ve 24575 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ve 15.03.2002 tarih ve 24696 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Uygulama Tebliğine göre 1 kg zeytinyağı için 150 bin TL prim tutarı ile 2.5 milyon TL/kg destekleme alım fiyatı ödenmiştir.

\*2002/2003 kampanya dönemi için ise Bakanlar Kurulu Kararı 25.10.2002 tarih ve 24917 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olup henüz Uygulama Tebliği ile ilgili çalışmalar devam etmektedir, **Mart** ayı itibariyle herhangi bir ödeme miktarı ve takvimi belirlenmemiştir.

**Kutu 3: TÜRKİYE'DE ZEYTİNYAĞI İHRACATI**

**Türkiye’de zeytinyağı ihracatında ilk kez 1972/1973 kampanya döneminde, rafinasyon ve ambalaj sanayindeki gelişmeler dikkate alınarak, varilli ve dökme zeytinyağı ihracatına son verilmiştir. 1994/1995 kampanya döneminde, ilk uygulamadan 22 yıl sonra rafine dökme ve naturel (sızma) dökme zeytinyağı ihracatı serbest bırakılmıştır.** Bu uygulamanın Türkiye’nin rafine dökme zeytinyağı ihracatı için olumlu olduğu ifade edilebilirse de naturel zeytinyağı için durum farklıdır. Çünkü Naturel – dökme ihracatı AB üyesi büyük zeytinyağı üreticisi ülkeler İspanya, İtalya ve Yunanistan’a yapılmaktadır. AB ile Türkiye arasında Gümrük Birliği esaslarını belirleyen Ankara Anlaşması çerçevesinde hazırlanan 05.11.1984 tarih ve 18566 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Tarımsal Ürünlerin İhracatının Geliştirilmesi ve Tarımsal Yapının Bu Amaçla Düzenlenmesi Fonu Yönetmeliği” gereği AB’ye yapılacak dökme lampant ve dökme naturel zeytinyağı ihracatlarından, ihracatçı sorumlu tutulmak kaydı ile, ihraç bedelinin yaklaşık %10’u kadar prelevman kesilmesi zorunluluğu bulunduğundan, bu tutar da ürünün satış bedeline yansdığından, naturel zeytinyağı ihracatında gelişme sağlanmamıştır (100 kg için 122 EURO ile 135 EURO arasında yağ çeşitlerine göre).

Dış Ticaret Müsteşarlığı’nın 19.03.1997 tarih ve 1484 sayılı yazısı uyarınca AB dışındaki ülkelere yapılacak dökme zeytinyağı ihracatından prelevman alınmaması talimatlandırılmıştır. Buna rağmen AB dışındaki ülkelere kayda değer ihracat yapılamamıştır.

Diğer yandan, Dış Ticaret Müsteşarlığı’nın 18.12.1997 tarih ve 6736 sayılı yazısı ile dökme lampant zeytinyağı ihracatı önce belirli koşullarla serbest bırakılmış, bilahare 02.03.1998 tarih ve 1023 sayılı yazı ile lampant zeytinyağı ihracatının 1 Kasım 1998 tarihine kadar herhangi bir ön koşul aranmaksızın serbest bırakıldığı bildirilmiştir. Ancak 138,6 ECU/Ton tutarındaki prelevman benzeri vergi kaldırılmadığı için dökme lampant zeytinyağı ihracatı istenilen düzeyde olmamıştır. Nihayet Dış Ticaret Müsteşarlığı’nın girişimleri ile bu vergi yürürlükten kaldırılmış ve 2 Eylül 1998 tarih ve 23451 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Zeytinyağı ihracatında 31.12.1998 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan Para Kredi Kurulu Kararı ile (PKKK) ton başına 200 ABD Doları ihracat iadesi verilmiştir. 29 Haziran 2002 tarih ve 24800 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan PKKK kararıyla 5 ve 6 kutulu olarak ihraç edilen zeytinyağına ise ton başına 180 ABD Doları ihracat iadesi uygulanmaktadır.

**2000/2001 kampanya dönemlerinde ise dış ticaret mevzuatında tam anlamıyla bir karmaşa yaşandı ve zeytinyağı ihracat ve ithalatında kararsızlıklar yılı oldu.** 25 Aralık 2001 tarihinde yani kampanya ortasında dökme zeytinyağı ihracatı tamamen yasaklandı. 10 Ocak 2002 tarihinde dökme zeytinyağı ihracatındaki yasak kısmi olarak kaldırıldı ve sadece 1-2 asit dökme naturel zeytinyağı ihracatı yasaklandı. 18 Ocak 2002 tarihinde ihraç kaydıyla 10 bin ton zeytinyağı ithalatına izin verildi. İhracatçılar bu kararlarla yurtdışındaki imajlarının büyük ölçüde zedelendiğini belirtmişlerdir.

Geçen yıl yaşanan olumsuzlukların ardından Dış Ticaret Müsteşarlığı 2002/2003 kampanya dönemi başlamadan 23.10.2002 tarih ve 120005682 sayılı yazı ile naturel 1. yemeklik (2-3,3 asit arası) zeytinyağının varilli halde ihracatının bütün ülkeler için serbest bırakılması, dökme halde ihraç yasağının devam etmesinin uygun görüldüğü bildirilmiştir. Özetlemek gerekirse Sızma, Naturel (1-2 asit) ve (2-3,3 asit), Rafine, Riviera zeytinyağlarının kutulu, varilli ve dökme ihracatı serbest bırakılmıştır. Sadece Naturel 2-3,3 asit yağın dökme ihracatı yasaktır. Ve Lampant (ham) zeytinyağının varilli ve dökme izni DTM’nin izni ile yapılması karara bağlanmıştır. **2002/2003 Ocak ayı sonunda** zeytinyağı üreticileri, naturel 2-3,3 asit zeytinyağının dökme ve ham zeytinyağı ihracatının DTM’nin iznine tabi olmadan serbest bırakılması için Sanayi Bakanlığı, Tarım Bakanlığı ve İlgili Devlet Bakanlığı’na başvuruda bulunmuşlardır. Ege İhracatçı Birlikleri ise geçen yıl yaşanan olumsuzluklar dikkate alınarak, sezon ortasında verilen karardan dönülmemesi gerektiğini belirtmektedir.

**Kutu 4: TÜRKİYE'DE DÖKME ZEYTİNYAĞI**

Kısa vadede üreticinin lehine gibi görünen bu **dökme ihracat serbestinin** orta ve uzun vadede üretici aleyhine olduğunu bilinmektedir. Eğer bu konuda olumlu yaklaşımlar söz konusu ise **kutulu zeytinyağına teşvik Türkiye zeytinyağı sektörünün geleceğine yatırım olacaktır.** Türk sanayicisi ve ihracatçısı kutulu üretime teşvik primi verilmesi halinde, üretimdeki istikrarsızlığa ve kutulu ihracat için yüksek bir yatırım maliyeti gerektirmesine karşın kutulu ihracat yapmayı tercih edecektir. Çünkü dökme olarak yapıldığında ihracat, miktar olarak artmakta fakat katma değer kaybına neden olduğu için elde edilen gelir düşük olmaktadır. Bunun yanı sıra ithalatın kolaylaştırılmasını isteyen ve ithalat baskısı ile üreticiye istediği fiyatı kabul ettirmeye çalışan baskı gruplarının çabaları, kutulu ihracata prim verilerek önlenebilecektir. Sonuçta hem üretici hem ihracatçı hem de Türkiye zeytinyağı sektörü kazanacaktır.

Diğer yandan zeytinyağı dış ticaretindeki ve özellikle ihracatındaki mevzuat değişiklikleri ise Avrupalı alıcılar karşısında Türk zeytinyağlarının var olan potansiyelinin kullanılmamasına neden olmakta ve pazarlık şansını yeterince iyi değerlendirememektedir. (Yıllar itibariyle yapılan toplam ihracatımızın 1992/1993 - 2001/2002 yılları ortalaması olarak %21,52'si Ektra naturel, % 11,20'si İnce naturel, %26,00'ü riviera, %39,68'i ise rafine %1,60'ı ise diğer zeytinyağlarıdır. Yine dökme zeytinyağı ihracatının serbest bırakıldığı yıldan itibaren 1994/1995 - 2001/2002 yılları ortalaması olarak zeytinyağı ihracatımızın % 65,92'si dökme, %18,13'ü varilli, %15,95'i kutulu olmuştur).

Zeytinyağında halen TSE 341 Yemeklik Zeytinyağı standardı kullanılmaktadır. Revize için 2002/2003 kampanya döneminde Ege İhracatçı Birlikleri tarafından başvuru yapılmıştır.

Yukarıda ifade edilmeye çalışıldığı gibi **doğal olarak üretilen ve tüketilen tek bitkisel yağ olan Zeytinyağı,** Avrupa Birliği Ülkelerinde Ortak Tarım Politikası çerçevesinde – üretici, sanayici, ihracatçı ve tüketici – korunmaktadır. Türkiye'de ise **Zeytinyağı,** üretimden tüketime her aşamada ne **Tarım Politikası** içerisinde ne de **Ulusal Yağ Politikası** içerisinde değerlendirilme şansına sahiptir. Ancak devamlılığı ve kararlılığı olmayan fiyat ve dış ticaret mevzuatı ile her kampanya döneminde günün değişen kararlarına uyum sağlamakla mücadele etmektedir.

**Kutu 5: TÜRKİYE'DE SOFRALIK ZEYTİNDE İHRACAT VE FİYAT**

Sofralık zeytin pazar hacmi son yıllarda istikrarlı olarak büyümektedir. Bu artış, üretici birlikleri ve özel sektörün katkılarıyla daha da güçlenmektedir. Türkiye'de ürünün kalite ve standardı (Sofralık zeytinde TSE 771 Sofralık Zeytin Standardı kullanılmaktadır fakat bu standart gerek iç tüketimde gerekse ihracatta ihtiyaca cevap verememektedir), imalat sanayinin durumu vb nedenlerle gerek yeşil gerekse siyah zeytin işlenerek ihraç edildiği gibi hasattan hemen sonra ham olarak da ihraç edilmektedir. Aynen dökme zeytinyağında olduğu gibi sofralık zeytinde de bu durum katma değer kayıplarına neden olmaktadır. Türkiye geçmiş yıllardan bu yana sofralık zeytini özellikle siyah sofralık olarak işlemektedir. Siyah sofralık zeytin de tuzlu olarak işlendiği için ihracat ancak etnik pazarlara yapılabilmektedir. Bu tip zeytin tüketen ve damak tadları buna uygun ülkeler; Rusya, Bulgaristan, Romanya, AB ülkeleri – Türklerin yoğun yaşadığı ülkeler olması sebebiyle Almanya, Hollanda– ve son yıllarda ABD, Danimarka, Avustralya ile Kıbrıs olarak sınırlı kalmaktadır. AB genişleme sürecindeki ülkelerin Gümrük Birliği ile OTP uygulamasına geçeceği düşünülürse bu ülkelere yapılan ihracatta daha sonraki yıllar problemler yaşanabilecektir. Bu ülkelerle olan Ticari Anlaşmaların gözden geçirilmesinde ve Türkiye aleyhine olabilecek gelişmeler için tedbir düşünülmesinde yarar olacaktır. Sofralık zeytinde üreticiye herhangi bir prim ödemesi yapılmamakta ya da destekleme alımı uygulanmadığı için sofralık zeytinde üretici eline geçen fiyatlarda Marmara Birlik'in ve Tarış'ın üreticiye verdiği fiyatlar esas alınmakta ve piyasa bu fiyatlara göre oluşmaktadır. Türkiye'de sofralık zeytin fiyatlarının belirlenmesinde oluşturulan politika ile 1991 yılından itibaren sofralık zeytinin Marmara Birlik aracılığı ile devlet adına üreticiden satın alınmasına karar verilmiş ve Marmarabirlik görevlendirilmiştir. Bu nedenle özellikle ham sofralık dane zeytin piyasasında Marmara Birlik düzenleyici rol oynamaktadır. Böylece daha önce Marmara Bölgesindeki fiyatlarda etkili olan Marmara Birlik etkisini ülkesel boyuta taşımıştır. Üreticinin garantiye alınması, ihracatçıların da dış piyasalarda rekabet edebilmesi için 2002/2003 kampanya döneminde sofralık zeytinde 1 kg için 10 cent prim önerilmektedir.



## **EK TABLOLAR**

## **APPENDIX TABLE**

Not: Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü tarafından birincisi yayınlanan ‘‘Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Durum ve Tahmin 2002/2003’’ raporu Türkiye için alanında ilk olmuştur. Oldukça yoğun bir çalışma ile her kesimin görüşü alınmaya çalışılarak hazırlanmıştır. Bu bakımdan lütfen gördüğünüz hata ve eksiklikleri bize bildirmekten çekinmeyiniz. Mümkün olduğunca hatalardan arındırılmış ve sektöre yön verecek nitelikteki bir rapora ancak bu yolla ulaşabiliriz.

İletişim:

Dr.Renan TUNALIOğLU: [renan@aeri.org.tr](mailto:renan@aeri.org.tr)

Pervin KARAHOCAGİL: [pervin@aeri.org.tr](mailto:pervin@aeri.org.tr)

Dr.Mustafa TAN: [mtan@taris.com.tr](mailto:mtan@taris.com.tr)

Dünya tablolarında ihracat ve ithalat arasındaki farklar bazı ülkelerin kayıtlarındaki boşluklar ve nakil halinde bulunan mamüllerden kaynaklanmaktadır.

Ek Tablo 1- Dünya Zeytinyağı Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2000/01

Appendix Table-1 World Olive Oil Supply and Use (1000 Tons) 2000/01

	Arz			Supply		Kullanım		Use	
	Başlangıç Stokları Beginning Stocks :	Üretim Production	İthalat Import	Toplam Arz Total Supply	Yurtiçi b/ Domestic Toplam Total	İhracat Exports	Bitiş Stokları Ending stocks		
Cezayir	4,5	26,5	0,0	31,0	26,0	0,0	5,0	Algeria	
Arjantin	0,5	4,0	5,5	10,0	6,0	4,0	0,0	Argentina	
Kıbrıs	0,5	5,5	0,0	6,0	5,0	0,0	1,0	Cyprus	
AB/15a)	532,0	1940,5	127,0	2599,5	1832,0	291,0	476,5	EC/15a	
Hırvatistan	2,0	5,5	2,0	9,5	6,5	2,5	0,5	Croatia	
İsrail	0,0	7,0	7,0	14,5	14,0	0,0	0,5	Israel	
Ürdün	0,0	27,0	0,5	27,5	20,0	0,5	7,0	Jordan	
Lübnan	0,0	6,0	2,0	8,0	8,0	0,0	0,0	Lebanon	
Fas	16,5	35,0	4,5	56,0	45,0	0,0	11,0	Morocco	
Filistin	0,0	20,0	0,0	20,0	8,0	2,0	10,0	Palestine	
Suriye	28,5	165,0	0,0	193,5	100,0	10,0	83,5	Syria	
Tunus	38,0	130,0	0,0	168,0	58,0	95,0	15,0	Tunisia	
Türkiye	14,5	175,0	0,0	189,5	72,5	92,0	25,0	Turkey	
<b>Ara Toplam</b>	<b>637,0</b>	<b>2547,0</b>	<b>148,5</b>		<b>2200,5</b>	<b>497,0</b>	<b>635,0</b>	<b>S/Total</b>	
<b>Avustralya</b>	<b>0,0</b>	<b>1,0</b>	<b>30,0</b>	<b>31,0</b>	<b>31,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Australia</b>	
<b>Brezilya</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>25,0</b>	<b>25,0</b>	<b>25,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Brazil</b>	
<b>Mısır</b>	<b>0,5</b>	<b>0,5</b>	<b>0,5</b>	<b>1,5</b>	<b>1,0</b>	<b>0,5</b>	<b>0,0</b>	<b>Egypt</b>	
<b>ABD</b>	<b>2,0</b>	<b>0,5</b>	<b>200,0</b>	<b>202,5</b>	<b>194,5</b>	<b>3,5</b>	<b>4,5</b>	<b>USA</b>	
<b>İran</b>	<b>0,0</b>	<b>3,0</b>	<b>0,0</b>	<b>3,0</b>	<b>3,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Iran</b>	
<b>Libya</b>	<b>0,0</b>	<b>4,0</b>	<b>3,0</b>	<b>7,0</b>	<b>7,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Libya</b>	
<b>Meksika</b>	<b>0,0</b>	<b>1,5</b>	<b>5,0</b>	<b>6,5</b>	<b>6,5</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Mexico</b>	
<b>Slovenya</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,5</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Slovenia</b>	
<b>Yugoslavya</b>	<b>0,0</b>	<b>0,5</b>	<b>0,0</b>	<b>0,5</b>	<b>0,5</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Yugoslavia</b>	
<b>Diğerleri</b>	<b>0,0</b>	<b>7,0</b>	<b>6,0</b>	<b>13,0</b>	<b>12,0</b>	<b>1,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Others</b>	
<b>Ara Toplam</b>	<b>2,5</b>	<b>18,5</b>	<b>270,0</b>		<b>281,5</b>	<b>5,0</b>	<b>4,5</b>	<b>S/Total</b>	
<b>S,Arabistan</b>	<b>0,0</b>		<b>4,0</b>	<b>4,0</b>	<b>4,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Saudi Arabia</b>	
<b>Kanada</b>	<b>0,0</b>		<b>24,5</b>	<b>24,5</b>	<b>24,5</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Canada</b>	
<b>Japonya</b>	<b>0,0</b>		<b>30,0</b>	<b>30,0</b>	<b>30,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Japan</b>	
<b>Rusya</b>	<b>0,0</b>		<b>4,0</b>	<b>4,0</b>	<b>4,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Russia</b>	
<b>İsviçre</b>	<b>0,0</b>		<b>8,0</b>	<b>8,0</b>	<b>8,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Switzerland</b>	
<b>Tayvan</b>	<b>0,0</b>		<b>8,0</b>	<b>8,0</b>	<b>8,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Taiwan</b>	
<b>Diğerleri</b>	<b>0,0</b>		<b>20,0</b>	<b>20,0</b>	<b>20,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Others</b>	
<b>Ara Toplam</b>	<b>0,0</b>		<b>98,5</b>		<b>98,5</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>S/Total</b>	
<b>TOPLAM</b>	<b>639,5</b>	<b>2565,5</b>	<b>517,0</b>		<b>2.580,5</b>	<b>502,0</b>	<b>639,5</b>	<b>TOTAL</b>	

Kaynak: Uluslararası Zeytin Konseyi

Source: International Olive Oil Council

Ek Tablo 2- Dünya Zeytinyağı Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2001/02  
Appendix Table 2 - World Olive Oil Supply and Use (1000 Tons) 2001/02

	Arz Supply			Toplam Arz Total Supply	Kullanım Yurtiçi b/ Domestic Toplam Total	Use		
	Başlangıç Stokları Beginning Stocks	Üretim Production	İthalat Import			İhracat Exports	Bitiş Stokları Ending stocks	
Cezayir	5,0	25,5	0,0	30,5	25,0	0,0	5,5	Algeria
Arjantin	0,0	10,0	0,5	1,05	5,5	5,0	0,0	Argentina
Kıbrıs	1,0	6,5	0,0	7,5	5,5	1,0	1,0	Cyprus
AB/15a)	476,5	2. 419,5	32,0	2. 928,0	1. 861,5	309,0	757,5	EC/15a
Hırvatistan	0,5	5,0	1,5	7,0	5,0	2,0	0,0	Croatia
İsrail	0,5	3,5	10,5	14,5	14,5	0,0	0,0	Israel
Ürdün	10,0	15,0	0,0	25,0	18,0	0,5	6,5	Jordan
Lübnan	0,0	5,0	2,0	7,0	7,0	0,0	0,0	Lebanon
Fas	11,0	60,0	0,0	71,0	55,0	5,0	11,0	Morocco
Filistin	10,0	18,0	0,0	28,0	10,0	0,0	18,0	Palestine
Suriye	83,5	92,0	0,0	175,5	95,0	10,0	70,5	Syria
Tunus	15,0	35,0	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0	Tunusia
Türkiye	25,0	65,0	0,0	90,0	55,0	28,0	7,0	Turkey
<b>Ara Toplam</b>	<b>638,0</b>	<b>2. 760,0</b>	<b>0,0</b>		<b>2. 182,0</b>	<b>385,5</b>	<b>877,0</b>	<b>S/Total</b>
Avusturalya	0,0	1,0	23,0	24,0	24,0	0,0	0,0	Australia
Brezilya	0,0	0,0	24,5	24,5	24,5	0,0	0,0	Brazil
Mısır	0,0	1,5	0,5	2,0	1,5	0,5	0,0	Egypt
ABD	4,5	0,5	195,0	200,0	191,5	4,0	4,5	USA
İran	0,0	2,5	0,0	2,5	2,5	0,0	0,0	Iran
Libya	0,0	7,0	1,0	8,0	8,0	0,0	0,0	Libya
Meksika	0,0	2,0	4,5	6,5	6,5	0,0	0,0	Mexico
Slovenya	0,0	0,5	0,5	1,0	1,0	0,0	0,0	Slovenia
Yugoslavya	0,0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	Yugoslavia
Diğerleri	0,0	7,0	5,0	12,0	12,0	0,0	0,0	Others
<b>Ara Toplam</b>	<b>4,5</b>	<b>22,5</b>	<b>254,0</b>		<b>272,0</b>	<b>4,5</b>	<b>4,5</b>	<b>S/Total</b>
S. Arabistan	0,0		5,5	5,0	5,0	0,0	0,0	Saudi Arabia
Kanada	0,0		24,5	24,5	24,5	0,0	0,0	Canada
Japonya	0,0		28,0	28,0	28,0	0,0	0,0	Japan
Rusya	0,0		4,0	4,0	4,0	0,0	0,0	Russia
İsviçre	0,0		8,0	8,0	8,0	0,0	0,0	Switzerland
Tayvan	0,0		7,0	7,0	7,0	0,0	0,0	Taiwan
Diğerleri	0,0		18,0	18,0	18,0	0,0	0,0	
<b>Ara Toplam</b>	<b>0,0</b>		<b>94,5</b>		<b>94,5</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>S/Total</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>642,5</b>	<b>2. 782,5</b>	<b>395,0</b>		<b>2. 548,5</b>	<b>390,0</b>	<b>881,5</b>	<b>TOTAL</b>

Kaynak: Uluslararası Zeytin Konseyi

Source: International Olive Oil Council

Ek Tablo 3- Dünya Zeytinyağı Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2002/03  
Appendix Table 3 - World Olive Oil Supply and Use (1000 Tons) 2002/03

	Arz Supply			Kullanım		Use		
	Başlangıç Stokları Beginning Stocks :	Üretim Production	İthalat Import	Toplam Arz Total Supply	Yurtiçi b/ Domestic Toplam Total	İhracat Exports	Bitiş Stokları Ending stocks	
<b>Cezayir</b>	5,5	25,0	0,0	30,5	24,5	0,0	6,0	<b>Algeria</b>
<b>Arjantin</b>	0,0	8,0	2,0	10,0	5,0	5,0	0,0	<b>Argentina</b>
<b>Kıbrıs</b>	1,0	7,0	0,0	8,0	7,0	0,5	0,5	<b>Cyprus</b>
<b>AB/15a)</b>	757,5	1. 851,0	73,0	2. 681,5	1. 864,0	316,0	501,5	<b>EC/15a</b>
<b>Hırvatistan</b>	0,0	7,5	1,5	9,0	6,5	1,5	1,0	<b>Croatia</b>
<b>İsrail</b>	0,0	8,5	6,0	14,0	14,0	0,0	0,5	<b>Israel</b>
<b>Ürdün</b>	6,5	27,0	0,0	33,5	19,5	1,5	12,5	<b>Jordan</b>
<b>Lübnan</b>	0,0	6,0	2,0	8,0	7,0	0,5	0,5	<b>Lebanon</b>
<b>Fas</b>	11,0	50,0	0,0	61,0	50,0	2,0	9,0	<b>Morocco</b>
<b>Filistin</b>	18,0	21,5	0,0	39,0	12,0	0,0	27,5	<b>Palestine</b>
<b>Suriye</b>	70,5	150,0	0,0	220,5	95,5	20,0	105,0	<b>Syria</b>
<b>Tunus</b>	0,0	70,0	0,0	70,0	40,0	30,0	0,0	<b>Tunusia</b>
<b>Türkiye</b>	7,0	175,0	0,0	182,0	70,0	80,0	32,0	<b>Turkey</b>
<b>Ara Toplam</b>	877	2. 406,5	84,5		2. 215,0	457,0	696,0	<b>S/Total</b>
<b>Avustralya</b>	0,0	2,0	27,0	29,0	29,0	0,0	0,0	<b>Australia</b>
<b>Brezilya</b>	0,0	0,0	26,0	26,0	26,0	0,0	0,0	<b>Brazil</b>
<b>Mısır</b>	0,0	4,0	0,5	4,5	3,0	0,5	1,0	<b>Egypt</b>
<b>ABD</b>	4,5	1,0	200,0	205,5	196,0	4,0	5,5	<b>USA</b>
<b>İran</b>	0,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	0,0	<b>Iran</b>
<b>Libya</b>	0,0	6,5	2,0	8,5	8,5	0,0	0,0	<b>Libya</b>
<b>Meksika</b>	0,0	2,5	6,0	8,5	8,0	0,5	0,0	<b>Mexico</b>
<b>Slovenya</b>	0,0	0,5	1,0	1,5	1,5	0,0	0,0	<b>Slovenia</b>
<b>Yugoslavya</b>	0,0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	<b>Yugoslavia</b>
<b>Diğerleri</b>	0,0	7,0	7,0	14,0	13,5	0,5	0,0	<b>Others</b>
<b>Ara Toplam</b>	4,5	27,0	269,5		289,5	5,5	6,5	<b>S/Total</b>
<b>S. Arabistan</b>	0,0		5,5	5,5	5,5	0,0	0,0	<b>Saudi Arabia</b>
<b>Kanada</b>	0,0		25,5	25,5	25,5	0,0	0,0	<b>Canada</b>
<b>Japonya</b>	0,0		30,0	30,0	30,0	0,0	0,0	<b>Japan</b>
<b>Rusya</b>	0,0		5,0	5,0	5,0	0,0	0,0	<b>Russia</b>
<b>İsviçre</b>	0,0		8,5	8,5	8,5	0,0	0,0	<b>Switzerland</b>
<b>Tayvan</b>	0,0		7,0	7,0	7,0	0,0	0,0	<b>Taiwan</b>
<b>Diğerleri</b>	0,0		20,0	20,0	20,0	0,0	0,0	<b>Others</b>
<b>Ara Toplam</b>	0,0		101,5		101,5	0,0	0,0	<b>S/Total</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>881,5</b>	<b>2. 433,5</b>	<b>455,5</b>		<b>2. 605,5</b>	<b>462,5</b>	<b>702,5</b>	<b>TOTAL</b>

Kaynak: Uluslararası Zeytin Konseyi

Source: International Olive Oil Council

Ek Tablo 4- Dünya Sofralık Zeytin Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2000/01  
Appendix Table 4 - World Table Olive Supply and Use (1000 Tons) 2000/01

	Arz		Supply		Kullanım		Use	
	Başlangıç Stokları Beginning Stocks	Üretim Production	İthalat Import	Toplam Arz Total Supply	Yurtiçi b/ Domestic Toplam Total	İhracat Exports	Bitiş Stokları Ending stocks	
Cezayir	10,5	33,5	0,0	44,0	33,0	0,0	11,0	Algeria
Arjantin	12,0	30,0	2,0	44,0	12,5	29,0	2,5	Argentina
Kıbrıs	0,5	8,5	0,5	9,5	8,5	0,0	1,0	Cyprus
AB/15	119,5	576,0	56,5	752,0	454,5	205,5	92,5	EC/15
Hırvatistan	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	Croatia
İsrail	0,5	19,5	5,0	25,0	19,0	2,0	4,0	Israel
Ürdün	0,0	24,0	0,0	24,0	23,5	0,5	0,0	Jordan
Lübnan	0,0	7,0	1,0	8,0	8,0	0,0	0,0	Lebanon
Fas	10,0	80,0	0,0	90,0	21,0	62,5	6,5	Morocco
Filistin	1,5	8,0	2,0	11,5	9,0	0,5	2,0	Palestine
Suriye	12,5	142,0	0,0	154,5	110,0	8,0	36,5	Syria
Tunus	0,5	11,5	0,0	12,0	11,0	0,5	0,5	Tunusia
Türkiye	20,0	224,0	0,0	244,0	125,0	32,0	87,0	Turkey
<b>Ara Toplam</b>	<b>187,5</b>	<b>1.165,0</b>	<b>67,0</b>		<b>836</b>	<b>340,5</b>	<b>243,5</b>	<b>S/Total</b>
Avustralya	0,0	2,5	11,5	14,0	14,0	0,0	0,0	Australia
Brezilya	0,0	0,5	45,0	45,5	45,0	0,0	0,5	Brazil
Şili	0,0	10,0	0,5	10,5	9,0	1,0	0,5	Chile
Mısır	12,5	70,0	0,5	83,0	62,0	10,0	11,0	Egypt
ABD	92,5	60,0	111,0	263,5	185,0	4,0	74,5	USA
Libya	0,0	2,5	3,0	5,5	5,5	0,0	0,0	Libya
Meksika	1,5	8,5	4,5	14,5	11,0	2,5	1,0	Meksika
Peru	0,0	13,0	0,0	13,0	9,0	4,0	0,0	Peru
Slovenya	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	Slovenia
Yugoslavya	0,0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	Yugoslavia
Diğerleri	0,0	10,0	5,0	15,0	15,0	0,0	0,0	Others
<b>Ara Toplam</b>	<b>106,5</b>	<b>177,5</b>	<b>181,5</b>		<b>356,5</b>	<b>21,5</b>	<b>87,5</b>	<b>S/Total</b>
S. Arabistan	0,0		15,0	15,0	15,0	0,0	0,0	Saudi Arabia
Bulgaristan	0,0		5,0	5,0	5,0	0,0	0,0	Bulgaria
Kanada	0,0		20,5	20,5	20,5	0,0	0,0	Canada
Japonya	0,0		2,0	2,0	2,0	0,0	0,0	Japan
Romanya	0,0		9,5	9,5	9,5	0,0	0,0	Romania
Rusya	0,0		21,0	21,0	21,0	0,0	0,0	Russia
İsviçre	0,0		3,5	3,5	3,5	0,0	0,0	Switzerland
Diğerleri	0,0		33,0	33,0	33,0	0,0	0,0	Others
<b>Ara Toplam</b>	<b>0,0</b>		<b>109,5</b>	<b>109,5</b>	<b>109,5</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>S/Total</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>294,0</b>	<b>1.342,5</b>	<b>358,0</b>		<b>1.301,5</b>	<b>362,0</b>	<b>331,0</b>	<b>TOTAL</b>

Kaynak: Uluslararası Zeytin Konseyi

Source: International Olive Oil Council

Ek Tablo 5- Dünya Sofralık Zeytin Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2001/02  
Appendix Table 5 - World Table Olive Supply and Use (1000 Tons) 2001/02

	Arz		Supply		Kullanım		Use	Bitiş Stokları Ending stocks	
	Başlangıç Stokları Beginning Stocks	Üretim Production	İthalat Import	Toplam Arz Total Supply	Yurtiçi b/ Domestic Toplam Total	İhracat Exports			
Cezayir	11,0	48,0	0,0	59,0	47,0	0,0	12,0	Algeria	
Arjantin	2,5	38,0	0,0	40,5	13,0	26,5	1,0	Argentina	
Kıbrıs	1,0	9,5	0,5	11,0	9,5	0,0	1,5	Cyprus	
AB/15	92,5	752,5	56,0	901,0	449,5	234,0	217,5	EC/15	
Hırvatistan	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	Croatia	
İsrail	4,0	12,0	6,5	22,5	20,5	1,5	0,5	Israel	
Ürdün	0,0	20,0	0,5	20,5	19,0	1,5	0,0	Jordan	
Lübnan	0,0	5,5	3,5	9,0	9,0	0,0	0,0	Lebanon	
Fas	6,5	90,0	0,0	96,5	22,0	65,0	9,5	Morocco	
Filistin	2,0	7,0	1,5	10,5	8,0	0,0	2,5	Palestine	
Suriye	36,5	80,0	0,0	116,5	74,0	16,0	26,5	Syria	
Tunus	0,5	6,5	0,0	7,0	6,5	0,0	0,5	Tunisia	
Türkiye	87,0	75,0	0,0	162,0	100,0	25,0	37,0	Turkey	
<b>Ara Toplam</b>	<b>243,5</b>	<b>1. 145,0</b>	<b>68,5</b>		<b>779,0</b>	<b>369,5</b>	<b>308,5</b>	<b>S/Total</b>	
Avustralya	0,0	3,5	12,5	16,0	16,0	0,0	0,0	Australia	
Brezilya	0,5	0,5	50,0	51,0	50,5	0,0	0,5	Brazil	
Şili	0,5	8,0	0,5	9,0	8,0	0,5	0,5	Chile	
Mısır	2,5	135,0	0,0	137,5	75,0	25,0	37,5	Egypt	
ABD	74,5	120,0	113,0	307,5	200,0	4,0	103,5	USA	
Libya	0,0	2,5	4,0	6,5	6,5	0,0	0,0	Libya	
Meksika	1,0	13,0	4,5	18,5	12,0	6,0	0,5	Mexico	
Peru	0,0	16,0	0,0	16,0	9,0	6,0	1,0	Peru	
Slovenya	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	Slovenia	
Yugoslavya	0,0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	Yugoslavia	
Diğerleri	0,0	12,0	6,0	18,0	18,0	0,0	0,0	Others	
<b>Ara Toplam</b>	<b>79,0</b>	<b>311,0</b>	<b>191,0</b>		<b>396,0</b>	<b>41,5</b>	<b>143,5</b>	<b>S/Total</b>	
S. Arabistan	0,0		15,0	15,0	15,0	0,0	0,0	Saudi Arabia	
Bulgaristan	0,0		5,0	5,0	5,0			Bulgaria	
Kanada	0,0		22,0	22,0	22,0	0,0	0,0	Canada	
Japonya	0,0		2,0	2,0	2,0	0,0	0,0	Japan	
Rusya	0,0		11,0	11,0	11,0	0,0	0,0	Russia	
İsviçre	0,0		4,0	4,0	4,0	0,0	0,0	Switzerland	
Tayvan	0,0		4,0	4,0	4,0	0,0	0,0	Taiwan	
Diğerleri	0,0		39,0	39,0	39,0	0,0	0,0	Others	
<b>Ara Toplam</b>	<b>0,0</b>		<b>123,0</b>		<b>123,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>S/Total</b>	
<b>TOPLAM</b>	<b>322,5</b>	<b>1. 456,0</b>	<b>382,5</b>		<b>1. 298,0</b>	<b>411,0</b>	<b>452,0</b>	<b>TOTAL</b>	

Kaynak: Uluslararası Zeytin Konseyi

Source: International Olive Oil Council

Ek Tablo 6- Dünya Sofralık Zeytin Arz Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2002/03  
 Appendix Table 6 - World Table Olive Supply and Use (1000 Tons) 2002/03

	Arz		Supply		Kullanım		Use	
	Başlangıç Stokları Beginning Stocks :	Üretim Production	İthalat Import	Toplam Arz Total Supply	Yurtiçi b/ Domestic Toplam Total	İhracat Exports	Bitiş Stokları Ending stocks	
Cezayir	12,0	46,0	0,0	58,0	45,0	0,0	13,0	Algeria
Arjantin	1,0	40,0	0,0	41,0	13,0	27,0	1,0	Argentina
Kıbrıs	1,5	9,5	0,0	11,0	9,5	0,0	1,5	Cyprus
AB/15	217,5	531,0	59,0	807,5	451,0	228,0	128,5	EC/15
Hırvatistan	0,0	1,5	0,0	1,5	1,0	0,5	0,0	Croatia
İsrail	0,5	23,5	5,5	29,5	26,5	1,5	1,5	Israel
Ürdün	0,0	29,5	0,5	30,0	27,5	2,5	0,0	Jordan
Lübnan	0,0	6,0	3,0	9,0	9,0	0,0	0,0	Lebanon
Fas	9,5	80,0	0,0	89,5	21,0	62,0	6,5	Morocco
Filistin	2,5	8,5	1,0	12,0	9,0	0,0	3,0	Palestine
Suriye	26,5	150,0	0,0	176,5	111,0	27,0	38,5	Syria
Tunus	0,5	8,0	0,0	8,5	7,5	0,5	0,5	Tunisia
Türkiye	37,0	165,0	0,0	202,0	135,0	35,0	42,0	Turkey
<b>Ara Toplam</b>	<b>308,5</b>	<b>1.098,5</b>	<b>69,0</b>		<b>866,0</b>	<b>374,0</b>	<b>236,0</b>	<b>S/Total</b>
Avustralya	0,0	4,0	12,5	16,5	16,5	0,0	0,0	Australia
Brezilya	0,5	0,5	26,0	26,0	51,5	0,0	1,5	Brazil
Şili	0,5	10,0	0,5	11,0	10,0	1,0	0,0	Chile
Mısır	37,5	150,0	0,0	187,5	95,0	27,0	65,5	Egypt
ABD	103,5	80,0	115,0	298,5	200,0	5,0	93,5	USA
Libya	0,0	3,0	4,0	7,0	7,0	0,0	0,0	Libya
Meksika	0,5	14,0	4,0	7,0	7,0	0,0	0,0	Meksika
Peru	1,0	18,0	0,0	19,0	10,0	7,0	2,0	Peru
Slovenya	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	Slovenia
Yugoslavya	0,0	0,5	0,5	1,0	0,5	0,0	0,5	Yugoslavia
Diğerleri	0,0	12,0	7,0	19,0	19,0	0,0	0,0	Others
<b>Ara Toplam</b>	<b>143,5</b>	<b>292,0</b>	<b>196</b>		<b>422,5</b>	<b>46,0</b>	<b>163</b>	<b>S/Total</b>
S. Arabistan	0,0		15,0	15,0	15,0	0,0	0,0	Saudi Arabia
Bulgaristan	0,0		6,0	6,0	6,0	0,0	0,0	Bulgaria
Kanada	0,0		23,0	23,0	23,0	0,0	0,0	Canada
Japonya	0,0		2,0	2,0	2,0	0,0	0,0	Japan
Rusya	0,0		12,0	12,0	12,0	0,0	0,0	Russia
İsviçre	0,0		27,0	27,0	27,0	0,0	0,0	Switzerland
Diğerleri	0,0		4,0	4,0	4,0	0,0	0,0	Others
<b>Ara Toplam</b>	<b>0,0</b>		<b>131</b>		<b>131,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>S/Total</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>452,0</b>	<b>1.390,5</b>	<b>396</b>		<b>1.419,5</b>	<b>420,0</b>	<b>399,0</b>	<b>TOTAL</b>

Kaynak: Uluslararası Zeytin Konseyi

Source: International Olive Oil Council

Ek Tablo 7- Avrupa Birliği Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Üretim Kullanım ve Ticareti (1000 Ton) 2001/02-2002/03  
Appendix Table 7- EU Olive Oil and Table Oil Production Use and Trade (1000 Tons) 2001/02-2002/03

Zeytinyağı		Sofralık Zeytin		Zeytinyağı		Sofralık Zeytin	
2001-02		2002-03		2001-02		2002-03	
<b>Üretim</b>				<b>Production</b>			
Fransa	3,4	1,8	3,7	1,8	Fransa		
İspanya	1.412,0	566,5	883,1	350,0	İspanya		
İtalya	610,0	65,0	550,0	65,0	İtalya		
Portekiz	34,3	14,0	42,0	14,0	Portugal		
Yunanistan	360,0	105,0	372,0	100,0	Greece		
	<b>2.419,7</b>	<b>752,3</b>	<b>1.850,8</b>	<b>530,8</b>			
<b>Tüketim</b>				<b>Use</b>			
Almanya	34,3	32,9	37,0	33,9	Almanya		
Avusturya	3,1	2,8	3,9	2,9	Australia		
Belçika	13,1	6,8	13,5	6,8	Belgium		
Danimarka	2,7	2,6	2,9	3,4	Denmark		
Finlandiya	1,0	1,9	1,0	1,9	Finland		
Fransa	94,0	39,0	96,5	40,0	Fransa		
Hollanda	9,7	4,9	9,7	5,0	Netherlands		
İngiltere	33,0	13,4	36,0	13,9	England		
İrlanda	1,7	0,2	1,7	0,2	Ireland		
İspanya	598,0	175,0	580,0	180,0	Spain		
İsveç	5,1	6,0	5,2	-	Sweden		
İtalya	735,0	125,0	740,0	117,0	Italy		
Lüksemburg	0,7	0,2	0,7	0,2	Luxembourg		
Portekiz	60,3	14,0	66,0	15,0	Portugal		
Yunanistan	270,0	25,0	270,0	25,0	Greece		
Diğer	0,0	0,0	0,0	6,0	Other		
	<b>1.861,7</b>	<b>449,7</b>	<b>1.864,1</b>	<b>451,2</b>			
<b>İhracat</b>				<b>Export</b>			
Almanya	0,2	0,6	0,3	0,6	Almanya		
Belçika	0,0	0,1	0,0	0,1	Belgium		
Finlandiya	0,0	0,1	0,0	0,1	Finland		
Fransa	1,1	1,5	1,4	1,5	Fransa		
Hollanda	0,0	0,4	0,0	0,4	Netherlands		
İngiltere	0,5	0,0	0,5	0,0	G Britain		
İspanya	105,0	185,0	105,0	184,0	Spain		
İsveç	0,0	0,1	0,0	0,1	Sweden		
İtalya	171,0	0,9	175,0	1,3	Italy		
Portekiz	0,0	5,1	18,5	5,0	Portugal		
Yunanistan	15,0	40,0	15,0	35,0	Greece		
	<b>292,8</b>	<b>233,8</b>	<b>315,7</b>	<b>228,1</b>			
<b>İthalat</b>				<b>Import</b>			
Almanya	0,0	13,0	0,0	13,0	Almanya		
Avusturya	0,0	0,4	0,0	0,4	Australia		
Belçika	0,0	5,6	0,0	5,6	Belgium		
Danimarka	0,0	0,4	0,0	0,4	Denmark		
İspanya	1,6	1,0	1,6	2,0	Spain		
Fransa	0,3	24,0	0,3	25,0	Fransa		
İtalya	30,0	4,5	70,0	5,0	Italy		
Hollanda	0,1	2,9	0,1	3,2	Netherlands		
İngiltere	0,0	4,0	0,0	4,0	G Britain		
İsveç	0,0	0,4	0,0	0,4	Sweden		
Portekiz	0,0	0,0	1,0	0,0	Portugal		
	<b>32,0</b>	<b>56,2</b>	<b>73,0</b>	<b>59,0</b>			

Kaynak: Uluslararası Zeytin konseyi  
Source: International Olive Oil Council



Ek Tablo 8- Türkiye'nin Ülkelere Göre Naturel Sızma ve Naturel Ekstra Ekstra Zeytinyağı İhracatı (kg)\* 1993/2002  
Appendix Table 8- Turkey's Extra Virgin Olive Oil and Fine Virgin Olive Oil Exports to the Countries (kg)\* 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002**	
A. B. D.	304.572	357.841	596.075	327.414	2.221.432	2.687.993	3.326.756	1.195.883	5.479.622	770.341	U. S. A
AB	69.279	50.587	1.331.521	26.035	322.015	1.391.217	14.791.287	651.842	19.563.696	415.508	EU
Ahl. Ser. Böl	0	0	0	0	0	0	0	185	0	0	Ahl FR
Arjantin	0	0	0	0	53	15.386	36.273	557.976	404.926	0	Argentina
Avustralya	0	0	0	0	51.105	31.332	187.654	35.979	189.130	54.021	Australia
Azerbaycan	0	1.000	0	0	0	233	0	1.960	1.922	3.142	Azerbaijan
B. A. E.	267.665	439.670	2.000	225.436	485.192	533.938	429.660	473.388	691.680	257.899	U. A. E
Beyaz Rusya	0	0	0	0	0	0	0	1.456	0	0	Belarus
Bona-Hersek	0	0	0	0	0	0	1.674	0	0	0	Bosnia & Her
Brezilya	0	0	0	0	0	5.598	14.992	20.743	0	0	Brasil
Bulgaristan	0	0	0	0	0	0	250	13.168	5.972	12.354	Bulgaria
Çek Cum	0	0	0	0	0	2	98	0	0	5.394	Czech Rep
Çin	0	0	0	0	0	0	0	0	16.627	0	China
Ege Ser Böl	0	0	0	0	15.200	0	260.113	0	91	2.065	Aegean FR
Fas	0	0	0	0	0	0	0	0	109.600	0	Morocco
Filipinler	0	0	0	0	0	0	0	0	10.546	6.497	Philippines
G. Afrika	0	39.885	20.229	0	22.814	21.464	13.212	20	80.093	29.873	S. Africa
G. Kore	0	0	0	0	0	0	1.092	25.989	87.637	42.923	S. Korea
Gürcistan	0	0	0	0	0	0	0	182	0	0	Georgia
Hırvatistan	0	0	0	0	0	29.640	0	0	0	0	Croatia
Hindistan	0	0	0	0	0	2.000	0	0	0	0	India
Hong Kong	0	0	0	0	1.911	0	18.127	6.402	15.391	10.920	Hong Kong
İran	0	0	0	0	16.507	866	0	13.104	0	9.907	Iran
İsrail	16.000	34.000	0	0	49.216	348.922	975.957	520.357	1.498.835	159.400	Israel
İsviçre	0	1.223	0	0	46.117	46.000	901.317	326.220	998.804	273	Switzerland
Japonya	0	0	0	0	17.657	7.641	9.070	8.905	136.048	33.531	Japan
K. K. T. C	1.000	0	1.801	1.092	1.382	33.411	41.230	12.243	9.669	11.327	R. T. N. C
K. Kore	0	0	0	0	0	0	0	19.200	2.457	0	N. Korea
Kanada	3.200	7.400	546	1.080	66.491	188.296	289.569	147.891	439.665	236.390	Canada
Katar	12.690	19.260	0	27.076	42.591	51.461	51.644	120.293	75.881	40.449	Qatar
Kazakistan	0	400	0	1.710	1.457	0	0	17	29	0	Kazakhstan
Kes ve Bil	0	1.008	0	0	0	0	906	8.000	33.253	50.000	Undefined C
Kolombiya	0	0	0	0	0	0	0	0	45.600	0	Colombia
Kuveyt	319.435	258.465	3.500	161.015	174.703	341.403	238.534	192.650	496.116	46.577	Kuwait
Letonya	0	0	0	0	0	0	0	4.519	0	0	Letonia
Libya	0	0	180	0	3.000	980	0	0	20	0	Libya
Litvanya	0	0	0	0	0	0	0	455	0	0	Lithuania
Lübnan	366.720	414.036	0	7.000	33.200	418.164	12.350	0	46.800	0	Lebanon
Macaristan	0	0	0	0	0	0	0	0	2.805	4.389	Hungary
Malezya	0	0	0	0	0	0	0	6.251	12.057	0	Malaysia
Malta	0	0	0	0	0	0	5.460	3.003	0	0	Malta
Maritus	0	0	0	0	0	0	0	0	218	0	Mauritius
Meksika	0	0	0	0	0	0	0	32	0	0	Mexico
Mısır	0	0	0	0	0	36.923	0	1.223	0	0	Norway
Moldova	0	0	490	0	0	0	0	0	0	0	Moldavia
Norveç	4.831	7.267	17.264	917	58.309	41.775	2.665	19.333	77.434	86.479	Egypt
Özbekistan	0	940	0	120	321	100	0	0	1.923	1.510	Uzbekistan
Pakistan	0	0	0	0	0	0	0	0	14.610	2.490	Pakistan
Paraguay	0	0	0	0	9.961	0	0	0	0	0	Paraguay
Polonya	0	0	0	0	0	0	0	0	23.127	0	Poland
Romanya	0	0	0	0	0	14.147	4.681	1.490	16.323	4.731	Romania
Ruanda	0	0	0	0	0	0	0	19.200	0	0	Rwanda
Rusya	9.081	22.695	16.997	846	340	4.595	1.596	5.617	0	41.782	Russia
S. Arabistan	423.920	393.407	109.150	339.741	859.976	1.446.590	942.601	642.739	1.157.163	136.165	Saudi Arabia
Singapur	0	0	0	0	0	0	0	243	163	0	Singapore
Slovakya	0	0	0	0	2.744	0	0	0	0	0	Slovakia
Slovenya	20.845	20.845	30.880	10.035	20.845	20.321	31.494	21.782	22.677	21.357	Slovenia
Suriye	123.892	144.000	0	20.640	99.840	54.186	0	0	0	0	Syria
Tayvan	0	0	0	0	0	0	0	0	15.200	44	Taiwan
Trinidad & T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.254	Trinidad & T
Tunus	0	0	0	0	0	79.140	0	23	0	0	Tunisia
Türkmenistan	0	20.250	500	350	427	0	1.000	0	0	0	Turkmenistan
Ukrayna	0	652	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukraina
Ürdün	0	0	0	0	36.100	1.806.308	24.000	0	144.162	0	Jordan
Y. Zelanda	0	6.620	6.064	0	253	455	2.366	1.033	9.711	0	New Zealand
Yemen	0	4.368	0	17.204	7.511	0	0	0	0	0	Yemen
Yugoslavya	0	0	0	0	0	0	0	500	0	0	Yugoslavia
Zimbabve	0	0	0	0	15.074	0	12.012	0	7.862	0	Zimbabwe
<b>Toplam</b>	<b>1.943.130</b>	<b>2.245.819</b>	<b>2.137.197</b>	<b>1.167.711</b>	<b>4.683.744</b>	<b>9.660.487</b>	<b>22.629.640</b>	<b>5.081.496</b>	<b>31.945.545</b>	<b>2.500.992</b>	<b>Total</b>

\* Serbest Yağ Asit % ≤ 1.0 ve ≤ 1.5\*\* 2002 Verileri 7 Aylıktır

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo -9 Türkiye'nin İnce Naturel Zeytinyağında Ülkelere Göre İhracatı (kg)\*  
Appendix Table -9 Turkey's Semi- Fine Virgin Olive Oil Export to the Countries (kg)\*

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002**	
A. B. D.	0	148.518	587.488	729.651	1.610.521	1.808.914	1.321.584	72.578	916.700	48.600	U. S. A
AB	19.562	11.705	479.088	299.178	168.695	54.073	5.594.865	20.462	13.939.215	470.150	EU
Arjantin	0	0	31.594	0	0	39.212	0	103.500	0	0	Argentina
Arnavutluk	0	0	0	76.500	100.000	910	0	0	0	0	Albania
Avustralya	0	0	0	0	50.864	15.200	32.558	12.230	2.350	0	Australia
Azerbeycan	0	0	363.998	180	0	0	0	0	0	0	Azerbaijan
B. A. E.	94.948	95.216	0	111.132	127.859	129.531	217.062	209.990	236.860	163.834	U. A. E
Bahreyn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19.204	Bahrain
Bulgaristan	0	101.145	0	0	0	0	0	0	0	0	Bulgaria
Çek Cum.	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	Czech Rep
Ege Ser Böl	0	0	0	0	0	0	21.621	0	0	0	Aegean F R
Fas	0	0	0	0	0	0	0	0	712.720	0	Morocco
G Afrika	0	0	0	0	0	15.200	0	0	0	0	S. Africa
G Kore	0	0	0	0	11.182	36.764	13.850	3.276	0	0	S. Korea
Hindistan	0	0	0	0	0	5.130	0	0	0	0	India
İsrail	0	0	51.000	0	45.600	815.159	429.211	0	454.080	0	Israel
İsviçre	0	0	62.245	0	346.546	0	3.161.980	0	1.335.950	0	Switzerland
Japonya	0	0	0	0	0	910	5.077	0	0	0	Japan
K. K. T. C.	0	0	0	0	118.127	12.005	14.941	0	950	1.820	T. R. N. C
Kanada	0	0	23.826	0	0	20.900	0	0	3	0	Canada
Katar	0	1.400	12.100	0	0	24.150	0	1.911	0	0	Qatar
Kazakistan	0	177	0	0	0	0	0	0	0	0	Kazakhstan
Kes. ve Bil.	0	0	0	0	0	0	0	0	294	13.130	Undefined C
Kuveyt	178.528	330.851	128.584	6.700	153.945	59.847	158.464	102.261	118.238	69.232	Kuwait
Libya	0	0	0	216	2.784	1.016	0	0	0	0	Libya
Lübnan	27.000	146.518	75.040	0	0	0	0	0	0	0	Lebanon
Malta	0	0	0	0	1.000.000	0	0	0	0	0	Malta
Meksika	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	Mexico
Norveç	0	0	0	0	1.171	0	0	0	0	0	Norway
Özbekistan	0	0	0	0	0	0	0	19.049	0	0	Uzbekistan
Polonya	0	0	0	0	18.127	0	0	0	0	0	Poland
Romanya	0	0	0	14.000	0	917	0	0	0	0	Romania
Singapur	0	0	0	0	0	0	122	0	0	0	Singapore
Suriye	0	79.143	74.040	0	0	21.621	0	0	94.333	0	Syria
S Arabistan	334.687	302.658	447.984	64.855	605.890	449.852	841.307	942.923	1.542.132	623.376	Saudi Arabia
Tunus	0	0	0	0	0	110.000	0	0	0	0	Tunisia
Türkmenistan	0	9.100	0	0	786	0	0	0	0	0	Turkmenistan
Ürdün	0	0	0	0	0	131.185	0	0	116.398	0	Jordan
Venezuela	0	0	0	0	0	2.911	0	0	0	0	Venezuela
Yemen	0	0	0	0	0	0	2.999	0	0	0	Yemen
Yeni Zelanda	0	0	0	0	0	0	3.822	0	0	0	New Zealand
<b>Toplam</b>	<b>654.725</b>	<b>1.226.431</b>	<b>2.336.987</b>	<b>1.302.412</b>	<b>4.362.097</b>	<b>3.755.407</b>	<b>11.819.464</b>	<b>1.488.189</b>	<b>19.470.223</b>	<b>1.409.346</b>	<b>Total</b>

\*Serbest yağ asiti ≤3,3

\*\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 10- Türkiye'nin Riviera Zeytinyağında Ülkelere Göre İhracatı (kg)\* 1993/2002  
Appendix Table 10- Turkey's Riviera Olive Oil Export to the Countries (kg)\* 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002**	
A. B. D.	863.407	3.551.982	4.387.445	1.586.424	4.941.306	4.890.897	4.514.234	2.938.469	4.663.319	1.104.638	U. S. A
AB	98132	354600	2243549	199.147	597.330	10.323.443	27.564.911	1.980.578	11.347.529	114.414	EU
Afganistan	0	15.891	0	14.022	8.208	0	0	0	0	0	Afganistan
Ahl Ser Böl	0	0	0	0	0	0	0	152	0	0	Antalya FR
Angola	0	0	0	0	18.200	0	0	0	0	0	Angola
Arjantin	0	0	0	0	0	17.908	48.460	254.549	34.629	0	Argentina
Arnavutluk	0	0	0	0	0	0	0	0	216	0	Albenia
Avustralya	5.460	1.255	1.747	0	85.887	140.690	351.620	58.931	361.866	3.582	Australia
Azerbaycan	0	145.819	17.046	5.307	2.766	251	15.403	13.893	8.038	2.462	Azerbaijan
B. A. E.	0	0	0	16.000	21.208	0	28.721	8.030	34.168	0	U. A. E
Beyaz Rusya	0	0	0	0	0	0	0	1.456	0	0	Belarus
Bosna Hersek	0	0	0	0	0	0	1.986	0	0	0	Bosnia & Her
Brezilya	0	0	0	106.400	0	0	0	0	0	0	Brazil
Bulgaristan	0	0	0	0	0	14.880	45.832	67.689	66.566	26.978	Bulgaria
Cezayir	0	0	0	0	0	0	17.000	0	0	0	Algeria
Çek Cum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8.911	Czech R
Çin	0	0	0	10.450	0	0	0	0	10	0	China
Ege Ser	0	0	0	0	0	0	5.925	474	2.830	6.685	Aegean FR
Ekvator	0	0	0	15.200	0	0	15.200	0	0	0	Ecuador
Fas	0	0	0	15.200	15.200	0	15.200	0	494.480	0	Morocco
Fildişi Kıyısı	0	0	0	0	60.800	182.400	760.000	45.600	1.124.800	100	Ivory Coast
Gana	0	0	0	15.200	167.200	562.400	212.600	0	0	0	Ghana
Güney afrika	0	0	0	6.828	21.640	0	0	0	1.820	0	S. Africa
Güney Kore	0	0	28.210	33.124	27.664	13.195	81.026	113.985	221.386	96.474	S. Korea
Gürcistan	0	0	0	0	0	4.558	0	91	0	0	Georgia
Hindistan	8.208	17.627	16.347	8.208	25.780	24.624	24.624	27.018	32.838	8.208	India
Hong Kong	0	0	0	0	3.370	0	2.184	2.184	10.706	0	Hong Kong
İngiliz Virgin	0	0	0	33.654	0	0	0	0	0	0	Vingin Is.
İran	0	0	0	14.022	0	9.739	1.975	72.964	36.472	0	Iran
İrlanda	0	0	0	0	0	0	0	3.364	0	0	Ireland
İsrail	0	0	0	0	0	0	61.470	66.107	218.574	0	Israel
İsviçre	0	1.223	0	0	3.822	45.600	132	3.684	0	0	Switzerland
Japonya	0	0	0	0	1.934	15.926	10.786	70.988	157.705	100.961	Japan
K. K. T. C	12.428	8.008	22.367	27.471	30.922	49.370	93.301	27.997	26.064	0	R. T. N. C
Kanada	10.919	0	43.786	10.810	55.798	784.136	509.674	175.764	548.042	233.749	Canada
Katar	0	0	0	0	0	0	0	1.911	9.738	3.436	Qatar
Kazakistan	0	0	3.090	21.717	0	306	0	9	0	0	Kazakhstan
Kenya	0	0	0	0	0	0	0	900	0	0	Kenya
Kes ve Bil	500	0	0	0	2.184	10.920	0	3.030	1.170	810	Undefined C
Kırgızistan	0	0	0	65	0	0	0	72	49	0	Kyrgyzstan
Kolombiya	0	0	0	30.400	0	0	121.600	0	167.200	0	Colombia
Kuveyt	0	0	0	0	6.825	0	0	0	8.517	20.566	Kuwait
Kuzey kore	0	0	0	0	0	0	16.707	0	21.294	0	N. Korea
Küba	0	0	0	0	0	50	0	0	0	0	Cuba
Letonya	0	0	0	0	0	0	0	6.278	0	0	letonia
Libya	0	0	0	3.300	2.625	0	3.375	0	0	0	Libya
Litvanya	0	0	0	0	0	0	0	109	0	0	Lithuania
Lübnan	0	0	0	0	13.920	84.240	20.493	0	0	0	Lebanon
Macaristan	0	0	0	0	0	0	0	0	2.948	12.065	Hungary
Madagaskar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	Madagascar
Malezya	0	0	0	0	0	0	0	7.948	1.041	55	Malaysia
Malta	0	0	0	18.054	0	0	0	5.678	0	0	Malta
Meksika	0	0	0	0	0	0	0	29	0	0	Mexico
MenemenS.	0	0	0	0	0	0	280	0	0	0	MenemenFR
Mersin Ser	0	0	0	0	17.414	0	0	0	0	0	Mersin FR
Mısır	0	0	0	0	0	0	0	2.273	0	0	Egypt
Moldova	0	0	0	0	3	7.100	0	0	0	0	Moldova
Nepal	0	0	0	0	9	0	0	5.639	0	0	Nepal
Norveç	66.508	91.906	43.896	21.222	118.300	11.630	162.451	8.008	198.790	169.075	Norway
Özbekistan	0	0	2.384	0	240	4.557	0	5.884	963	800	Uzbekistan
Pakistan	0	15.894	15.891	0	0	5.657	0	0	0	3.833	Pakistan
Peru	0	0	0	0	0	0	15.200	0	0	0	Peru
Polonya	36.180	38.093	25.334	12.121	0	0	0	0	38.437	0	Poland
Romanya	0	0	0	0	12.159	13.212	2.500	13.540	32.504	14.857	Romania
Rusya	198	79.733	97.912	3.491	1.692	10.316	6.843	26.209	22.736	35.479	Russia
Senegal	0	0	0	211.662	121.600	228.000	106.400	30.400	106.400	0	Senegal
Singapur	0	0	214	0	15.740	45.560	56.880	79.714	31.164	0	Singapore
Suudi Ara.	0	0	0	28.013	19.191	22.353	24.427	11.284	18.152	38.220	Saudi Arabia
Şeyseller	0	0	0	0	91.200	334.400	1.265.459	0	991.180	0	Seychelles
Şili	0	0	0	0	0	15.200	17.071	0	0	0	Chile
Tayland	0	0	0	30.400	15.200	0	15.200	15.200	88.540	0	Thailand
Tayvan	0	0	0	26.557	98.537	30.400	72.812	60.093	16.642	0	Taiwan
Trinidad & T	0	0	0	0	0	0	0	8.368	0	14.654	Trinidad & T
Türkmenistan	0	29.116	818	100	0	0	0	144	182	0	Turkmenistan
Uganda	0	0	0	0	0	91.200	0	0	0	0	Uganda
Ukrayna	0	9.000	0	0	0	1.501	0	0	1.237	0	Ukraine
Ürdün	0	0	0	0	0	67.992	0	21.285	0	0	Jordan
Yemen	0	0	0	0	0	13.877	0	0	0	0	Yemen
Yeni Zelanda	910	8.664	12.644	0	9.938	17.253	546	0	21.280	0	N. Zealand
Yugoslavya	0	0	0	0	0	0	0	1.965	0	0	Yugoslavia
<b>Toplam</b>	<b>1.102.850</b>	<b>4.368.811</b>	<b>6.962.680</b>	<b>2.524.569</b>	<b>6.635.812</b>	<b>18.095.741</b>	<b>36.290.508</b>	<b>6.249.937</b>	<b>21.172.222</b>	<b>2.021.112</b>	<b>Total</b>

\*Serbest Yağ Asiti ≤1,5 (Naturel+Rafine Zeytinyağı) \*\*2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 11- Türkiye'nin Rafine Zeytinyağında Ülkelere Göre İhracatı (kg)\* 1993/2002  
Appendix Table 11- Turkey's Refined Olive Oil Export to the Countries (kg)\* 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002**	
A. B. D.	269.358	3.265.082	6.542.844	2.917.970	2.518.150	1.784.195	2.394.303	729.664	1.381.659	30.400	U. S. A
AB	72.398	181.097	31.826.090	11.323.125	19.782.292	11.262.717	23.338.254	778.356	19.062.380	3.675.038	EU
Arjantin	0	1.820	0	0	0	0	0	274.890	389.220	102.000	Argentina
Avustralya	5.460	200	2.092	55	35.045	0	22.614	0	0	0	Australia
Azerbeycan	8.620	118.492	30.531	0	0	0	1.557	500	2.382	244	Azerbaijan
B. A. E	0	7.000	0	0	1.261	0	0	0	4	0	U. A. E
Bosna Hersek	0	0	0	0	0	0	1.636	0	0	2.500	Bosnia & Her
Brezilya	0	0	0	0	0	0	0	0	62.162	0	Brasil
Bulgaristan	18.200	0	18.100	0	0	0	0	0	3.319	2.867	Bulgaria
Çin	0	0	0	0	0	0	1.820	0	0	0	China
Ekvator	0	0	0	0	0	15.200	30.400	0	0	0	Ecuador
Endonezya	0	2.620	18.382	0	0	0	2.184	0	0	0	Endonesia
Fas	0	0	0	0	0	0	0	0	290.020	0	Morocco
Fildişi Kıyısı	0	0	0	0	121.600	471.200	0	0	79.520	0	Ivory Coast
Filipinler	0	900	0	0	0	0	0	0	0	0	Philippines
Fransa	0	9.900	0	0	0	0	0	0	0	0	France
Güney Kore	0	0	0	0	16.744	1.520	0	0	0	0	S. Korea
Gürcistan	90	1.108	0	0	0	0	0	0	0	0	Georgia
Hindistan	0	0	0	0	0	0	0	0	15.200	0	India
Irak	0	0	1.200	10.122	0	0	0	0	0	0	Iraq
İrlanda	0	0	339.280	0	0	0	0	0	0	0	Ireland
İsrail	0	0	11.400	0	0	28.336	35.910	15.200	30.800	0	Israel
İsviçre	0	728	0	0	700.218	955	1.474	2.402	72.990	2.688	Switzerland
İzlanda	0	0	0	0	1.740	0	0	0	0	0	Iceland
Japonya	0	0	30.400	1	14.181	9.424	653	0	78.761	191	Japan
K. K. T. C	582	1.236	10.283	13.067	18.053	14.320	2.403	0	0	0	R. T. N. C
Kanada	246	0	0	1.310	0	38.260	0	0	2	0	Canada
Kazakistan	25.307	2.991	497	0	1.260	1.078	0	3	0	0	Kazakhstan
Kes ve Bil	11.415	54.700	0	0	10.920	0	246.000	36.002	36.972	22.144	Undefined C
Kırgızistan	0	2.208	352	3.973	0	300	1.080	0	2.401	0	Kyrgyzstan
Kolombiya	0	0	0	45.600	212.295	0	0	0	0	0	Colombia
Kostarika	0	0	0	0	2.280	0	0	0	0	0	Costa Rica
Libya	2.220	1.548	1.766	1.148	1.443	3.514	0	0	0	0	Libya
Litvanya	0	9.484	0	0	12.112	0	0	0	0	0	Lithuania
Lübnan	0	45.600	0	0	0	7.800	0	0	0	0	Lebanon
Macaristan	0	0	0	0	0	0	0	0	14.400	0	Hungary
Madagaskar	0	0	0	0	45.600	0	0	0	0	0	Madagascar
Makedonya	0	0	0	0	0	0	0	0	1.490	0	Macedonia
Malezya	0	0	0	0	0	0	0	0	15.010	0	Malaysia
Maritus	0	0	0	0	15.200	0	0	0	0	0	Mauritius
Meksika	0	0	0	0	0	0	0	12	0	0	Mexico
Menemen D. S	0	0	0	0	0	0	0	1.525	58	0	Menemen F R
Moldova	0	910	0	0	0	0	0	0	0	0	Moldova
Moritanya	0	0	0	0	0	0	0	0	300	0	Moritania
Norveç	18.656	11.670	9.964	8.724	7.850	18.876	7.935	0	0	0	Norway
Özbekistan	0	0	4.429	0	504	594	2.933	0	782	0	Uzbekistan
Pakistan	0	0	0	0	0	252	0	18	0	1.802	Pakistan
Polonya	15.051	0	0	0	0	22.494	0	0	0	0	Poland
Romanya	0	0	0	0	200	16.773	11.000	0	5.847	3.021	Romania
Rusya	1.891.435	970.808	1.118.543	6.718	8.608	162.980	18	273	0	0	Russia
Senegal	0	0	0	0	167.200	60.800	15.200	0	0	0	Senegal
Singapur	0	0	0	7	0	950	0	0	0	0	Singapore
Slovenya	0	0	0	0	0	0	11.970	0	0	0	Slovenia
Suriye	24.570	24.570	23.600	12.270	21.458	5.077	0	0	0	0	Syria
Suudi Arabistan	23.330	1.400	0	0	0	0	0	0	97.710	0	Saudi Arabia
Şeyseller	0	0	0	0	212.800	81.600	0	0	0	0	Seychelles
Tayland	0	0	44.460	120.000	0	0	0	0	0	15.200	Tailand
Tayvan	0	0	11.182	11.182	25.290	21.936	11.182	0	11.182	0	Taiwan
Tunus	0	0	0	106.400	0	628.320	0	3	0	0	Tunisia
Türkmenistan	14.734	24.224	587	950	10.476	533	285	1.824	0	0	Turkmenistan
Uganda	0	0	0	0	0	91.200	0	0	0	0	Uganda
Ukrayna	32.250	40.857	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukrania
Ürdün	9.120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Jordan
Venezuelle	0	0	0	0	15.200	0	0	0	0	0	Venezuela
Yeni Zelanda	0	0	0	0	0	0	1.000	0	76.820	0	New Zealand
Yugoslavya	0	0	0	0	0	0	2.147	2.947	0	0	Yugoslavia
Zambia	0	171	0	0	0	0	0	0	0	0	Zambia
<b>Toplam</b>	<b>2.443.042</b>	<b>4.781.324</b>	<b>40.045.982</b>	<b>14.582.622</b>	<b>23.979.980</b>	<b>14.751.204</b>	<b>26.143.958</b>	<b>1.843.619</b>	<b>21.731.391</b>	<b>3.858.095</b>	<b>Total</b>

\* Serbest Yağ Asiti ≤0,3

\*\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 12- Türkiye'nin Diğer Zeytinyağlarında Ükelere Göre İhracatı (kg) 1993/2002

Appendix Table 12- Turkey's Other Olive Oil Export to the European Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
A. B. D.	735	3699	1183	1.300	0	79.376	315046	9309	503466	67.812	U. S. A
AB	47.760	13396	8638	95.112	10791	8.385	154165	42	451178	2.946	EU
Antigua ve Barbuda	0	0	0	0	0	0	0	0	35	0	Antigua & Bar
Arjantin	0	0	0	0	0	0	0	41.140	61.180	0	Argentina
Avustralya	0	96	71	0	0	0	0	0	6.093	33.153	Australia
Azerbaycan	20.000	0	442	8.700	4803	5.794	5100	15.160	5.415	0	Azerbaijan
B. A. E.	0	20.684	700	0	0	10	0	14.366	540	0	U. A. E
Bahreyn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Bahrain
Beyaz Rusya	0	0	0	3.492	0	0	0	0	0	0	Belarus
Bosna-Hersek	0	0	0	0	0	7.200	6033	0	0	2200	Bosnia& Her
Brezilya	0	0	0	0	0	0	0	0	103.120	41.200	Brazil
Bulgaristan	0	0	0	0	0	0	0	0	21.294	7.562	Bulgaria
El Salvador	0	0	0	0	0	0	0	61.740	0	0	El Salvador
Fas	0	0	0	0	0	0	0	0	148.100	0	Morocco
Filipinler	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	Philippines
Güney Kore	0	0	0	0	0	0	0	0	16.077	0	S Kore
Gürcistan	0	0	450	0	41.160	459	0	2.275	0	0	Georgia
Hong Kong	0	0	0	0	0	0	0	0	19	0	Hong Kong
İran	20.000	0	0	0	18.570	0	0	0	982	0	Iran
İsrail	0	720	11828	75.000	86	23600	0	0	0	0	Israel
İsviçre	0	0	0	165.730	0	0	0	0	600	0	Switzerland
K. K. T. C	15352	60	84	1490	32541	14217	18612	44142	4902	4506	R. T. N. C
Kanada	4.867	485	138	98	0	0	0	0	29.483	8.518	Canada
Kazakistan	716	0	0	0	1.858	770	9.027	120021	0	0	Kazakhstan
Kes ve Bil	0	0	0	0	57644	0	0	25.132	24980	698	Undefined C
Kırgızistan	0	0	1.820	33	6.534	0	0	3.300	0	0	Kyrgyzstan
Kuveyt	0	43.922	0	0	9.762	0	0	0	0	0	Kuwait
Liberya	0	0	0	0	0	0	0	0	25	0	Liberia
Libya	0	3.500	1.000	0	0	0	0	0	0	0	Libya
Lübnan	0	4.664	27000	0	23.328	9.360	0	0	0	0	Lebanon
Makedonya	0	0	6000	0	0	0	0	0	950	587	Macedonia
Malta	0	0	0	0	0	0	0	0	58	0	Malta
Mardin Ser Böl	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.822	Mardin F R
Melezya	0	0	0	0	1.704	0	0	0	0	0	Malaysia
Nepal	0	0	0	0	0	0	0	40	0	0	Nepal
Norveç	502	48	0	0	0	4.094	0	0	25.082	0	Norway
Özbekistan	0	0	0	2140	2.119	5489	17857	33.915	0	0	Uzbekistan
Polanya	0	0	0	0	5.916	0	0	0	0	0	Poland
Romanya	26.000	0	138591	0	2	0	50	0	1.680	20500	Romania
Rusya	16.100	23.464	23465	12012	19	4295	0	0	0	0	Russia
Singapur	0	0	1002	0	0	0	0	0	0	0	Singapore
Suriye	0	48.000	0	0	90.220	587394	374680	0	0	0	Syria
Saudi Arabistan	500	10.188	3.000	0	3262	0	5.460	0	0	27	Saudi Arabia
Trabzon Ser Böl	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	Trabzon F R
Türkmenistan	1000	356	0	0	1842	11.987	0	5102	218	2255	Turkmenistan
Ukrayna	2.500	9975	146	86	0	0	0	0	0	0	Ukraine
Ürdün	0	20.000	0	0	0	0	0	0	0	0	Jordan
Yeni Zelanda	0	0	0	0	3.650	2.275	0	0	0	0	New Zealand
Yugoslavya	0	0	0	0	0	0	5.460	0	0	0	Yugoslavia
<b>Toplam</b>	<b>156032</b>	<b>203275</b>	<b>225558</b>	<b>365205</b>	<b>315811</b>	<b>764705</b>	<b>911490</b>	<b>375684</b>	<b>1405477</b>	<b>195786</b>	<b>Total</b>

\*2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

**Ek Tablo 13- Türkiye'nin AB Ülkelerine Naturel Sızma ve Naturel Ekstra Ekstra Zeytinyağı İhracatı (kg)\* 1993/2002**  
**Appendix Table 13- Turkey's Extra Virgin Olive Oil and Fine Virgin Olive Oil Exports to the EU (kg) \* 1993/2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002**	
Almanya	592	5	0	1.980	45	6.130	2.751	1.678	14.328	3.800	Germany
Avusturya	0	0	0	0	0	1.800	0	982	0	0	Austria
Belçika-Lux	19.656	19.492	10.865	1.092	0	300	4.968	0	0	0	Belgium-Lux
Danimarka	0	0	0	0	1.365	0	0	0	4.918	0	Denmark
Fransa	0	0	0	0	0	40	291.820	0	0	0	France
Hollanda	3.000	0	0	436	2.620	0	66.880	2.216	2.620	1.718	Netherlands
İngiltere	0	277	1.400	0	7.298	180	4.576	0	20.492	13.093	G. Britain
İspanya	0	0	176.904	19.656	60.687	637.860	5.391.670	137.940	3.985.790	0	Spain
İsveç	33.629	25.129	47.491	2.871	0	2.347	0	3.458	7.960	2.854	Sweden
İtalya	12.402	5.684	1.094.861	0	250.000	742.560	8.336.922	505.568	15.226.277	394.043	Italy
Portekiz	0	0	0	0	0	0	691.700	0	21.911	0	Portugal
Yunanistan	0	0	0	0	0	0	0	0	279.400	0	Greece
<b>Toplam</b>	<b>69.279</b>	<b>50.587</b>	<b>1.331.521</b>	<b>26.035</b>	<b>322.015</b>	<b>1.391.217</b>	<b>14.791.287</b>	<b>651.842</b>	<b>19.563.696</b>	<b>415.508</b>	<b>Total</b>

\* Serbest Yağ Asit % ≤1.0 ve ≤1.5

\*\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

**Ek Tablo 14- Türkiye'nin AB Ülkelerine İnce Naturel Zeytinyağı İhracatı (kg)\* 1993/2002**  
**Appendix Table 14- Turkey's Semi- Fine Virgin Oil Export to the European Countries (kg)\* 1993/2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002**	
Almanya	1200	0	0	0	0	229	5.687	0	435	0	Germany
Avusturya	18112	0	0	0	0	0	0	982	0	0	Austria
Belçika-Lük	0	960	0	0	0	3.630	0	0	0	0	Belgium-Lux
Hollanda	250	0	0	7.640	0	5.130	0	0	0	0	Netherlands
İngiltere	0	0	0	0	1.801	1.119	0	0	0	0	Great Britain
İrlanda	0	0	0	0	0	1.778	0	0	0	0	Ireland
İspanya	0	0	125.200	291.538	90.137	0	2.966.378	19.480	4.084.660	0	Spain
İsveç	0	10.745	0	6.757	2.347	0	0	0	0	0	Sweden
İtalya	0	0	353.888	0	46.000	39.840	2.622.800	0	9.809.400	470.150	Italy
Yunanistan	0	0	0	0	24.000	0	0	0	44.720	0	Greece
<b>Toplam</b>	<b>19.562</b>	<b>11.705</b>	<b>479.088</b>	<b>299.178</b>	<b>168.695</b>	<b>54.073</b>	<b>5.594.865</b>	<b>20.462</b>	<b>13.939.215</b>	<b>470.150</b>	<b>Total</b>

\* Serbest yağ asiti %≤3,3

\*\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

**Ek Tablo 15- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Riviera Zeytinyağı İhracatı (kg)\*\* 1993/2002**  
**Appendix Table 15- Turkey's Riviera Olive Oil Export to the European Countries (kg)\*\* 1993/2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
Almanya	25.835	33.418	8.309	51.087	28.672	55.386	95.189	148.297	118.884	98.159	Germany
Avusturya	5.456	8.601	0	0	0	0	0	1.964	0	0	Austria
Belçika-Lük	29.526	227.276	68.817	0	7.200	91.200	0	0	0	0	Belgium-Lux
Danimarka	4.550	1.820	3.685	0	1.365	0	0	0	0	0	Denmark
Fransa	0	0	0	0	20	0	1.267.920	0	0	0	France
Hollanda	13.498	25.758	27.120	3.600	0	76.000	182.200	1.746	1.638	0	Netherlands
İngiltere	665	618	207.384	0	1.365	49.467	0	4.095	5.928	15.713	Great Britain
İspanya	0	14.560	1.000.000	0	0	7.389.784	11.892.675	1.514.700	6.684.030	0	Spain
İsveç	0	12.502	19.656	1.820	0	3.767	0	0	9.849	542	Sweden
İtalya	18.602	30.047	908.578	142.640	558.708	2.657.839	14.101.567	309.776	4.527.200	0	Italy
Yunanistan	0	0	0	0	0	0	25.360	0	0	0	Greece
<b>Toplam</b>	<b>98.132</b>	<b>354.600</b>	<b>2.243.549</b>	<b>199.147</b>	<b>597.330</b>	<b>10.323.443</b>	<b>27.564.911</b>	<b>1.980.578</b>	<b>11.347.529</b>	<b>114.414</b>	<b>Total</b>

\*Serbest Yağ Asiti ≤1,5 (Naturel+Rafine Zeytinyağı)

\*\*2002 Verileri 7 Aylıktır.

**Ek Tablo 16- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Rafine Zeytinyağı İhracatı (kg)\* 1993/2002**  
**Appendix Table 16- Turkey's Refined Olive Oil Export to the European Countries (kg)\* 1993/2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002**	
Almanya	40.120	26.529	37.873	28.819	145.733	37.502	8.398	10.580	5.118	1.638	Germany
Avusturya	1.157	0	1.303	900	0	0	0	910	0	0	Austria
Belçika-Lux	20.111	96.116	0	9.062	4.351	202.514	5.696	4.600	8.192	0	Belgium-L
Danimarka	2.542	9.980	0	4.368	0	0	0	0	0	0	Denmark
Hollanda	4.186	13.484	8.759	40.592	13.008	1.747	0	0	0	0	Netherlands
İngiltere	0	0	103.960	393	6.558	507	240	16	0	0	Great Britain
İspanya	0	0	17.545.800	5.165.540	7.569.454	3.364.800	9.278.220	639.620	2.592.050	0	Spain
İsveç	4.282	34.988	17.939	7.964	9.558	3.767	0	0	0	0	Sweden
Portekiz	0	0	644.582	0	0	76.000	0	0	0	0	Portugal
Yunanistan	0	0	72.000	0	0	0	0	0	0	0	Greece
İtalya	0	0	13.393.874	6.065.487	12.033.630	7.575.880	14.045.700	122.630	16.457.020	3.673.400	Italy
<b>Toplam</b>	<b>72.398</b>	<b>181.097</b>	<b>31.826.090</b>	<b>11.323.125</b>	<b>19.782.292</b>	<b>11.262.717</b>	<b>23.338.254</b>	<b>778.356</b>	<b>19.062.380</b>	<b>3.675.038</b>	<b>Total</b>

\* Serbest Yağ Asiti ≤0,3

\*\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

**Ek Tablo 17- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Diğer Zeytinyağları İhracatı (kg) 1993/2002**  
**Appendix Table 17- Turkey's Other Olive Oil Export to the European Countries (kg) 1993/2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
Almanya	22.440	8.405	6.962	0	6198	8385	1.485	0	0	1.638	Germany
Avusturya	2.000	533	0	0	0	0	0	0	0	0	Austria
Belçika-Lük	0	168	0	13.924	3.276	0	0	0	0	0	Belgium-Lux
Danimarka	6.100	0	480	2.184	0	0	0	0	7808	0	Denmark
Fransa	6.800	0	0	0	0	0	0	0	5	0	France
Hollanda	5.810	3917	432	0	1317	0	0	42	0	0	Netherlands
İngiltere	1.900	373	764	75.000	0	0	0	0	3.549	1.092	Great Britain
İspanya	0	0	0	0	0	0	76.000	0	0	0	Spain
İsveç	2.710	0	0	4.004	0	0	0	0	0	0	Sweden
İtalya	0	0	0	0	0	0	76.680	0	439816	0	Italy
Yunanistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	216	Greece
<b>Toplam</b>	<b>47.760</b>	<b>13.396</b>	<b>8.638</b>	<b>95.112</b>	<b>10.791</b>	<b>8.385</b>	<b>154.165</b>	<b>42</b>	<b>451.178</b>	<b>2.946</b>	<b>Total</b>

\*2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

**Ek Tablo 18- Lampant Zeytinyağının Ülkelere göre İhracatı (kg) 1996-2001**

**Appendix Table 18- Lampant Olive Oil Exports By Countries (kg) 1996-2001**

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
A. B. D.	45.480	15.160	497.560	0	0	0	U. S. A
Azerbeycan	4.368	0	494	0	0	0	Azerbaijan
B. A. E.	0	3.640	0	0	0	0	U. A. E
Etyopya	0	0	0	0	0	25	Ethiopia
Filipinler	0	0	965	0	0	0	Philippines
Irak	4.732	0	0	0	0	0	Iraq
İsrail	0	0	192.280	0	0	0	Israel
İsviçre	0	0	33.684	0	0	0	Switzerland
K. K. T. C	0	0	6.808	60	0	0	R. T. N. C
Kazakistan	0	508	162	180	0	306	Kazakhstan
Kırgızistan	0	0	0	0	3	0	Kyrgyzstan
Libya	0	0	0	600	601	0	Libya
Lübnan	0	0	3.866	0	0	0	Lebanon
Saudi Arabistan	0	7.600	0	0	0	0	Saudi Arabia
Türkmenistan	0	0	0	0	360	0	Turkmenistan
<b>Toplam</b>	<b>54.580</b>	<b>26.908</b>	<b>735.819</b>	<b>840</b>	<b>964</b>	<b>331</b>	<b>Total</b>

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

**Ek Tablo 19- Türkiye'nin Kalite Sınıflarına Göre Zeytinyağı İhracatı 1993-2002**  
**Appendix Table 19- Different Quality Olive Oil Export in Turkey 1993-2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ortalama
<b>Ekstra naturel</b>											
Miktar (kg)	1. 943. 130,0	2. 245. 819,0	2. 137. 197,0	1. 167. 711,0	4. 683. 744,0	9. 660. 487,0	22. 629. 640,0	5. 081. 496,0	31. 945. 545,0	2. 500. 992,0	8. 399. 576,10
Değer (\$)	2. 942. 061,0	3. 639. 386,0	5. 179. 443,0	3. 663. 561,0	10. 523. 441,0	15. 977. 343,0	41. 528. 085,0	9. 626. 528,0	46. 852. 298,0	4. 962. 550,0	14. 489. 469,60
Birim Fiyatı (kg/\$)	0,7	0,6	0,4	0,3	0,4	0,6	0,5	0,5	0,7	0,5	0,53
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	30,8	17,5	4,1	5,9	11,7	20,5	23,1	33,8	42,7	25,0	21,52
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	25,0	17,7	4,5	3,2	12,8	21,9	25,2	32,5	44,5	26,3	21,36
<b>İnce naturel</b>											
Miktar (kg)	654. 725,0	1. 226. 431,0	2. 336. 987,0	1. 302. 412,0	4. 362. 097,0	3. 755. 407,0	11. 819. 464,0	1. 488. 189,0	19. 470. 223,0	1. 409. 346,0	4. 782. 528,10
Değer (\$)	1. 153. 824,0	2. 132. 722,0	4. 721. 787,0	4. 400. 331,0	8. 797. 134,0	5. 965. 642,0	16. 243. 329,0	2. 658. 464,0	24. 985. 348,0	2. 429. 276,0	7. 348. 785,70
Birim Fiyatı (kg/\$)	0,6	0,6	0,5	0,3	0,5	0,6	0,7	0,6	0,8	0,6	0,57
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	10,4	9,6	4,5	6,5	10,9	8,0	12,1	9,9	26,0	14,1	11,20
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	9,8	10,4	4,1	3,9	10,7	8,2	9,8	9,0	23,7	12,9	10,25
<b>Riviera Zeytinyağı</b>											
Miktar (kg)	1. 102. 850,0	4. 368. 811,0	6. 962. 680,0	2. 524. 569,0	6. 635. 812,0	18. 095. 741,0	36. 290. 508,0	6. 249. 937,0	21. 172. 222,0	2. 021. 112,0	10. 542. 424,20
Değer (\$)	2. 033. 018,0	6. 847. 720,0	16. 050. 640,0	9. 338. 164,0	14. 774. 669,0	27. 845. 384,0	64. 066. 092,0	13. 077. 473,0	30. 809. 973,0	3. 824. 198,0	18. 866. 733,10
Birim Fiyatı (kg/\$)	0,5	0,6	0,4	0,3	0,4	0,6	0,6	0,5	0,7	0,5	0,52
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	17,5	34,1	13,5	12,7	16,6	38,5	37,1	41,6	28,3	20,2	26,00
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	17,3	33,3	13,9	8,2	18,0	38,2	38,8	44,2	29,3	20,3	26,14
<b>Rafine Zeytinyağı</b>											
Miktar (kg)	2. 443. 042,0	4. 781. 324,0	40. 045. 982,0	14. 582. 622,0	23. 979. 980,0	14. 751. 204,0	26. 143. 958,0	1. 843. 619,0	898. 132,0	3. 858. 095,0	13. 332. 795,80
Değer (\$)	5. 463. 497,0	7. 590. 816,0	89. 179. 927,0	95. 653. 865,0	47. 592. 217,0	22. 419. 828,0	42. 240. 446,0	3. 747. 361,0	1. 538. 448,0	7. 411. 372,0	32. 283. 777,70
Birim Fiyatı (kg/\$)	0,4	0,6	0,4	0,2	0,5	0,7	0,6	0,5	0,6	0,5	0,51
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	38,8	37,3	77,4	73,1	60,0	31,4	26,7	12,3	1,2	38,6	39,68
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	46,4	37,0	77,3	84,0	58,0	30,7	25,6	12,7	1,5	39,3	41,23
<b>Diğer Zeytinyağ</b>											
Miktar (kg)	156. 032,0	203. 275,0	225. 558,0	365. 205,0	309. 535,0	764. 795,0	911. 490,0	375. 684,0	1. 405. 477,0	195. 786,0	491. 283,70
Değer (\$)	184. 833,0	326. 322,0	224. 854,0	883. 387,0	369. 254,0	760. 140,0	872. 340,0	494. 467,0	1. 130. 617,0	240. 989,0	548. 720,30
Birim Fiyatı (kg/\$)	0,8	0,6	1,0	0,4	0,8	1,0	1,0	0,8	1,2	0,8	0,86
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	2,5	1,6	0,4	1,8	0,8	1,6	0,9	2,5	1,9	2,0	1,60
Top. Z Yağ İhracatındaki oranı kg (%)	1,6	1,6	0,2	0,8	0,4	1,0	0,5	1,7	1,1	1,3	1,02
<b>Toplam Z Yağı İhracat Miktarı (kg)</b>	6. 299. 779,0	12. 825. 660,0	51. 708. 404,0	19. 942. 519,0	39. 971. 168,0	47. 027. 634,0	97. 795. 060,0	15. 038. 925,0	74. 891. 599,0	9. 985. 331,0	37. 548. 607,90
<b>Toplam Z Yağı İhracat Değeri (\$)</b>	11. 777. 233,0	20. 536. 966,0	115. 356. 651,0	113. 939. 308,0	82. 056. 715,0	72. 968. 337,0	164. 950. 292,0	29. 604. 293,0	105. 316. 684,0	18. 868. 385,0	73. 537. 486,40

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics



Ek Tablo 20- Tiplerine Göre Zeytinyağı İhracatı (Kg) 1994/95-2001/02  
Appendix Table-20 Olive Oil Export for Types in Turkey (kg) 1994/95-2001/02

Sezon	Dökme	%	Varilli	%	Ambalajlı	%	Toplam
1994/95	32.089	58.07	11.126	20.13	12.043	21.79	55.258
1995/96	11.226	58.96	5.148	27.04	2.665	14.00	19.039
1996/97	23.029	56.73	11.054	27.23	6.508	16.03	40.591
1997/98	24.416	54.86	11.217	25.20	8.877	19.94	44.510
1998/99	82.768	77.84	13.442	12.64	10.124	9.52	106.334
1999/00	7.109	42.89	3.566	21.52	5.899	35.59	16.574
2000/01	69.963	76.09	10.901	11.86	11.078	12.05	91.942
2001/02	12.392	49.76	6.007	24.12	6.503	26.11	24.902
<b>Ortalama</b>	<b>32.874</b>	<b>65.89</b>	<b>9.05</b>	<b>18.13</b>	<b>7.96</b>	<b>15.95</b>	<b>49.89</b>

Kaynak:Ege İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği  
Source : Aegean Export Union General Secretaria

Ek Tablo 21- Türkiye'nin Ülkelere Göre Pirina Yağı ve Sabun Hammaddeleri İhracatı (kg) 1993/2002  
Appendix Table 21- Turkey's Olive Pomace oil and Soap Raw Materials Exports to The Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
<b>Prina Yağı</b>										<b>Pomace Oil</b>
A. B. D.	0	0	70.760	291.476	1.238.938	267.310	675.376	318.201	52.810	0 U. S. A
Avustralya	0	0	0	0	0	0	0	0	2.067	0 Australia
B. A. E.	0	0	0	0	16.087	0	15.200	0	0	0 U. A. E
Brezilya	0	0	0	0	0	0	0	134.600	123.800	0 Brasil
Endonezya	0	0	0	18.382	77.884	0	0	0	0	0 Endonesia
G. Kore	0	0	0	0	0	0	0	0	10.592	0 S. Korea
Irak	194.990	0	0	0	0	0	0	0	0	0 Iraq
İspanya	0	0	830.200	0	210.000	0	0	100.000	1.705.120	0 Spain
İtalya	0	0	2.905.000	630.000	1.456.300	0	3.478.640	0	920.800	0 Italy
Kes ve Bil	0	0	0	0	0	0	0	133.980	52.190	0 Undefined C
Kuveyt	0	0	0	0	43.771	0	0	0	0	0 Kuwait
Lübnan	0	0	0	0	0	0	0	121.250	0	0 Lebanon
Norveç	0	0	0	0	0	0	0	36.149	0	0 Norway
Rusya	0	0	144.762	0	0	0	0	0	0	0 Russia
Suriye	780.000	1.848.893	2.783.844	2.702.280	5.292.984	984.925	1.093.240	663.080	0	0 Syria
Şili	0	0	0	0	0	0	33.632	0	0	0 Chile
Y. Zelanda	0	0	0	0	0	0	1.033	37.412	17.156	0 N. Zealand
<b>Toplam</b>	<b>974990</b>	<b>1848893</b>	<b>6734566</b>	<b>3642138</b>	<b>8335964</b>	<b>1252235</b>	<b>5297121</b>	<b>1544672</b>	<b>2884535</b>	<b>0 Total</b>
<b>Sabun Ham Maddeleri</b>										<b>Soap Raw M</b>
Arnavutluk	0	0	0	0	0	0	200	0	25	0 Albania
Gürcistan	0	0	0	0	0	0	0	80	250	500 Georgia
İran	0	0	0	0	6.276	0	0	0	0	0 Iran
Kuveyt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	250 Kuwait
Özbekistan	0	0	0	0	14.580	0	0	4.500	0	0 Uzbekistan
Romanya	0	0	0	0	0	0	40687	0	0	0 Romania
Rusya	0	0	0	785	0	0	0	0	0	0 Russia
Suriye	0	0	0	76	0	0	0	0	0	0 Syria
Yugoslavya	0	0	0	0	38.000	0	0	0	0	0 Yugoslavia
<b>Toplam</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>861</b>	<b>58856</b>	<b>0</b>	<b>40887</b>	<b>4580</b>	<b>275</b>	<b>750 Toplam</b>

2002 Verileri 7 Aylıktır

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistcs

Ek Tablo 22- Türkiye'nin Ülkelere Göre Farklı Kalitelerde Zeytinyağı İthalatı (TL/kg) 1994/2002

Appendix Table 22- Turkey's Different Quality Olive Oil Exports to the Countries (TL/kg) 1994/2002

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
<b>Ekstra Naturel</b>										<b>Extra Naturel Olive Oil</b>
Almanya	0	0	0	10	18	0	0	0	0	Germany
Fransa	0	0	0	21	61	0	21.867	0	0	France
İspanya		0	0	0	0	0	22.867	0	0	Spain
İtalya	722	131	5970	6.098	2.970	1.515	515	0	0	Italy
Kanada	0	0	0	0	0	58.695	0	0	0	Canada
Katar	0	0	0	0	0	8.372	0	0	2.400	Qatar
Kes ve Bil	0	0	0	12.883	704	0	0	1729	0	Undefined C
Kuveyt	0	0	0	0	0	0	0	0	13.577	Kuwait
Mısır	0	0	0	0	11.111	0	0	0	0	Egypt
Suudi Arabistan	0	0	0	0	55.409	62.685	7.505	0	10.920	Saudi Arabia
Tunus	249.080	0	0	0	0	0	0	0	0	Tunisia
Yunanistan	106.622	0	0	0	0	0	26.000	0	0	Greece
<b>Toplam</b>	<b>356 424</b>	<b>131</b>	<b>5 970</b>	<b>19 012</b>	<b>70 273</b>	<b>131267</b>	<b>78 754</b>	<b>1 729</b>	<b>26 897</b>	<b>Total</b>
<b>İnce Naturel</b>										<b>Light Natural Olive Oil</b>
A. B. D	0	0	0	0	0	0	3.037	0	0	U. S. A
Kes ve Bil	0	0	0	0	0	0	0	25.274	21.000	Undefined C
Suudi Arabistan	0	0	0	0	9.682	28.173	8.736	0	15.110	Saudi Arabia
<b>Toplam</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>9 682</b>	<b>28173</b>	<b>11773</b>	<b>25274</b>	<b>36110</b>	<b>Total</b>
<b>Lampant</b>										<b>Lampant Olive Oil</b>
Antalya Ser Böl	0	0	106.640	0	0	0	0	0	0	Antalya FR
İsviçre	35	0	0	0	0	0	0	0	0	Switzerland
K. K. T. C	46.200	0	0	0	0	0	0	0	0	T. R. N. C
Tunus	890.000	0	0	0	0	0	748.800	0	0	Tunisia
<b>Toplam</b>	<b>936235</b>	<b>0</b>	<b>106 640</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>748800</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>Total</b>
<b>Rafine Zeytinyağı</b>										<b>Rafine Olive Oil</b>
Almanya	0	0	1	10	0	0	0	0	0	Germany
İtalya	0	16.000	0	0	0	0	0	0	0	Italy
Litvanya	0	0	0	0	0	7.546	0	0	0	Lithuania
<b>Toplam</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>7 546</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>Total</b>
<b>Riviera Zeytinyağı</b>										<b>Riviera Olive Oil</b>
Almanya	0	0	1	0	5	0	0	0	0	Germany
B. A. E.	0	0	32.000	0	0	0	0	0	0	U. A. E
İspanya	0	0	14	0	0	0	0	0	0	Spain
İtalya	0	0	0	0	1.000	41.780	0	0	0	Italy
Kes ve Bil	0	0	0	0	0	20.250	0	1911	0	Undefined C
<b>Toplam</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>32 015</b>	<b>0</b>	<b>1005</b>	<b>62 030</b>	<b>0</b>	<b>1911</b>	<b>0</b>	<b>Total</b>
<b>Diğer Zeytinyağları</b>										<b>Other Olive Oil</b>
A. B. D.	310	0	50	0	10		0	509	100	U. S. A
Almanya	150	0	462	40	205	126	0		3.040	Germany
Azerbaycan	0	62.100	0	0	0	0	0	0	0	Azerbaijan
Belçika-Lük	29	0	0	0	0	0	0	1	0	Belgiun-Lux
Fransa	50	0	0	0	0	0	0	0	0	France
Hollanda	0	0	0	0	0	0	20.000	160.650	90.000	Netherlands
İngiltere	0	4.060	0	50	0	50	0	0	0	Great Britain
İspanya	0	0	0	0	0	0	600.000	0	0	Spain
İsveç	0	0	0	0	0	0	0	78.000	60.000	Sweden
İsviçre	0	0	0	0	0	0	0	5.510	0	Switzerland
İtalya	572	646	90	0	6.190	0	0	20	100.220	Italy
K. K. T. C	144.695	0	0	0	0	0	0	0	0	T. R. N. C
Malezya	0	0	60.000	0	0	0	0	0	0	Malaysia
Norveç	280	0	0	0	0	0	0	0	0	Norway
Yunanistan	0	0	10	0	0	0	0	0	0	Greece
<b>Toplam</b>	<b>146086</b>	<b>66806</b>	<b>60612</b>	<b>90</b>	<b>6405</b>	<b>176</b>	<b>620000</b>	<b>244690</b>	<b>253360</b>	<b>Total</b>

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 23- Türkiye'nin Ülkelere Göre Siyah Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002  
Appendix Table 23- Turkey's Black Table Olive Export to the Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
A. B. D.	81. 734	123. 815	309. 586	360. 637	1. 349. 722	730. 314	803. 405	543. 313	1. 831. 292	1. 302. 658	U. S. A
AB	4. 143. 095	4. 909. 511	8. 208. 636	6. 227. 194	7. 726. 451	6. 468. 827	7. 180. 815	6. 947. 222	11. 362. 266	4. 999. 457	EU
AHL S B	0	0	0	0	810	100	0	0	0	0	AHL FR
Antalya S B	0	0	0	0	50	0	0	210	0	0	Antalya FR
Arjantin	0	0	720	0	300	844	2. 264	1. 024	1. 803	0	Argentina
Arnavutluk	0	375	0	20	0	210	5. 497	0	0	0	Albania
Avustralya	45. 218	69. 849	42. 111	63. 097	146. 145	152. 536	137. 004	104. 947	165. 615	114. 682	Australia
Azerbaycan	200	16. 878	1. 075	3. 454	7. 675	35. 873	10. 033	8. 532	7. 406	2. 716	Azerbaijan
B. A. E.	0	0	17. 070	21. 300	6. 968	38. 900	39. 635	21. 738	60. 713	6. 775	U. A. E
Bahreyn	0	400	0	0	0	0	0	0	9. 000	0	Bahrain
Bangladeş	0	0	0	0	0	0	18. 900	0	0	0	Bangladesh
Beyaz Rusya	0	0	1. 700	0	0	2. 640	14. 430	0	17. 880	0	Belarus
Bosna Hersek	0	0	0	1. 830	4. 520	5. 503	7. 107	1. 500	0	0	Bosnia Her
Brezilya	0	0	12. 600	47. 940	0	0	24. 840	137. 556	90. 627	16. 800	Brazil
Bulgaristan	2. 101. 429	986. 239	1. 994. 800	983. 454	1. 356. 687	648. 606	725. 538	361. 936	1. 274. 584	1. 204. 959	Bulgaria
Çek Cum	0	0	0	0	0	1. 793	0	0	0	0	Czech R
Ege Ser Böl	0	0	0	18. 000	0	0	303. 770	1. 920	35. 356	10. 944	Aegean F R
Etyopya	0	0	0	0	0	0	0	25	40	0	Ethiopia
Filipinler	0	60	0	0	0	1. 300	0	0	1. 960	840	Philippines
G. Afrika	0	1. 500	12. 300	12. 922	8912	79. 287	25. 401	19. 691	31. 087	5. 903	S Africa
Gabon	0	0	0	0	24	0	0	0	0	0	Gabon
Gürcistan	11867	10. 660	0	7. 920	32. 505	50. 322	52. 434	38. 570	40. 226	0	Georgia
Hırvatistan	0	0	13. 500	9. 200	39. 900	7. 000	14. 300	0	12. 580	0	Croatia
Hong Kong	0	0	0	0	0	0	3	0	5	0	Hong Kong
Irak	0	13. 150	4. 000	0	0	0	0	0	0	0	Iraq
İran	0	173. 744	399. 648	347. 955	351. 300	145. 800	229. 830	74. 700	64. 800	0	Iran
İsrail	14. 300	71. 470	22. 955	0	15. 942	0	11	8. 380	193. 232	226. 751	Israel
İst Der S B	0	0	0	0	0	0	0	0	960	0	İstanbul FR
İsviçre	16. 676	57. 944	76. 676	39. 189	36. 409	47. 596	88. 090	103. 262	48. 424	77. 116	Switzerland
İzlanda	0	0	19. 200	0	0	0	0	0	0	0	Iceland
Jamaika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	112	Jamaica
Japonya	0	0	0	0	0	240	0	106	4498	403	Japan
K. K. T. C	88. 050	236. 061	269. 461	148. 337	370. 915	436. 662	414. 046	221. 952	251. 819	124. 136	R. T. N. C
Kanada	17. 282	5. 109	6. 105	14. 871	204. 780	97. 902	98. 393	31. 900	146. 165	126. 370	Canada
Katar	11. 275	1. 300	0	1. 394	0	4. 662	1. 400	2. 400	500	0	Qatar
Kazakistan	18. 620	8. 417	37. 654	7. 760	67. 832	17. 382	23. 274	27. 169	33. 549	14. 055	Kazakhstan
Kes ve Bil	21. 800	100	22. 755	0	4. 067	2. 557	19. 754	6. 521	16. 880	15. 443	Undefined C
Kırgızistan	0	0	270	1030	2. 248	2564	1. 628	6. 966	6. 231	2. 294	Kyrgyzstan
Kongo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	70	Congo
Kuveyt	17. 000	50. 245	164. 400	1. 000	0	15. 740	28. 200	0	12. 150	0	Kuwait
Letonya	400	840	0	0	0	0	0	0	0	0	Lethonia
Liberya	0	0	0	0	0	0	0	0	44	0	Liberia
Libya	125. 661	19. 541	15. 590	31. 177	34. 844	14. 397	8. 121	5. 367	12. 514	54. 223	Libya
Lübnan	0	10. 000	0	0	0	0	0	0	0	0	Lebanon
Macaristan	0	0	0	55. 500	0	604	16. 324	19. 000	4. 532	4. 146	Hungary
Makedonya	42. 660	14. 780	29. 524	17. 562	25. 693	140. 540	17. 340	18. 005	216. 177	114. 803	Macedonia
Malavi	0	0	0	0	0	0	0	0	302	0	Malawi
Malezya	0	0	0	360	176	0	0	0	0	0	Malaysia
Malta	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	Malta
Mardin S B	0	0	0	0	0	0	50	240	0	0	Mardin F R
Meksika	0	0	0	0	0	13. 395	13. 395	13. 337	0	0	Mexico
Menemen D. S	0	0	0	0	0	0	0	0	320	548	Menemen FR
Mersin S B	0	0	0	0	0	0	475	3. 685	4. 608	12. 614	Mersin FR
Mısır	500	0	25. 920	0	0	0	0	0	0	0	Egypt
Moldova	1. 975	10. 335	3. 700	47	2. 994	100	48	0	52. 976	0	Moldova
Namibya	0	0	0	0	0	0	16. 416	0	0	0	Namibia
Norveç	15. 635	5. 838	29. 659	16. 736	20. 622	21. 136	14. 274	12. 534	19. 177	13. 034	Norway
Özbekistan	400	2. 152	8. 586	43. 228	8. 417	2. 170	6. 622	29. 614	8. 026	3807	Uzbekistan
Panama	0	0	0	4. 235	0	0	0	0	1. 367	81	Panama
Polonya	13. 500	0	0	612	5. 004	0	0	0	0	0	Poland
Romanya	7. 892. 433	8. 342. 721	10. 859. 906	8. 616. 329	9. 254. 404	10. 951. 581	10. 860. 234	12. 651. 975	15. 179. 276	7. 707. 908	Romania
Rusya	213. 774	295. 440	117. 722	86. 550	80. 081	56. 731	47. 854	62. 365	195. 443	213. 591	Russia
Samsun S B	0	0	0	0	0	0	0	0	300	0	Samsun FR
Senegal	0	50	200	318	252	0	2. 250	0	0	0	Senegal
Singapur	0	0	0	0	0	0	2. 625	0	1. 435	212	Singapore
Slovakya	19. 000	0	0	0	0	0	0	18. 620	0	0	Slovakia
Suudi Ara	69. 627	64. 315	110. 088	53. 754	96. 844	115. 549	67. 459	56. 728	98. 554	17. 000	Saudi Arabia
Tacikistan	0	0	0	0	0	0	0	0	15	0	Tajikistan
Tanzanya	0	0	0	0	0	345	0	0	0	0	Tanzania
Trabzon S B	0	0	0	4. 570	0	0	0	0	0	0	Trabzon FR
Tunus	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	Tunisia
Türkmenistan	7. 130	10. 385	20. 393	42. 575	147. 594	21887	19. 662	24. 447	16. 878	8. 773	Turkmenistan
Ukrayna	0	27. 460	33. 553	326. 667	62. 681	23. 241	2. 065	0	350	0	Ukraine
Ürdün	0	0	0	0	0	0	4. 080	30. 370	20. 244	0	Jordan
Venezuela	0	0	0	0	1. 200	0	11. 500	0	14. 688	0	Venezuela
Yemen	0	0	0	0	2. 400	0	1. 000	0	0	0	Yemen
Yeni Zelanda	37. 794	930	5. 862	2. 926	11. 003	2. 692	4. 215	4. 515	2. 294	0	New Zealand
Yugoslavya	0	0	0	9. 600	36. 647	5. 278	16. 795	59. 454	121. 662	17. 394	Yugoslavia
Zambia	0	1. 800	0	0	0	0	0	0	0	0	Zambia
<b>Toplam</b>	<b>15. 029. 035</b>	<b>15. 543. 414</b>	<b>22. 897. 925</b>	<b>17. 631. 250</b>	<b>21. 525. 018</b>	<b>20. 364. 806</b>	<b>21. 402. 806</b>	<b>21. 681. 806</b>	<b>31. 692. 833</b>	<b>16. 420. 618</b>	<b>Total</b>

\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri  
Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 24- Türkiye'nin Ülkelere Göre Yeşil Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002  
Appendix Table 24- Turkey's Green Table Olive Export to the Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
A. B. D.	101.599	371.021	416.965	395.170	664.128	470.814	990.114	836.013	1.230.281	412.860	U. S. A
AB	1.187.298	4.811.310	3.541.388	3.171.786	3.812.530	1.990.923	3.643.713	3.143.140	5.170.681	1.590.744	EU
Ahl SB	0	0	0	0	1.502	0	0	0	0	0	Ahl FR
Antalya SB	0	0	0	7.680	0	0	0	0	0	0	Antalya F R
Arjantin	0	0	0	0	1.897	0	0	1.600	0	0	Argentina
Arnavutluk	0	0	0	4.532	13.000	8.330	5.880	12.000	4.200	0	Albania
Australya	2.700	28.952	7.331	28.594	5.691	4.015	21.676	6540	12.153	24.073	Australia
Azerbaycan	290	620	972	123	0	2338	405	480	3.896	174	Azerbaijan
B. A. E.	204.158	419.891	336.382	201.396	418.088	315.375	181.409	354.240	335.604	76.633	U. A. E
Bahreyn	0	1.280	0	0	0	0	0	164	7.200	164	Bahrain
Beyaz Rusya	0	0	814	0	550	4.807	1.080	2.500	0	0	Belarus
Brezilya	0	0	348.700	12.400	11.400	0	40.000	96.000	1.794.121	135.684	Brazil
Bulgaristan	0	19.285	41.173	29.161	73.287	26.714	3826	11.010	32.460	9.361	Bulgaria
Cezayir	0	0	0	0	3.360	0	0	0	0	0	Algeria
Çek Cum	0	0	0	0	0	1.288	477	0	0	0	Czech Republic
Ege SB	0	0	0	4.370	0	0	1.728	1.164	4.512	13.941	Egean FR
Estonya	0	0	0	0	480	2.151	0	0	0	0	Estonia
Fildişi Kıyısı	0	0	0	500	500	1.000	600	250	0	0	Ivory Coast
Filipinler	0	409	0	0	0	1.182	0	0	900	0	Philippines
Finlandiya	0	0	0	0	1.498	0	0	0	0	0	Finland
Gabon	0	0	0	0	24	0	0	0	0	0	Gabon
Güney Afrika	25.380	42.652	50.314	48.328	46.526	56.252	18.000	21.528	12.240	57	S Africa
Gürcistan	66	820	0	0	0	0	4.200	0	0	0	Georgia
Hırvatistan	0	24.000	0	6.000	19.800	7.320	0	0	0	0	Croatia
Hong Kong	0	0	0	0	1.248	0	3	0	0	0	Hong Kong
Irak	5.940	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Iraq
İran	0	0	0	15.480	0	0	0	0	42	0	Iran
İsrail	0	146.424	176.805	27.714	12.890	33.008	313.614	268.029	1.344.879	167.536	Israel
İst Der SB	0	0	0	0	0	0	0	0	450	0	Ist Der FR
İsviçre	2.388	46.662	11.054	7.349	4.090	7.321	14.564	39.503	6.156	9.820	Switzerland
Japonya	0	0	30	0	0	4	0	16	2535	5.610	Japan
K. K. T. C	6.268	37.822	7.118	48.352	17.235	71.947	83.366	19.262	46.144	11.926	R. T. N. C
Kanada	37.770	20.079	10.644	18.537	33.160	1.700	40.100	0	107.446	50.970	Canada
Katar	2.000	23.600	15.150	50.639	16.713	41.205	46.870	20.266	7.350	6.010	Qatar
Kazakistan	0	8.869	698	1238	25.878	4.540	7.116	2.750	9453	5.072	Kazakhstan
Kenya	0	0	0	0	0	0	0	150	0	0	Kenya
Kes ve Bil	840	98	0	0	0	0	973	165	3.856	510	Undefined C
Kırgızistan	0	135	0	865	700	0	240	2.276	1.591	2.232	Kyrgyzstan
Kuveyt	242.600	331.171	164.021	223.660	126.296	181.777	12.150	94.852	32.450	0	Kuwait
Letonya	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0	Letonia
Libya	35.484	3.051	20.832	8.452	4.723	2.754	300	495	5.832	138.264	Libya
Lübnan	57.200	101.043	38.750	0	0	0	0	0	0	0	Lebanon
Macaristan	0	0	0	0	20	155	0	0	2.064	1.206	Hungary
Makedonya	0	1.982	1.111	12.500	3.836	0	69.765	1011	23.548	27.381	Macedonia
Malezya	0	0	0	0	158	0	0	0	0	0	Malaysia
Mardin SB	0	0	0	0	0	0	55	0	0	0	Mardin F. R
Meksika	0	0	0	0	0	0	0	43	0	0	Mexico
Menemen D S	0	0	0	0	0	0	220	4.280	0	0	Menemen D. FR
Mersin S	0	0	0	0	0	0	0	878	720	163	Mersin FR
Mısır	0	0	0	0	2.159	0	0	0	0	0	Egypt
Moldova	15.360	70	0	180	1.420	200	0	0	0	0	Moldova
Norveç	17.766	13.265	9.045	40.144	10.903	7.344	16.222	7.063	7.131	12.512	Norway
Özbekistan	0	11.438	14.696	2.631	2753	1.870	0	0	2.281	1286	Uzbekistan
Pakistan	0	0	0	0	0	48	0	0	0	0	Pakistan
Polonya	0	0	0	0	584	0	0	0	0	0	Poland
Romanya	41.569	393.542	232.042	362.654	511.494	376.875	134.728	174.250	426.220	245.601	Romania
Rusya	13.652	64.567	75.546	30.298	9.675	1241	0	22.904	6.141	5.193	Russia
Samsun SB	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	Samsun FR
Senegal	0	200	1.050	1.291	5.681	1.300	600	2.890	1.140	0	Senegal
Singapur	0	0	1.343	0	0	0	0	0	418	215	Singapore
Sudan	0	0	0	0	11.160	0	0	0	0	1.200	Sudan
Suudi Ara	220.868	294.834	310.589	245.416	252.944	354.211	222.828	345.381	164.184	142.278	Saudi Arabia
Trabzon SB	0	0	0	928	0	0	0	0	0	0	Trabzon FR
Türkmenistan	0	1.380	731	2064	2562	1882	3243	1364	4.154	6.136	Turkmenistan
Ukrayna	0	868	1.492	524	4.978	900	0	0	1.592	0	Ukraine
Uruguay	0	0	3.000	0	0	0	0	0	0	0	Uruguay
Ürdün	0	0	0	0	0	0	0	0	3.422	0	Jordan
Venezuela	0	0	0	0	2.400	12.189	0	16.380	0	0	Venezuela
Yemen	0	2.700	0	7.020	480	0	1.750	0	0	0	Yemen
Yeni Zelanda	600	360	1.180	922	0	0	1440	0	2.920	0	New Zealand
Yugoslavya	0	0	0	4.800	34.243	33.565	27.211	10.271	67.681	5.862	Yugoslavia
Zimbabve	0	0	0	1.555	0	0	0	0	0	0	Zimbabwe
<b>Toplam</b>	<b>2.221.796</b>	<b>7.225.000</b>	<b>5.840.966</b>	<b>5.025.253</b>	<b>6.174.644</b>	<b>4.028.545</b>	<b>5.910.466</b>	<b>5.521.108</b>	<b>10.890.148</b>	<b>3.110.674</b>	<b>Total</b>

\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 25- Türkiye'nin Diğer İşlenmiş Sofralık Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002

Appendix Table 25- Turkey's Other Different Processed Table Olive Export to the Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
A. B. D.	0	0	0	145.473	27.120	2.355	10.357	450	6.562	11.840	U. S. A
AB	60.312	68.3174	520.700	1.265.099	341.391	127.499	46.928	388.060	625.489	199.620	EU
Ahl Ser Böl	0	0	0	0	0	0	339	0	0	0	Ahl FR
Arjantin	0	0	0	0	610	0	2.010	0	0	0	Argentina
Arnavutluk	0	0	0	7.798	20	20	1.805	0	2.264	0	Albania
Avustralya	0	0	0	3.366	18.086	2.746	1.336	3.295	6530	0	Australia
Azerbeycan	128	0	1.963	2.349	8.517	255	0	1.198	325	0	azerbaijan
B. A. E.	0	0	0	0	7.500	0	0	0	0	1.000	U. A. E
Bosna-Hersek	0	0	0	2.500	1420	0	240	10.904	0	0	Bonia & Her
Bulgaristan	0	240	5.010	0	9.141	44.629	0	0	0	0	Bulgaria
Güney Afrika	0	0	0	785	750	3.000	0	5	0	0	S Africa
Gürcistan	0	0	0	4794	5.709	2.448	0	2.100	0	0	Georgia
Irak	0	598.000	0	0	0	0	0	0	0	0	Iraq
İran	0	0	0	31.200	0	0	0	0	0	0	Iran
İsrail	0	0	37.273	0	1.658	0	0	0	0	0	Israel
İsviçre	0	0	0	1.258	136	0	24	5.978	24.442	0	Switzerland
Japonya	0	0	0	0	0	1.072	0	1.110	260	0	Japan
K. K. T. C	0	0	0	4282	31.364	34.566	13.486	22.280	5.488	0	R. T. N. C
Kanada	0	0	0	333	588	615	0	0	0	408	Canada
Kazakistan	250	354	336	3.212	750	1760	0	505	0	0	Kazakhstan
Kes. ve Bil	200	0	0	0	2	0	2.584	12.360	99.958	0	Undefined C
Kırgızistan	0	0	219	46	0	175	0	0	0	0	Kyrgyzstan
Libya	11.694	0	2.000	0	0	0	0	960	0	0	Libya
Macaristan	0	0	0	0	139	0	0	2272	0	0	Hungary
Makedonya	0	0	0	0	0	0	9.049	0	0	0	Macedonia
Malezya	0	0	0	0	167	0	0	0	0	0	Malaysia
Malta	0	0	0	0	0	0	0	0	60	0	Malta
Maritus	0	0	0	0	0	0	0	0	15.856	0	Mauritius
Moldova	0	0	0	0	0	400	0	0	0	0	Moldova
Nepal	0	0	0	0	0	0	0	30	0	0	Nepal
Norveç	650	0	0	3.126	1.522	100	0	0	0	0	Norway
Özbekistan	0	0	0	0	450	4.675	5.028	0	0	3.250	Uzbekistan
Pakistan	0	0	0	0	0	990	0	3	0	0	Pakistan
Romanya	30.260	19.404	214.060	313.188	299.308	23.517	31.044	0	39.800	0	Romania
Rusya	3.204	1.340	9.712	34234	32.514	10.055	10.068	9.700	200	0	Russia
Senegal	0	0	0	43	0	0	0	0	0	0	Senegal
Singapur	0	0	42	57	0	0	0	0	0	0	Singapore
Slovakya	0	0	0	0	12.000	0	0	0	0	0	Slovakia
S. Arabistan	8.000	0	0	0	1.648	0	7	0	0	0	Saudi Arabia
Tacikistan	0	0	0	0	0	29	0	0	0	212	Tajikistan
Türkmenistan	0	200	0	2.900	3.148	0	360	3.120	1.350	0	Turkmenistan
Ukrayna	0	0	0	1.000	7.057	33.937	0	0	0	0	Ukraine
Ürdün	0	0	0	0	0	0	0	19	0	0	jordan
Yeni Zelanda	0	0	0	0	0	4.590	0	0	0	0	New Zealand
Zimbabve	0	0	0	6.735	0	0	0	0	0	0	Zimbabwe
<b>Toplam</b>	<b>114.698</b>	<b>1302.712</b>	<b>791.315</b>	<b>1833.778</b>	<b>812.715</b>	<b>299.433</b>	<b>134.665</b>	<b>464.349</b>	<b>828.584</b>	<b>216.330</b>	<b>Total</b>

\*2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistcs

Ek Tablo 26- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Siyah Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002

Appendix Table 26- Turkey's Black Olive Exports to the European Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
Almanya	3.547.881	2.880.971	3.133.362	3.276.509	4.858.080	4.159.152	5.044.775	4.728.411	7.713.614	3.438.774	Germany
Avusturya	226.457	178.738	103.956	112.406	220.034	238.518	316.398	230.568	269.652	113.743	Austria
Belçika-Lük	26.831	37.050	160.858	123.033	203.235	150.483	192.575	191.109	176.899	36.330	Belgium-Lux
Danimarka	20.396	44.915	100.293	46.582	76.572	88.726	118.110	121.698	433.143	112.808	Denmark
Finlandiya	0	0	0	0	250	0	0	0	0	0	Finland
Fransa	17.810	251.563	338.191	146.863	111.878	51.431	90.853	45.203	241.500	45.880	France
Hollanda	192.838	1.057.077	579.700	513.975	591.693	603.023	763.569	549.731	790.180	580.408	Netherlands
İngiltere	39.056	191.182	172.222	162.055	238.211	318.314	246.294	583.770	374.415	253.393	Great Britain
İrlanda	0	0	0	0	0	12.125	0	0	0	0	Ireland
İspanya	0	93.900	2.548.595	1.403.720	252.000	148.491	115.014	146.640	130.830	12.800	Spain
İsveç	26.226	46.815	67.195	62.131	66.953	40.204	116.947	145.984	161.622	16.871	Sweden
İtalya	25.600	117.200	436.962	212.150	476.050	33.600	101.700	189.790	1.049.541	245.700	Italy
Portekiz	0	0	0	13.300	320.065	576.080	0	14.318	0	0	Portugal
Yunanistan	20.000	10.100	567.302	154.470	311.430	48.680	74.580	0	20.870	142.750	Greece
<b>Toplam</b>	<b>4.143.095</b>	<b>4.909.511</b>	<b>8.208.636</b>	<b>6.227.194</b>	<b>7.726.451</b>	<b>6.468.827</b>	<b>7.180.815</b>	<b>6.947.222</b>	<b>11.362.266</b>	<b>4.999.457</b>	<b>Total</b>

\*2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 27- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Yeşil Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002

Appendix Table 27- Green Table Olive Export to the European Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
Almanya	839.035	2498683	1.687.974	1.404.265	2.121.447	1.157.619	1.988.051	1.548.809	2.405.825	1.159.754	Germany
Avusturya	77.874	61479	41.328	21.767	15.851	14.742	61.369	45.618	68.141	28.068	Austria
Beçika-Lük	82.872	97272	190.226	196.573	148.374	50.177	170.674	109.006	94.385	16.077	Belçika-Lük
Danimarka	25.740	78686	24.751	27.813	43.631	35.715	20.741	12111	42.352	25.416	Denmark
Fransa	38.114	351158	394.585	251.469	280.358	72.372	306.481	64.079	383.342	27.074	France
Hollanda	98.650	374373	502.454	147.954	205.906	127.309	194.849	148.444	264.790	184.101	Netherlands
İngiltere	17.225	98507	52.539	32.811	80.090	46.380	73.196	92.464	117.744	108.150	Great Britain
İspanya	2.838	351686	264.945	444.000	269.685	342.400	694.260	503.855	647.006	0	Spain
İsveç	3.250	108496	20.288	3.214	33.857	18.110	27.662	30.988	14.285	2.713	Sweden
İtalya	0	334640	129.600	626.920	410.026	83.699	78810	545.153	881.234	29.709	Italy
Portekiz	0	0	0	0	0	37.600	12.000	2.993	0	0	Portugal
Yunanistan	1.700	456330	232.698	15.000	203.305	4.800	15.620	39.620	251.577	9.682	Greece
<b>Toplam</b>	<b>1.187.298</b>	<b>4.811.310</b>	<b>3.541.388</b>	<b>3.171.786</b>	<b>3.812.530</b>	<b>1.990.923</b>	<b>3.643.713</b>	<b>3.143.140</b>	<b>5.170.681</b>	<b>1.590.744</b>	<b>Total</b>

\* 2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 28- Türkiye'nin Avrupa Birliği Ülkelerine Diğer İşlenmiş Sofralık Zeytin İhracatı (kg) 1993/2002

Appendix Table 28- Turkey's Other Different Processed Table Olive Export to the European Countries (kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*	
Almanya	40.500	1.744	30.721	202.793	122.584	36.607	27.413	4.384	50.038	0	Germany
Avusturya	0	0	8.939	1.600	13.374	4.620	11.380	0	0	0	Austria
Belçika-Lük	0	18.320	0	7.060	8.924	547	0	0	5.286	1.440	Belgium-Lux
Danimarka	1.220	0	0	0	2.352	522	0	0	0	0	Denmark
Fransa	0	0	22.050	42.913	51.780	343	4.280	200	23.085	0	France
Hollanda	18.592	0	0	38.478	17.695	427	3.732	7.576	1.080	0	Holland
İngiltere	0	3.200	0	4.849	1.998	4952	123	10.220	0	0	G Britain
İspanya	0	650.310	0	0	0	0	0	359.200	545.600	13.320	Spain
İsveç	0	0	0	0	2.516	0	0	0	0	0	Sweden
İtalya	0	9.600	285.450	505.354	23.356	55.481	0	0	400	154.500	Italy
Portekiz	0	0	0	424.052	79.800	0	0	0	0	0	Portugal
Yunanistan	0	0	173.540	38.000	12.000	24.000	0	6.480	0	30.360	Greece
Yugoslavya	0	0	0	0	5.012	0	0	0	0	0	Yugoslavia
<b>Toplam</b>	<b>60.312</b>	<b>68.3174</b>	<b>520.700</b>	<b>1.265.099</b>	<b>341.391</b>	<b>127.499</b>	<b>46.928</b>	<b>388.060</b>	<b>625.489</b>	<b>199.620</b>	<b>Total</b>

\*2002 Verileri 7 Aylıktır.

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State Institute of Statistic,Foreign Trade Statistics

Ek Tablo 29- Türkiye'nin Toplam Sofralık Zeytin İhracatı (kg/Dolar) 1993/2002

Appendix Table 29- Turkey's Total Table Olive Export (kg/Dolar) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ortalama
<b>SİYAH ZEYTİN</b>											
Miktar (kg)	15.027.042	15.543.414	22.897.925	17.631.250	21.525.024	20.364.806	21.402.806	21.681.806	31.692.833	16.420.618	20.418.752
Değer (\$)	13.295.127	14.978.041	30.754.816	25.029.529	27.252.955	22.323.840	22.502.931	20.472.421	22.244.636	13.171.494	21.202.579
Birim Fiyatı (kg/\$)	1,13	1,04	0,74	0,70	0,79	0,91	0,95	1,06	1,42	1,25	1,00
<b>Top. Sofralık Z İhracatındaki oranı kg (%)</b>	<b>86,54</b>	<b>64,57</b>	<b>77,54</b>	<b>71,99</b>	<b>75,49</b>	<b>82,47</b>	<b>77,98</b>	<b>78,37</b>	<b>73,01</b>	<b>83,15</b>	<b>77,11</b>
<b>Top. Sofralık Z İhracatındaki oranı kg (%)</b>	<b>79,03</b>	<b>62,57</b>	<b>76,62</b>	<b>71,74</b>	<b>72,80</b>	<b>78,87</b>	<b>74,65</b>	<b>76,11</b>	<b>68,94</b>	<b>76,13</b>	<b>73,74</b>
<b>YEŞİL ZEYTİN</b>											
Miktar (kg)	2.221.836	7.224.945	5.840.966	5.025.253	6.174.644	4.028.545	5.910.466	5.521.108	10.890.148	3.110.674	5.594.859
Değer (\$)	3.388.462	8.301.139	8.678.930	7.846.774	9.035.412	5.591.182	7.456.538	6.094.832	9.533.621	3.929.252	6.985.614
Birim Fiyatı (kg/\$)	0,66	0,87	0,67	0,64	0,68	0,72	0,79	0,91	1,14	0,79	0,79
<b>Top. Sofralık Z İhracatındaki oranı kg (%)</b>	<b>12,80</b>	<b>30,02</b>	<b>19,78</b>	<b>20,52</b>	<b>21,66</b>	<b>16,31</b>	<b>21,53</b>	<b>19,96</b>	<b>25,09</b>	<b>15,75</b>	<b>20,34</b>
<b>Top. Sofralık Z İhracatındaki oranı kg (%)</b>	<b>79,03</b>	<b>62,57</b>	<b>76,62</b>	<b>71,74</b>	<b>72,80</b>	<b>78,87</b>	<b>74,65</b>	<b>76,11</b>	<b>68,94</b>	<b>76,13</b>	<b>73,74</b>
<b>DİĞER İŞLENMİŞ ZEYTİNLER</b>											
Miktar (kg)	114.698	1.302.712	791.315	1.833.778	812.715	299.433	134.665	464.349	828.584	216.330	679.858
Değer (\$)	140.083	657.903	707.928	2.012.066	1.148.825	390.250	185.886	332.960	489.198	199.955	626.505
Birim Fiyatı (kg/\$)	0,82	1,98	1,12	0,91	0,71	0,77	0,72	1,39	1,69	1,08	1,12
<b>Top. Sofralık Z İhracatındaki oranı kg (%)</b>	<b>0,66</b>	<b>5,41</b>	<b>2,68</b>	<b>7,49</b>	<b>2,85</b>	<b>1,21</b>	<b>0,49</b>	<b>1,68</b>	<b>1,91</b>	<b>1,10</b>	<b>2,55</b>
<b>Top. Sofralık Z İhracatındaki oranı kg (%)</b>	<b>0,83</b>	<b>2,75</b>	<b>1,76</b>	<b>5,77</b>	<b>3,07</b>	<b>1,38</b>	<b>0,62</b>	<b>1,24</b>	<b>1,52</b>	<b>1,16</b>	<b>2,01</b>
<b>Toplam Sofralık Z İhracat Miktarı (kg)</b>	<b>17.363.576</b>	<b>24.071.071</b>	<b>29.530.206</b>	<b>24.490.281</b>	<b>28.512.383</b>	<b>24.692.784</b>	<b>27.447.937</b>	<b>27.667.263</b>	<b>43.411.565</b>	<b>19.747.622</b>	<b>26.693.469</b>
<b>Toplam Sofralık Z İhracat Değeri (\$)</b>	<b>16.823.672</b>	<b>23.937.083</b>	<b>40.141.674</b>	<b>34.888.369</b>	<b>37.437.192</b>	<b>28.305.272</b>	<b>30.145.355</b>	<b>26.900.213</b>	<b>32.267.455</b>	<b>17.300.701</b>	<b>28.814.699</b>

Kaynak: DİE  
Source :SIS

Ek Tablo 30- Türkiye'nin Ülkelere Göre Siyah ve Yeşil Sofralık Zeytin İthalatı (TL/kg) 1993/2002

Appendix Table 30- Turkey's Black and Green Table Olive Import by Countries (TL/kg) 1993/2002

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
<b>Yeşil Zeytin</b>											<b>Green Table Olive</b>
İspanya	7.218	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Spain
Yunanistan	0	0	112.000	134.400	0	15.000	0	0	0	0	Greece
Avusturya	0	0	0	3.742	0	0	0	0	0	0	Austria
Almanya	0	0	0	32.274	0	146.264	6.180	2.421	40105	2.250	Germany
Kuveyt	0	0	0	25.839	0	0	0	0	0	0	Kuwait
Kes ve Bil	0	0	0	0	15.746	4.401	0	981	3.844	0	Undefined C
Romanya	0	0	0	0	9.201	0	0	0	0	0	Romania
Bulgaristan	0	0	0	0	0	10.350	0	0	0	0	Bulgaria
S Arabistan	0	0	0	0	0	22.400	632	0	0	2.800	S.Arabistan
İtalya	0	0	0	0	0	10.520	0	0	0	0	Italy
A.B.D.	0	0	0	0	0	0	7.889	0	0	2.202	U.S.A
Hollanda	0	0	0	0	0	0	10.312	0	0	0	Netherland
Beçika-Lük	0	0	0	0	0	0	0	2.100	0	0	Belgium-Lux
Fas	0	0	0	0	0	0	0	10.400	0	0	Morocco
<b>Siyah Zeytin</b>											<b>Black Olive</b>
Fas	15.200	0	0	0	0	19.500	0	0	0	0	Morocco
Yunanistan	1.650	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Greece
Almanya	0	0	0	73.820	28518	672.385	39420	0	8258	900	Germany
Suudi Arabistan	0	0	0	912	0	0	0	0	0	0	Saudi Arabia
Yemen	0	0	0	3.164	0	0	0	0	0	0	Yemen
Kes ve Bil	0	0	0	0	57713	17.139		7.068	14721	0	Undefined C
Hollanda	0	0	0	0	0	21.854	28446	17.572	0	0	Netherlands
Romanya	0	0	0	0	0	15.600	0	0	19.000	0	Romania
Türkmenistan	0	0	0	0	0	5700	0	0	0	0	Turkmenistan
İsveç	0	0	0	0	0	5.123	0	0	0	0	Sweden
Avustralya	0	0	0	0	0	12.000	0	0	0	0	Australia
Rusya	0	0	0	0	0	30	0	0	0	0	Russia
Avusturya	0	0	0	0	0	0	13.000	0	0	0	Austria
K.K.T.C	0	0	0	0	0	0	185	0	0	0	T.R.N.C
Suriye	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0	Syria
A.B.D.	0	0	0	0	0	0	0	0	6.537	0	U.S.A
İtalya	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150	Italy
Moldava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18.500	Moldova
<b>Diğerleri</b>											<b>Others</b>
Azerbaycan	0	0	36.200	363095	0	0	0	0	0	0	Azerbaijan
A.B.D.	0	60	0	0	0	0	0	0	0	0	U.S.A
İran	0	0	0	7.000	0	0	0	0	0	0	Iran
K.K.T.C	0	0	0	0	0	1.544	0	0	0	0	T.R.N.C
Bosna Hersek	0	0	0	0	0	0	0	4.994	0	0	B-Herzegovina
İsviçre	0	0	0	0	0	0	0	0	1.000	0	Switzerland

Kaynak:Devlet İstatistik Enstitüsü Dış Ticaret İstatistikleri

Source:State İnstitute of Statistic,Foreign Trade Statistcs



**Ek Tablo 31- Türkiye'de İllere Göre Çifçi Eline Geçen Yağlık Zeytin Fiyatları (TL/kg) 1994/2001**  
**Appendix Table 31- Turkey's Olive for Olive Oil Producer Prices by Province (TL/kg) 1994/2001**

	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Ort
	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Ave
<b>Aydın</b>													
1994	5.500	5.071	5.333	8.000			10.000		15.000	10.000	11.083	9.278	8.807
1995	9.500	10.857	10.000	8.000		30.000	30.000	25.000		18.667	21.500	23.688	18.721
1996	29.056	31.400	40.500	60.000	60.000	80.000	50.000			36.250	40.000	38.750	46.595
1997	59.375	64.000	70.000	70.000	68.333	70.000	75.000	75.000	75.000	75.000	71.667	67.727	70.091
1998	64.500	71.667	94.000	110.000	110.000	106.667	106.667	106.667	106.667	104.286	103.333	88.636	97.757
1999	55.889	171.875	157.182	164.000	155.000	100.000	115.000	190.700		181.250	187.500	181.250	150.877
2000	168.750	150.000								200.000	220.000		184.888
2001	252.592	255.748	258.860					596.647		596.647	596.647	401.368	422.644
<b>Balıkesir</b>													
1994	6.000	8.000								10.000	28.333	11.333	12.733
1995	11.333	11.450	12.500	10.000					10.000	22.500	30.333	37.143	18.157
1996	52.500	55.000	55.000	60.000	60.000					50.000	48.000	46.000	53.312
1997	47.500	53.333	63.333	66.667							106.667	110.000	74.583
1998	105.000	100.000	100.000	150.000							147.500	126.000	121.416
1999	100.833	158.000	103.761	145.000	160.000					140.000	200.000	225.000	154.074
2000	250.000	250.000				250.000				300.000	283.333	430.000	293.889
2001	404.444	404.444						733.333	766.667	766.667	733.333	599.127	629.716
<b>Bursa</b>													
1994	12.108	18.910	17.130	31.850	31.850	31.850	31.850		23.350	27.182	28.686	36.946	26.519
1995	23.308	30.450	30.450							39.350	38.684	40.863	33.850
1996	57.838	66.500	66.500	76.400	76.400		70.800			23.350	33.810	43.150	57.194
1997	104.400	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000	157.200	141.100	151.733	155.750	138.515
1998	311.000	336.000	336.000	336.000	336.000	336.000	336.000	286.000	336.000	314.000	310.333	259.750	319.423
1999	422.000	422.000	422.000	372.000	372.000	372.000	464.000	464.000	464.000	432.666	439.000	432.000	423.139
2000	595.000	708.000	644.000	644.000	644.000	672.000	672.000	508.000	508.000	508.000	570.667	755.333	619.083
2001	626.585	629.539	767.724	767.724	767.724	814.986	1.029.539	1.023.631	750.289	838.618	926.946	789.404	811.059
<b>Çanakkale</b>													
1994	14.914	14.930	13.583	28.400	29.575	28.400	22.925	28.400	28.400	34.920	32.113	27.198	25.313
1995	17.287	14.855	16.160	12.510	12.510	12.510	12.510	16.570	26.470	36.685	32.273	34.411	20.395
1996	34.980	43.773	43.773	47.073	86.500	86.500	86.500			37.000	50.025	56.800	57.292
1997	60.650	67.600	86.100	78.700	93.500	93.500	93.500	56.500	56.500	94.150	93.566	105.160	81.618
1998	117.105	142.600	187.000	218.500	180.500	174.000	174.000	174.000	174.000	146.866	217.350	159.633	172.129
1999	233.993	211.910	232.066	246.500	243.500	206.500	262.000	250.000	268.500	287.000	287.000	264.600	249.464
2000	371.400	371.400	371.400	335.000	372.000	446.000	446.000	446.000	342.400	520.000	268.670	291.610	381.823
2001	375.733	384.311	429.289	367.155	388.599	484.311	484.311	484.311	525.733	584.311	684.311	464.152	471.377
<b>İzmir</b>													
1994	4.420	4.833	7.500	11.500						10.000	8.400	9.250	7.986
1995	8.389	8.571	6.333	7.500						27.500	20.000	22.500	14.399
1996	25.833	25.000	35.000	35.000			50.000	50.000	43.333	33.333	30.000	33.500	36.099
1997	33.636	35.000	48.333	45.000	40.000	50.000	100.000			70.000	82.500	78.000	58.246
1998	97.500	113.750	126.667	65.000		100.000				157.500	136.000	117.500	114.239
1999	192.500	186.000	230.000	198.000	225.000	250.000	250.000	250.000	275.000	300.000	263.333	263.333	240.264
2000													
2001	500.000	500.000	525.284	725.284	999.052	1.099.621	1.099.621	1.099.526	1.016.572	1.016.572	1.016.572	841.509	869.968
<b>Manisa</b>													
1994	6.714	8.571	14.333	16.500	20.000				10.000	9.250	11.071	17.071	12.612
1995	18.333	22.000	22.500	30.000	70.000	70.000	80.000	80.000		34.000	37.143	50.714	46.790
1996	54.000	58.000	110.000	130.000	130.000	140.000	100.000	100.000	100.000	51.000	54.000	51.667	89.888
1997	41.667	43.000	45.000	50.000	55.000	60.000	70.000	200.000	200.000	200.000	182.000	175.000	110.138
1998	162.500	165.000	200.000	200.000	150.000	210.000	166.667	80.000	80.000	150.000	106.250	110.000	148.368
1999	198.571	185.000	175.000	175.000						150.000	183.333	175.000	177.113
2000													
2001	287.306	267.254	267.254	254.313						783.609	668.530	397.578	417.978
<b>Muğla</b>													
1994	14.200	14.583	10.333	30.000	35.000		30.000	52.500	60.000	28.333	15.000	20.143	28.190
1995	23.833	21.714	26.800	31.750	45.000	45.000	45.000		50.000	30.000	30.000	53.333	36.584
1996	56.667		80.000								47.500	56.250	60.104
1997	68.750	66.250	90.000	95.000	95.000	80.000					175.000	146.250	102.031
1998	126.667	200.000	100.000	150.000	150.000	150.000			200.000	150.000	178.333	196.667	160.166
1999	183.571	185.714	133.333	125.000	266.667	250.000	250.000	250.000	273.333	265.000	325.000	280.000	232.302
2000													
2001									850.000	950.000	1.000.000	933.333	933.333
<b>TÜRKİYE</b>													
1994	8.316	9.758	10.594	18.318	26.448	26.677	22.022	42.348	25.006	16.365	18.554	16.869	15.756
1995	15.851	16.786	17.408	17.093	46.599	42.172	45.161	44.506	28.631	29.675	30.619	37.491	26.782
1996	47.202	44.560	59.985	65.451	81.952	104.994	68.102	69.412	67.161	43.497	46.312	48.931	57.785
1997	53.678	56.533	68.738	69.443	70.417	68.521	89.097	98.463	98.911	99.346	106.322	107.347	81.829
1998	110.421	120.492	125.817	139.672	148.844	131.643	137.611	121.083	138.883	141.409	142.949	126.709	130.911
1999	142.317	182.344	166.546	173.396	192.892	183.785	198.793	228.769	278.849	210.246	229.916	232.090	192.857
2000	304.015	316.004	370.634	376.986	392.646	411.519	538.673	470.144	406.776	350.939	317.706	352.852	323.062
2001	377.086	413.337	420.589	487.639	712.216	807.544	836.883	738.849	775.701	780.753	735.329	607.815	641.145

Kaynak:DİE

Source: State Institute of Statistic

Ek Tablo 32- Türkiye'de Zeytin, Sofralık Zeytin ve Zeytinyağı Toptan Fiyatları (TL/kg) 1998/2002  
 Appendix Table 32- Turkey's Olive, Table Olive and Olive Oil Wholesale Prices (TL/kg) 1998/2002

	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Ort
	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Ave
<b>Zeytin</b>													<b>Olive</b>
<b>1998</b>	334.923	380.758	374.572	383.347	425.690	454.313	438.854	424.322	434.681	497.212	507.950	525.787	431.867
<b>1999</b>	467.866	528.992	554.293	566.495	573.572	669.223	624.148	645.027	665.843	720.385	737.318	758.006	625.931
<b>2000</b>	799.436	801.121	799.693	906.565	929.994	1.009.317	1.068.933	911.989	948.210	945.285	1.070.694	1.079.664	939.242
<b>2001</b>	1.229.551	1.239.087	1.264.154	914.945	918.063	865.996	874.491	1.034.249	1.119.314	959.170	1.058.328	1.161.586	1.053.245
<b>2002</b>	1.168.561	1.379.196	1.483.178	1.509.651	1.640.215	1.706.399	1.796.815	1.823.242	1.812.590				1.591.094
<b>Sofralık Zeytin</b>													<b>Table Olive</b>
<b>1998</b>	437.894	440.581	441.596	441.596	441.596	441.596	501.387	501.387	501.387	502.715	582.080	582.080	484.658
<b>1999</b>	583.095	628.406	628.406	583.095	698.959	698.959	698.959	702.013	702.898	704.579	875.149	943.357	703.990
<b>2000</b>	946.304	946.980	947.905	947.905	947.910	957.576	957.576	957.576	959.435	1.185.634	1.187.758	1.185.634	1.010.683
<b>2001</b>	1.188.820	916.340	916.340	916.340	1.487.921	1.487.921	1.487.921	1.490.966	1.084.485	1.102.594	1.109.656	1.240.519	1.202.485
<b>2002</b>	1.356.514	1.586.738	1.586.738	1.718.506	1.837.658	1.837.658	1.837.658	1.865.381	2.101.992				1.747.649
<b>Zeytinyağı</b>													<b>Olive Oil</b>
<b>1998</b>	678.021	715.448	716.945	733.305	732.514	700.054	673.374	721.027	721.576	721.702	775.515	775.772	722.104
<b>1999</b>	775.535	819.139	861.838	934.252	1.125.577	1.209.309	1.288.654	1.308.144	1.471.733	1.661.132	1.856.856	2.002.179	1.276.196
<b>2000</b>	2.069.641	2.198.585	2.230.685	2.270.726	2.290.254	2.290.254	2.293.476	2.293.489	2.327.033	2.327.033	2.327.033	2.318.417	2.269.719
<b>2001</b>	2.291.322	2.279.135	2.213.784	2.358.773	2.511.947	2.588.870	2.689.064	2.752.655	3.134.887	4.173.875	4.688.826	5.325.958	3.084.091
<b>2002</b>	5.330.145	5.229.044	5.229.044	5.229.044	5.322.317	5.322.676	5.341.437	5.442.986	5.442.766				5.321.051

Kaynak: DİE

Source: State Institute of Statistic

Ek Tablo 33- Türkiye'de İllere Göre Zeytinyağı Perakende Fiyatları (TL/kg) 1998/2002

Appendix Table 33- Turkey's Olive Oil Consumer Prices (TL/kg) 1998/2002

	Oca Jan	Şub Feb	Mar Mar	Nis Apr	May May	Haz Jun	Tem Jul	Ağu Aug	Eyl Sep	Eki Oct	Kas Nov	Ara Dec	Ort Ave
<b>Adana</b>													
1998	661.562	711.225	724.875	729.125	734.875	739.375	743.875	757.075	759.450	763.337	765.450	774.175	738.700
1999	782.425	788.475	837.462	887.045	1.009.675	1.175.800	1.272.550	1.347.775	1.409.350	1.550.425	1.676.450	1.771.100	1.209.044
2000	1.913.475	2.073.775	2.116.625	2.211.825	2.271.325	2.378.575	2.404.950	2.431.950	2.441.950	2.441.825	2.451.450	2.451.950	2.298.306
2001	2.452.575	2.455.950	2.540.600	2.606.700	2.801.450	2.844.200	2.902.125	2.939.625	3.069.025	3.778.162	4.641.125	5.142.000	3.181.128
2002	5.453.000	5.496.000	5.496.000	5.466.725	5.647.700	5.817.700	6.023.075	6.164.075	6.299.450				5.762.636
<b>Ankara</b>													
1998	679.484	709.708	720.358	722.112	733.650	754.309	767.089	776.414	768.227	773.693	775.190	798.408	748.220
1999	812.689	816.468	866.420	907.275	975.429	1.121.244	1.258.662	1.342.084	1.392.927	1.520.146	1.668.126	1.815.352	1.208.074
2000	1.903.508	2.136.782	2.242.459	2.321.692	2.367.057	2.392.819	2.412.024	2.439.993	2.497.761	2.518.709	2.521.990	2.512.841	2.355.603
2001	2.465.166	2.471.590	2.558.988	2.710.247	2.907.126	3.003.731	3.053.188	3.085.246	3.265.796	4.056.059	5.223.678	5.595.589	3.366.367
2002	5.529.360	5.466.024	5.490.329	5.602.528	5.713.556	5.778.113	5.839.637	5.994.150	6.234.775				5.738.719
<b>Bahkesir</b>													
1998	665.950	704.900	717.900	721.700	739.450	740.450	735.450	722.750	729.500	729.450	746.100	755.000	725.717
1999	757.500	771.250	796.000	847.875	965.700	1.109.400	1.280.250	1.362.000	1.408.250	1.616.000	1.692.250	1.849.750	1.204.685
2000	1.986.000	2.138.000	2.217.000	2.333.250	2.409.500	2.436.750	2.454.000	2.459.000	2.467.500	2.469.750	2.471.000	2.429.000	2.355.896
2001	2.441.500	2.411.500	2.574.000	2.774.000	2.912.500	3.007.500	3.016.000	2.933.000	3.015.500	3.799.750	4.653.500	5.164.000	3.225.229
2002	5.273.000	5.324.000	5.291.250	5.418.500	5.521.250	5.715.000	5.867.500	5.985.000	6.094.500				5.610.000
<b>Bursa</b>													
1998	690.259	705.768	722.415	734.168	745.371	752.764	754.668	737.443	737.108	737.292	749.065	751.776	734.841
1999	780.585	791.659	815.924	843.438	932.177	1.151.477	1.296.420	1.349.469	1.374.619	1.552.299	1.652.133	1.750.542	1.190.895
2000	1.934.731	2.079.727	2.165.537	2.241.575	2.333.565	2.390.684	2.407.752	2.438.120	2.452.217	2.456.146	2.440.240	2.418.859	2.313.263
2001	2.440.676	2.388.387	2.575.984	2.769.018	2.852.148	2.887.055	2.895.365	2.900.589	3.038.666	3.491.886	4.845.876	5.339.893	3.202.129
2002	5.473.935	5.367.577	5.436.886	5.504.456	5.567.355	5.584.203	5.870.903	6.133.446	6.211.574				5.683.371
<b>Erzurum</b>													
1998	735.114	747.525	756.096	773.582	778.680	796.779	798.150	798.150	798.150	798.150	802.429	802.429	781.746
1999	806.707	809.957	827.521	838.586	880.817	920.295	991.817	1.079.964	1.153.599	1.325.340	1.510.994	1.742.218	1.073.985
2000	1.874.707	1.932.077	1.970.150	2.021.864	2.068.818	2.119.621	2.197.854	2.197.854	2.252.532	2.255.782	2.265.532	2.302.907	2.121.642
2001	2.311.520	2.319.807	2.430.631	2.481.956	2.687.286	2.846.589	2.907.979	2.957.782	3.062.446	3.846.671	4.786.914	4.964.194	3.133.648
2002	5.401.973	5.442.256	5.295.764	5.077.939	5.163.206	5.175.385	5.302.814	5.410.061	5.541.275				5.312.297
<b>Gaziantep</b>													
1998	780.988	807.335	810.538	821.540	829.705	833.465	843.610	852.631	857.150	873.754	876.658	826.183	834.463
1999	839.965	843.819	856.746	881.885	1.047.125	1.174.802	1.372.990	1.439.688	1.467.552	1.554.740	1.678.323	1.768.719	1.243.863
2000	1.880.688	2.063.365	2.197.958	2.259.135	2.313.167	2.390.250	2.490.500	2.412.313	2.435.219	2.423.010	2.415.573	2.437.833	2.303.168
2001	2.441.583	2.399.396	2.594.875	2.808.844	2.941.625	3.054.635	3.112.646	3.201.854	3.279.396	4.013.260	5.080.198	5.579.063	3.375.615
2002	5.750.813	5.896.094	5.911.896	5.687.688	5.844.521	5.986.729	6.136.333	6.269.896	6.395.271				5.986.582
<b>İstanbul</b>													
1998	708.136	743.025	757.387	771.980	771.980	772.099	762.175	773.729	773.729	772.247	770.329	773.550	762.531
1999	788.765	807.762	832.276	864.420	1.019.663	1.197.882	1.296.237	1.371.364	1.428.965	1.587.131	1.731.241	1.839.325	1.230.419
2000	1.975.470	2.130.302	2.268.588	2.370.341	2.426.030	2.477.484	2.477.836	2.490.409	2.503.059	2.524.392	2.535.305	2.502.026	2.391.604
2001	2.507.450	2.513.841	2.607.805	2.772.668	2.912.238	2.985.813	2.985.813	3.064.002	3.175.525	3.861.356	5.136.135	5.781.577	3.358.685
2002	5.812.665	5.717.497	5.732.475	5.811.892	5.952.277	5.991.154	6.083.971	6.212.292	6.349.844				5.962.674
<b>İzmir</b>													
1998	657.090	688.729	687.540	700.754	702.305	683.332	693.863	698.558	717.748	729.689	728.415	741.143	702.431
1999	751.438	782.461	793.378	806.578	854.564	1.034.143	1.193.428	1.242.877	1.297.743	1.433.728	1.566.945	1.699.250	1.121.378
2000	1.819.571	1.934.505	2.021.459	2.187.381	2.236.100	2.279.854	2.298.848	2.320.501	2.319.369	2.337.327	2.347.202	2.302.202	2.201.438
2001	2.361.081	2.332.402	2.398.484	2.489.992	2.756.377	2.808.415	2.877.663	2.889.220	2.946.183	3.456.363	4.422.584	4.766.600	3.042.114
2002	4.998.405	5.091.497	5.208.683	5.265.263	5.309.427	5.343.192	5.669.542	5.745.248	5.745.695				5.375.217
<b>Konya</b>													
1998	608.000	619.267	637.700	650.400	685.667	707.767	719.167	726.900	735.433	745.333	750.333	764.333	695.858
1999	768.467	778.233	837.967	862.167	954.133	1.116.533	1.285.133	1.340.400	1.407.467	1.576.300	1.728.567	1.815.667	1.205.920
2000	1.893.533	2.065.333	2.110.667	2.227.667	2.270.800	2.318.800	2.362.633	2.382.467	2.354.967	2.357.383	2.297.767	2.188.667	2.235.890
2001	2.268.000	2.359.667	2.540.667	2.683.633	2.903.000	2.858.500	2.803.667	2.939.500	3.091.667	4.196.500	5.216.267	5.729.833	3.299.242
2002	5.502.167	5.406.000	5.382.667	5.311.667	5.149.167	5.376.000	5.573.833	5.713.333	5.755.167				5.463.333
<b>Manisa</b>													
1998	645.273	671.727	723.182	704.773	705.455	698.636	695.455	706.136	715.227	715.000	715.409	723.182	701.621
1999	727.273	748.409	769.091	815.455	866.364	959.909	1.069.318	1.144.545	1.179.091	1.280.909	1.452.500	1.624.773	1.053.136
2000	1.753.182	1.827.159	1.919.886	1.999.773	2.061.818	2.132.500	2.168.636	2.217.500	2.265.909	2.299.318	2.326.591	2.322.045	2.107.860
2001	2.268.182	2.288.636	2.273.409	2.422.274	2.609.091	2.692.727	2.701.364	2.705.227	2.831.818	3.198.182	4.317.273	4.808.636	2.926.402
2002	5.125.000	5.084.318	5.047.955	5.017.955	5.216.364	5.278.182	5.296.364	5.542.045	5.633.636				5.249.091
<b>Trabzon</b>													
1998	730.517	753.083	762.750	762.750	776.508	778.617	769.900	758.417	765.817	758.683	770.342	784.660	764.337
1999	784.660	824.835	837.677	897.133	1.010.617	1.180.608	1.245.827	1.292.847	1.385.117	1.439.225	1.633.133	1.831.492	1.196.931
2000	1.926.683	2.049.775	2.095.367	2.221.458	2.341.117	2.409.992	2.449.533	2.483.867	2.505.283	2.505.283	2.460.283	2.467.950	2.326.383
2001	2.462.542	2.479.892	2.540.125	2.768.583	2.845.433	2.856.908	2.896.233	2.933.225	3.019.900	3.617.333	4.494.167	5.157.708	3.172.671
2002	5.539.575	5.618.483	5.398.133	5.425.592	5.402.883	5.510.567	5.796.067	5.837.442	5.925.733				5.606.053
<b>TÜRKİYE</b>													
1998	685.749	716.855	730.013	740.731	749.239	753.516	755.334	762.741	768.248	771.384	774.830	781.779	749.202
1999	789.930	803.856	828.717	863.213	962.733	1.116.722	1.237.926	1.310.873	1.369.047	1.493.867	1.638.190	1.754.532	1.180.801
2000	1.883.105	2.034.622	2.148.986	2.246.032	2.320.237	2.364.517	2.395.625	2.416.056	2.438.153	2.449.981	2.459.557	2.453.587	2.300.872
2001	2.444.185	2.445.037	2.532.219	2.672.633	2.833.160	2.900.084	2.932.468	2.979.398	3.115.028	3.778.102	4.816.387	5.304.237	3.229.412
2002	5.443.944	5.438.938	5.433.807	5.463.834	5.552.633	5.629.674	5.760.054	5.886.905	6.013.913				5.624.856

Kaynak:DİE

Source:State Institute of Statistic

Ek Tablo 34- Türkiye'de İllere Göre Çiğçi Eline Geçen Sofralık Zeytin Fiyatları (TL/kg) 1994/2001  
Appendix Table 34- Turkey's Table Olive Producer Prices by Cities (TL/kg) 1994/2001

	Oca Jan	Şub Feb	Mar Mar	Nis Apr	May May	Haz Jun	Tem Jul	Ağu Aug	Eyl Sep	Eki Oct	Kas Nov	Ara Dec	Ort Ave
<b>Aydın</b>													
1994	10.563	9.333	10.500	17.333	21.250	26.667	26.667	26.667	16.714	16.750	16.929	17.267	18.053
1995	18.000	19.833	17.909	18.857	22.000	35.000	35.000	46.667	41.667	41.250	40.000	45.222	31.783
1996	52.846	60.200	90.000	95.000	104.167	119.000	106.667	110.000	90.000	65.000	76.250	77.500	87.219
1997	61.000	59.167	70.000	86.667	87.500	98.750	123.333	85.000	117.500	120.000	147.500	146.364	100.231
1998	152.778	158.571	192.500	210.000	218.000	184.000	211.667	220.000	231.429	194.667	174.643	137.500	190.479
1999	137.300	114.444	147.500	190.625	225.000	305.000	270.833	275.058	300.000	437.500	398.000	400.000	266.772
2000	371.818	385.000	350.000	360.000	450.000	433.333	450.000	475.000	461.111	443.750	490.000	562.500	436.043
2001	306.293	300.405	408.860	555.216	467.139	512.668	587.295	685.296	796.560	735.599	627.193	528.549	
<b>Balıkesir</b>													
1994	21.000	28.444	29.750	37.857	42.143	36.167	37.500	38.333	36.250	35.714	37.143	35.125	34.618
1995	32.000	34.571	39.571	44.167	54.167	50.000	72.500	80.714	80.833	80.000	84.750	82.143	61.284
1996	111.250	146.250	130.000	148.000	130.000	136.667	140.000	145.000	140.000	85.000	91.250	88.571	124.332
1997	108.571	163.750	181.250	202.857	193.333	261.667	290.000	200.000	200.000	182.500	273.333	304.286	213.462
1998	298.333	312.500	262.550	325.000	362.500	383.333	350.000	350.000	350.000	242.857	334.444	265.000	319.709
1999	271.250	321.250	341.667	410.000	500.000	300.000	350.000	0	0	340.000	352.500	500.000	368.667
2000	550.000	578.000	550.000	650.000	650.000	650.000	655.000	658.000	700.000	750.000	490.000	758.000	658.250
2001	517.020	592.683	1.067.787				945.192	837.317	856.133	1.033.979	1.261.339	853.179	884.959
<b>Bursa</b>													
1994	32.585	32.997	35.225	39.529	47.291	52.484	38.950	53.050	49.550	51.893	50.828	60.804	45.432
1995	66.382	76.495	85.475	89.167	95.680	107.474	91.034	87.733	100.825	112.825	104.120	110.771	93.998
1996	113.385	134.775	134.775	137.250	151.834	162.700	163.450	217.625	233.500	233.500	192.400	240.166	176.280
1997	235.933	246.533	264.733	272.000	281.000	272.000	347.300	325.700	364.800	371.600	399.200	421.360	316.846
1998	434.400	436.400	454.300	439.900	422.000	417.333	422.000	443.400	425.400	472.000	531.596	536.262	452.915
1999	595.000	569.250	591.467	667.733	667.733	671.333	715.200	751.000	787.000	808.200	775.200	693.000	691.010
2000	789.000	772.400	798.667	798.667	794.000	815.800	880.400	909.000	909.000	930.400	1.004.400	1.111.667	776.117
2001	877.969	861.960	953.098	975.181	1.023.704	1.012.873	1.233.970	1.233.970	1.233.970	1.214.878	1.332.100	1.062.610	1.084.690
<b>Çanakkale</b>													
1994	19.876	21.800	23.852	32.295	31.525	33.783	36.567	39.863	39.680	42.404	40.123	36.318	33.173
1995	37.562	43.980	55.583	59.697	70.190	72.563	79.033	78.166	78.166	66.700	81.290	81.900	67.069
1996	97.969	101.800	104.350	115.840	124.800	112.033	135.133	118.633	138.350	111.900	100.395	101.091	113.524
1997	144.400	148.100	137.000	114.800	125.900	144.400	131.500	162.900	148.100	167.266	209.700	223.533	154.799
1998	215.160	205.834	236.334	258.250	261.000	236.334	211.666	187.000	205.500	224.000	249.666	255.500	228.853
1999	281.834	191.934	298.000	323.334	274.000	348.000	360.334	409.666	409.666	375.750	368.400	437.000	339.827
2000	655.500	733.200	851.600	696.000	597.333	696.000	844.000	751.500	548.000	432.067	643.143	652.833	675.098
2001	810.007	841.173	863.474	849.321	879.343	880.058	880.058	862.903	902.932			857.928	862.720
<b>İzmir</b>													
1994	8.600	14.429	15.143	21.750	35.000	40.000	0	20.000	17.500	14.167	19.000	22.000	20.689
1995	16.364	18.000	21.714	43.333	48.333	50.000	60.000	0	80.000	35.000	32.500	48.125	41.215
1996	70.000	68.571	81.250	91.667	110.000	100.000	135.000	115.000	100.833	47.727	56.923	62.857	86.652
1997	71.500	80.714	120.000	117.500	155.000	200.000	200.000	250.000	245.000	230.000	203.333	220.000	174.420
1998	174.000	210.000	187.500	187.500	233.333	275.000	250.000	250.000	250.000	188.333	166.364	165.833	211.488
1999	188.750	241.667	250.000	220.000	304.000	387.500	387.500	412.500	412.500	441.667	460.000	460.000	347.174
2000	575.000	671.429	758.333	858.333	691.667	750.000	962.500	920.000	806.250	892.857	618.182	635.714	761.689
2001	544.781	521.751	500.853	650.948	681.038	951.584	975.406	1.200.000	1.200.691	1.500.000	1.500.000	891.902	926.580
<b>Manisa</b>													
1994	11.750	13.625	17.500	20.200	17.667	15.000	15.000	15.000	15.000	18.333	18.000	24.571	16.803
1995	27.083	32.778	37.857	43.000	46.667	40.000	60.000	60.000	60.000	50.000	55.000	67.500	48.323
1996	76.000	85.000	100.000	116.667	128.333	110.000	100.000	100.000	100.000	74.615	71.818	91.364	96.149
1997	81.667	88.571	73.333	130.000	145.000	145.000	145.000	180.000	200.000	157.500	164.286	148.571	138.244
1998	166.000	169.000	165.000	186.667	186.667	225.000	203.333	220.000	180.000	193.750	170.000	153.333	184.895
1999	162.500	207.143	216.667	150.000	250.000	350.000	350.000	350.000	350.000	250.000	316.667	316.667	272.470
2000	300.000	300.000	400.000	300.000	425.000	425.000		250.000	300.000	350.000	312.500	480.000	349.318
2001	391.813	519.968	551.078	551.078					975.641	1.131.811	641.836	680.461	
<b>Muğla</b>													
1994	13.700	14.682	18.650	25.000	27.143	28.571	30.000	30.000	35.000	23.125	23.889	27.000	24.730
1995	29.727	32.900	39.250	43.750	46.875	52.222	51.875	50.714	62.143	60.833	48.571	70.000	49.071
1996	73.333	81.250	88.333	88.000	96.667	90.000	106.000	117.500	102.857	77.500	89.545	89.545	91.710
1997	130.000	130.000	176.000	181.429	187.500	178.333	197.143	216.667	225.000	214.444	199.375	205.625	186.793
1998	263.333	293.333	327.500	362.500	421.429	420.833	385.000	375.000	394.444	305.556	262.500	242.500	337.827
1999	242.143	237.500	312.500	350.000	475.000	516.000	571.429	578.571	516.667	462.500	411.111	421.429	424.571
2000	662.500		900.000		860.000		816.667		810.000		780.000		804.861
2001	689.165	640.267	681.662	780.951	979.037	966.219	967.829	1.086.679	1.086.679	1.244.403	1.104.306	907.044	927.853
<b>TÜRKİYE</b>													
1994	14.808	17.737	20.392	25.937	30.996	32.391	30.612	29.666	26.431	25.441	26.893	29.530	25.903
1995	31.229	33.590	39.533	47.070	52.906	54.278	62.529	66.124	66.079	56.060	57.747	64.398	51.357
1996	81.484	93.155	100.600	110.261	118.948	116.137	125.995	123.903	115.114	85.795	87.161	95.312	101.714
1997	116.260	127.775	141.682	160.566	167.419	185.805	213.360	195.447	211.376	199.301	226.921	238.160	179.282
1998	242.214	257.361	259.647	284.452	299.017	297.076	289.215	299.808	295.024	260.927	280.322	262.603	274.868
1999	306.208	293.574	317.038	348.051	390.114	401.627	414.313	448.035	438.640	445.739	438.601	466.366	389.270
2000	601.218	622.895	676.990	681.048	690.781	742.299	874.194	775.071	765.462	739.896	738.598	781.797	707.232
2001	735.781	724.838	847.143	852.526	897.824	941.718	1.013.943	1.007.132	1.030.825	1.077.525	1.280.063	932.575	945.158

Kaynak:DİE

Source:State Institute of Statistic

Ek Tablo 35- Türkiye'de İllere Göre Siyah Zeytin Perakende Fiyatları (TL/kg) 1998/2002  
Appendix Table 35- Turkey's Black Table Olive Consumer Prices (TL/kg) 1998/2002

	Oca Jan	Şub Feb	Mar Mar	Nis Apr	May May	Haz Jun	Tem Jul	Ağu Aug	Eyl Sep	Eki Oct	Kas Nov	Ara Dec	Ort Ave
<b>Adana</b>													
1998	664.075	734.650	775.425	794.175	833.975	872.725	892.300	926.875	975.050	1.030.425	1.046.925	1.072.050	884.888
1999	1.146.300	1.182.175	1.208.675	1.250.975	1.271.475	1.289.500	1.300.250	1.406.250	1.438.000	1.485.750	1.543.375	1.616.625	1.344.946
2000	1.688.150	1.722.900	1.800.375	1.893.500	1.922.000	1.974.750	1.995.125	2.024.750	2.088.250	2.141.250	2.224.375	2.278.950	1.979.531
2001	2.333.575	2.388.825	2.523.825	2.590.825	2.789.700	2.890.200	2.975.450	3.043.700	3.092.725	3.138.375	3.209.250	3.252.125	2.852.381
2002	3.331.125	3.426.750	3.533.250	3.641.125	3.706.250	3.721.250	3.821.200	3.868.700	3.941.950				3.665.733
<b>Ankara</b>													
1998	825.722	873.706	925.115	952.990	972.472	1.040.654	1.052.728	1.104.661	1.147.739	1.204.384	1.232.866	1.298.380	1.052.618
1999	1.385.291	1.426.743	1.461.027	1.499.442	1.528.820	1.563.593	1.605.882	1.662.217	1.726.263	1.755.212	1.797.189	1.909.061	1.610.062
2000	1.988.463	2.075.812	2.151.035	2.188.656	2.241.098	2.278.744	2.326.015	2.357.731	2.390.548	2.441.894	2.506.533	2.559.771	2.292.192
2001	2.564.028	2.652.158	2.707.533	2.742.304	2.833.839	2.921.155	2.955.317	3.101.732	3.102.101	3.152.441	3.267.464	3.377.600	2.948.139
2002	3.401.470	3.539.729	3.710.248	3.833.945	3.866.030	3.931.992	3.925.358	4.045.048	4.120.579				3.819.378
<b>Bahkesir</b>													
1998	544.250	563.500	563.500	564.750	588.200	608.000	626.500	639.500	677.000	756.750	778.000	828.500	644.871
1999	843.500	851.500	851.500	860.750	870.000	887.500	900.000	900.000	926.500	949.500	969.500	1.034.500	903.729
2000	1.113.250	1.283.500	1.289.000	1.399.000	1.494.000	1.534.500	1.549.500	1.574.500	1.599.500	1.643.500	1.656.000	1.668.500	1.483.729
2001	1.736.500	1.789.000	1.990.000	2.092.750	2.174.000	2.255.000	2.260.000	2.240.000	2.255.000	2.322.500	2.430.000	2.540.000	2.173.729
2002	2.630.000	2.743.750	2.813.500	2.818.500	2.983.750	3.229.000	3.241.500	3.317.000	3.395.000				3.019.111
<b>Bursa</b>													
1998	683.296	730.432	759.123	788.764	797.423	807.812	832.967	861.418	918.214	939.341	996.060	1.033.315	845.680
1999	1.092.143	1.118.655	1.121.408	1.131.373	1.174.474	1.259.004	1.281.362	1.291.808	1.364.056	1.427.692	1.488.926	1.605.173	1.279.673
2000	1.655.226	1.680.064	1.699.170	1.820.074	1.939.368	1.962.228	2.048.461	2.140.878	2.165.298	2.197.732	2.242.039	2.316.105	1.988.887
2001	2.351.896	2.296.557	2.380.254	2.457.510	2.533.843	2.589.749	2.610.680	2.678.930	2.733.108	2.733.108	2.789.908	3.011.748	2.597.274
2002	3.013.515	3.064.081	3.178.466	3.390.167	3.489.071	3.552.405	3.560.440	3.685.988	3.823.244				3.417.486
<b>Erzurum</b>													
1998	621.968	663.723	687.354	717.971	756.182	785.748	789.989	814.396	846.670	928.216	951.770	960.341	793.694
1999	1.053.249	1.139.894	1.157.597	1.182.597	1.232.077	1.242.363	1.284.027	1.310.896	1.333.864	1.384.596	1.421.418	1.491.713	1.269.524
2000	1.566.950	1.646.693	1.726.014	1.818.718	1.844.368	1.861.893	1.868.571	1.875.071	1.878.321	1.901.607	1.966.964	2.007.589	1.830.230
2001	2.051.464	2.120.607	2.177.563	2.402.531	2.476.679	2.773.893	2.827.832	2.912.629	3.095.507	3.185.246	3.241.471	3.402.746	2.739.014
2002	3.439.471	3.475.221	3.497.971	3.512.596	3.551.757	3.594.168	3.718.882	3.736.025	3.775.025				3.589.013
<b>Gaziantep</b>													
1998	738.625	785.958	790.646	805.729	823.438	831.406	894.594	954.313	1.012.917	1.098.229	1.102.823	1.134.708	914.449
1999	1.196.854	1.252.531	1.303.333	1.295.833	1.307.083	1.315.333	1.334.896	1.403.229	1.474.813	1.554.188	1.587.688	1.695.167	1.393.412
2000	1.746.958	1.802.271	1.844.167	1.894.458	1.929.917	1.943.042	1.961.896	2.040.896	2.158.396	2.177.146	2.242.708	2.274.000	2.001.321
2001	2.289.000	2.351.604	2.446.083	2.581.479	2.622.646	2.634.229	2.654.021	2.739.021	2.797.979	2.902.542	2.947.542	3.000.917	2.663.922
2002	3.029.000	3.107.313	3.229.594	3.397.135	3.415.979	3.657.938	3.676.688	3.843.729	3.957.813				3.479.465
<b>İstanbul</b>													
1998	929.839	995.006	1.046.605	1.083.490	1.134.635	1.172.800	1.257.445	1.314.163	1.342.784	1.396.877	1.410.808	1.458.163	1.211.885
1999	1.493.360	1.534.664	1.580.617	1.606.186	1.640.847	1.699.595	1.773.559	1.841.957	1.875.498	1.931.063	2.045.093	2.152.760	1.764.600
2000	2.261.032	2.317.402	2.367.245	2.434.299	2.468.273	2.519.478	2.597.126	2.627.674	2.682.436	2.721.102	2.733.889	2.773.967	2.541.994
2001	2.855.175	2.858.841	2.878.644	3.004.198	3.063.467	3.119.135	3.138.587	3.188.610	3.249.955	3.359.557	3.395.323	3.501.515	3.134.417
2002	3.682.808	3.896.021	4.037.062	4.172.836	4.196.667	4.268.985	4.317.406	4.299.806	4.588.180				4.162.197
<b>İzmir</b>													
1998	683.727	713.173	769.558	803.438	848.817	896.925	904.692	958.856	994.654	1.005.923	1.040.890	1.125.316	895.497
1999	1.169.307	1.191.402	1.193.373	1.205.042	1.226.746	1.240.353	1.313.571	1.330.108	1.324.042	1.423.235	1.506.260	1.527.900	1.304.278
2000	1.615.992	1.713.929	1.763.942	1.852.481	1.901.448	1.943.669	1.973.383	2.010.615	2.039.480	2.050.855	2.162.719	2.189.331	1.934.820
2001	2.251.295	2.217.138	2.334.028	2.418.475	2.524.064	2.694.040	2.721.575	2.725.854	2.773.575	2.906.844	2.951.315	2.989.565	2.625.647
2002	3.072.162	3.177.794	3.266.831	3.361.710	3.490.979	3.564.537	3.573.615	3.678.515	3.824.371				3.445.613
<b>Konya</b>													
1998	690.033	705.533	721.000	723.667	745.600	793.433	818.267	873.133	888.133	977.000	1.018.667	1.040.067	832.878
1999	1.077.000	1.111.333	1.133.000	1.146.000	1.229.333	1.259.167	1.318.167	1.401.100	1.425.067	1.445.067	1.488.400	1.580.933	1.301.214
2000	1.613.067	1.654.167	1.727.667	1.787.800	1.855.267	1.953.433	2.088.600	2.128.767	2.170.933	2.201.333	2.295.067	2.386.333	1.988.536
2001	2.352.000	2.387.000	2.422.000	2.470.800	2.491.433	2.541.600	2.574.933	2.640.533	2.681.933	2.746.600	2.746.600	2.917.933	2.581.114
2002	2.939.133	3.055.167	3.184.000	3.307.500	3.318.333	3.358.667	3.416.333	3.446.667	3.516.500				3.282.478
<b>Manisa</b>													
1998	511.364	536.818	629.091	652.955	705.455	749.091	784.545	862.727	858.636	869.091	861.364	862.273	740.284
1999	974.545	987.500	1.018.864	1.025.000	1.047.727	1.061.591	1.062.727	1.067.727	1.091.818	1.095.909	1.162.727	1.190.909	1.065.587
2000	1.231.818	1.294.318	1.333.182	1.395.909	1.466.136	1.475.455	1.679.136	1.829.364	1.908.091	1.952.955	1.980.455	2.039.545	1.632.197
2001	2.050.000	2.054.545	2.091.818	2.100.909	2.129.318	2.198.182	2.207.955	2.237.273	2.243.182	2.275.000	2.428.409	2.402.727	2.201.610
2002	2.503.864	2.510.909	2.582.500	2.688.182	2.790.455	2.851.364	2.865.909	2.904.545	3.165.909				2.762.626
<b>Trabzon</b>													
1998	716.325	739.592	792.675	819.800	833.983	902.300	935.283	942.383	980.883	1.067.950	1.110.033	1.140.000	915.101
1999	1.140.450	1.151.950	1.204.225	1.242.350	1.295.767	1.393.083	1.482.142	1.472.017	1.506.117	1.529.067	1.558.317	1.597.250	1.381.061
2000	1.819.592	1.897.667	1.904.417	1.946.167	1.982.333	2.011.358	2.084.333	2.135.500	2.155.750	2.155.750	2.280.500	2.280.500	2.054.489
2001	2.368.667	2.463.250	2.572.167	2.603.000	2.630.500	2.645.833	2.670.167	2.656.167	2.676.417	2.770.833	2.912.833	3.003.417	2.664.438
2002	3.156.250	3.212.083	3.295.083	3.331.042	3.331.042	3.417.750	3.500.000	3.512.917	3.599.000				3.372.796
<b>TÜRKİYE</b>													
1998	749.120	793.305	839.432	870.428	903.832	942.942	987.082	1.034.121	1.070.406	1.121.229	1.145.668	1.190.947	970.709
1999	1.236.469	1.270.238	1.300.842	1.322.816	1.355.762	1.396.337	1.447.445	1.498.239	1.539.021	1.591.001	1.661.407	1.751.352	1.447.577
2000	1.834.334	1.902.329	1.952.265	2.013.322	2.063.400	2.107.379	2.163.910	2.208.041	2.257.550	2.290.685	2.334.223	2.368.918	2.124.696
2001	2.418.597	2.450.324	2.509.279	2.596.156	2.677.883	2.743.589	2.777.470	2.833.537	2				

Ek Tablo 36- Türkiye'de İllere Göre Yeşil Zeytin Perakende Fiyatları (TL/kg) 1998/2002  
Appendix Table 36- Turkey's Green Olive Consumer Prices by Cities (TL/kg) 1998/2002

	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Ort
	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Ave
<b>Adana</b>													
1998	492.350	537.300	564.000	597.925	672.125	720.000	769.500	791.625	825.375	890.450	938.825	1.000.825	733.358
1999	1.019.575	1.030.200	1.037.700	1.045.700	1.053.100	1.063.875	1.088.625	1.105.000	1.152.125	1.171.250	1.201.625	1.280.625	1.104.117
2000	1.318.875	1.389.875	1.431.150	1.503.300	1.544.175	1.607.625	1.664.250	1.698.250	1.746.625	1.802.250	1.862.250	1.898.000	1.622.219
2001	1.903.500	1.925.500	1.971.700	2.025.200	2.116.575	2.145.075	2.182.450	2.186.200	2.206.950	2.241.875	2.425.375	2.566.750	2.158.096
2002	2.735.250	2.952.725	3.082.950	3.273.200	3.349.200	3.456.450	3.531.075	3.670.700	3.855.325				3.322.986
<b>Ankara</b>													
1998	543.433	604.545	655.718	686.030	760.239	832.590	885.609	916.007	1.000.842	1.081.540	1.158.777	1.154.477	856.651
1999	1.148.434	1.191.271	1.175.393	1.163.077	1.147.911	1.127.961	1.124.043	1.141.270	1.187.657	1.190.654	1.257.561	1.380.184	1.186.285
2000	1.448.543	1.509.384	1.596.914	1.606.355	1.690.086	1.688.832	1.736.623	1.774.169	1.816.683	1.867.648	1.911.905	1.880.385	1.710.627
2001	1.899.045	1.902.282	1.941.355	2.029.216	2.047.334	2.062.575	2.051.759	2.066.925	2.109.776	2.296.774	2.524.311	2.740.936	2.139.357
2002	2.856.496	3.045.800	3.144.429	3.344.943	3.519.321	3.629.501	3.688.028	3.925.200	3.997.057				3.461.197
<b>Bahçeşehir</b>													
1998	446.250	483.125	510.000	535.625	541.875	601.250	658.125	698.125	782.500	863.125	910.625	948.750	664.948
1999	948.750	967.500	967.500	967.500	961.250	958.125	955.000	948.750	958.750	990.625	1.012.500	1.048.750	973.750
2000	1.061.250	1.117.813	1.137.500	1.302.500	1.371.875	1.622.813	1.653.750	1.680.000	1.703.125	1.703.125	1.686.141	1.622.283	1.471.848
2001	1.637.908	1.697.283	1.798.641	1.821.875	1.825.000	1.825.000	1.843.750	1.868.750	1.950.000	2.093.750	2.350.000	2.675.000	1.948.913
2002	2.748.750	3.062.500	3.156.250	3.212.500	3.396.875	3.498.750	3.612.813	3.733.125	3.811.250				3.359.201
<b>Bursa</b>													
1998	538.103	559.827	582.021	621.905	679.064	710.121	744.665	825.216	897.166	931.229	990.202	1.002.311	756.819
1999	1.003.290	1.011.542	1.028.415	1.039.970	1.052.652	1.050.114	1.057.625	1.057.625	1.094.412	1.114.379	1.223.742	1.270.783	1.083.712
2000	1.285.971	1.338.311	1.374.243	1.444.098	1.510.375	1.622.067	1.642.352	1.761.796	1.810.805	1.840.563	1.910.296	1.898.491	1.619.947
2001	1.912.423	1.878.371	1.907.655	1.935.621	1.996.621	2.008.080	2.032.182	2.006.321	2.024.655	2.134.844	2.306.666	2.536.567	2.056.667
2002	2.570.280	2.745.098	2.872.568	3.093.693	3.253.465	3.451.823	3.502.145	3.645.266	3.732.048				3.207.376
<b>Erzurum</b>													
1998	488.167	502.250	534.683	557.800	604.467	617.900	620.933	623.100	636.100	741.793	741.793	747.793	618.065
1999	816.897	905.683	936.467	963.133	1.003.693	1.003.693	1.050.293	1.072.593	1.084.693	1.115.693	1.138.027	1.256.547	1.028.951
2000	1.315.260	1.331.387	1.406.093	1.480.800	1.591.467	1.601.000	1.614.000	1.661.167	1.686.667	1.686.667	1.737.667	1.746.333	1.571.542
2001	1.746.333	1.813.160	1.895.160	1.981.660	2.194.800	2.345.600	2.383.257	2.425.333	2.612.333	2.683.067	2.811.333	2.945.013	2.319.754
2002	3.041.247	3.098.447	3.189.967	3.213.800	3.224.633	3.280.967	3.313.467	3.341.633	3.371.633				3.230.644
<b>Gaziantep</b>													
1998	585.667	602.533	620.033	652.150	663.900	666.025	702.950	725.533	822.683	1.044.458	1.061.000	995.833	761.897
1999	1.026.208	1.029.917	1.040.500	992.833	1.009.167	1.011.667	1.031.667	1.047.000	1.074.792	1.105.917	1.135.917	1.155.500	1.055.090
2000	1.175.083	1.211.125	1.223.833	1.262.167	1.330.667	1.340.000	1.367.333	1.495.333	1.548.667	1.550.917	1.581.333	1.573.833	1.388.358
2001	1.578.833	1.674.583	1.729.583	1.822.917	1.886.417	1.935.583	1.975.583	2.038.083	2.102.250	2.216.167	2.281.167	2.342.833	1.965.333
2002	2.409.500	2.671.167	2.861.000	3.110.750	3.254.083	3.444.833	3.454.833	3.507.167	3.591.167				3.144.944
<b>İstanbul</b>													
1998	618.827	660.223	707.733	748.666	811.373	867.604	944.646	1.001.462	1.106.869	1.202.106	1.234.909	1.209.544	926.164
1999	1.218.557	1.226.571	1.231.448	1.223.354	1.204.666	1.185.014	1.199.573	1.206.249	1.245.068	1.330.970	1.414.322	1.522.654	1.267.371
2000	1.607.605	1.643.647	1.674.710	1.750.160	1.808.417	1.857.905	1.873.978	1.969.508	2.066.831	2.104.475	2.145.528	2.174.886	1.889.804
2001	2.214.894	2.207.296	2.207.296	2.216.368	2.262.784	2.264.199	2.269.356	2.304.419	2.329.411	2.650.490	2.788.385	3.021.554	2.394.704
2002	3.263.781	3.545.656	3.650.921	3.970.600	4.015.488	4.100.905	4.197.733	4.252.813	4.430.294				3.936.466
<b>İzmir</b>													
1998	531.031	562.817	586.790	624.517	681.910	732.290	779.035	837.737	899.271	909.896	927.435	961.519	752.854
1999	984.385	996.404	1.007.367	1.009.616	1.017.010	1.024.337	1.029.140	1.035.050	1.043.035	1.081.634	1.184.977	1.206.022	1.051.581
2000	1.261.306	1.370.136	1.409.788	1.447.877	1.519.358	1.549.775	1.585.356	1.651.722	1.696.134	1.685.987	1.735.004	1.758.855	1.555.542
2001	1.843.918	1.864.303	1.918.023	2.003.296	2.043.040	2.153.204	2.180.084	2.192.576	2.240.967	2.344.921	2.529.569	2.617.890	2.160.983
2002	2.708.269	2.906.450	3.062.975	3.116.112	3.269.506	3.354.773	3.311.294	3.376.400	3.546.135				3.183.546
<b>Konya</b>													
1998	511.333	500.333	527.333	546.000	622.833	677.000	705.833	768.167	789.067	816.067	864.300	880.400	684.056
1999	902.333	928.833	932.000	949.667	971.167	977.000	990.500	1.008.500	1.016.333	1.051.833	1.133.000	1.204.333	1.005.681
2000	1.209.000	1.243.833	1.282.000	1.361.467	1.424.433	1.455.667	1.568.500	1.671.667	1.760.500	1.754.500	1.785.500	1.744.000	1.521.756
2001	1.679.167	1.727.500	1.780.100	1.817.367	1.873.867	1.891.700	1.965.533	1.997.533	2.177.767	2.396.467	2.809.667		2.010.606
2002	2.789.500	2.926.667	3.295.667	3.450.833	3.487.167	3.601.500	3.565.667	3.775.333	3.861.333				3.417.074
<b>Manisa</b>													
1998	449.500	498.636	523.636	539.091	593.636	631.136	690.909	768.636	810.455	847.273	879.091	883.636	676.303
1999	858.182	895.000	896.818	894.545	921.818	924.091	935.455	917.273	903.636	912.727	928.182	1.035.909	918.636
2000	1.102.955	1.243.636	1.328.864	1.454.091	1.439.091	1.507.273	1.560.682	1.706.364	1.733.182	1.774.318	1.815.000	1.796.818	1.538.523
2001	1.849.091	1.853.636	1.870.909	1.941.364	2.037.500	2.111.364	2.041.818	2.085.000	2.129.545	2.187.727	2.171.364	2.180.455	2.038.314
2002	2.205.682	2.431.818	2.517.273	2.624.545	2.750.909	2.776.818	2.795.000	2.929.091	3.179.545				2.690.076
<b>Trabzon</b>													
1998	564.393	583.177	630.127	647.407	686.153	723.433	794.333	805.833	813.717	840.767	876.567	953.867	743.315
1999	1.027.342	1.105.006	1.110.561	1.116.117	1.131.320	1.131.320	1.200.653	1.200.653	1.200.653	1.258.973	1.302.387	1.348.164	1.177.762
2000	1.409.961	1.458.939	1.475.250	1.520.713	1.599.460	1.599.460	1.596.653	1.639.960	1.746.283	1.777.333	1.818.800	1.840.400	1.623.601
2001	1.912.967	1.945.580	2.011.300	2.106.600	2.143.533	2.136.567	2.137.267	2.183.783	2.251.900	2.274.900	2.377.167	2.428.733	2.159.191
2002	2.690.383	2.919.917	3.029.400	3.161.017	3.214.067	3.313.967	3.413.100	3.477.900	3.596.633				3.201.820
<b>TÜRKİYE</b>													
1998	549.913	589.079	628.140	659.809	708.393	757.266	812.276	859.022	935.835	1.011.451	1.051.767	1.062.956	802.159
1999	1.083.534	1.102.991	1.108.670	1.115.372	1.114.411	1.111.731	1.125.934	1.140.081	1.168.567	1.214.310	1.276.296	1.359.950	1.160.154
2000	1.413.298	1.470.025	1.512.523	1.571.624	1.625.338	1.676.632	1.713.490	1.780.157	1.843.133	1.876.096	1.913.835	1.926.336	1.693.541
2001	1.963.253	1.981.489	2.018.679	2.075.864	2.126.403	2.157.250	2.172.540	2.198.983	2.234.170	2.400.014	2.544.932	2.707.848	2.215.119
2002	2.855.402	3.050.743	3.190.522	3.389.459	3.502.578	3.597.597	3.669.582	3.763.352	3.894.103				3.434.815

Kaynak: DİE

Source: State Institute of Statistics

**Ek Tablo 37- Zeytin ve Zeytin Mamülleri İmalatı 1998/2002**  
**Appendix Table 37- Olive and Olive Oil Processing Industries 1998/2002**

	Birim	İşyeri sayısı Number of Establishment	Miktar Quantity (Ton)	Değer Value (TL)	Satış Miktarı	Satış Değeri Milyon TL
<b>Saf Zeytinyağı ve Fraksiyonları</b>						
1998	Ton	5	16539	9904315	13791	7637044
1999	Ton	3	837	758242	613	685562
2000	Ton	3	397	992500	288	611344
2001	Ton	4	16648	38198845	15632	35606037
2002	Ton	3	1494	5577719	1618	6087888
<b>Rafine Edilmiş Zeytinyağı ve Fraksiyonları</b>						
1998	Ton	7	31353	16574266	31049	16420917
1999	Ton	7	33384	25889948	43657	33325738
2000	Ton	7	20483	32760056	21169	33548960
2001	Ton	11	36919	73872598	38430	77752958
2002	Ton	11	12062	41565167	11011	39105416
<b>İşlenmiş Zeytin (Dondurulmamış)</b>						
1998	Kgr.	5	11335833	4615516	15480949	6217492
1999	Kgr.	4	5243892	3138067	3652428	2167137
2000	Kgr.	4	6871749	6490898	5913299	5475404
2001	Kgr.	3	10118241	12264196	10155855	12128953
2002	Kgr.	3	6440270	11957016	6617382	12258897
<b>Supstok</b>						
1998	Ton	14	14772	550222	12710	454296
1999	Ton	15	28810	1217120	22196	834699
2000	Ton	15	48832	3509904	42213	2993979
2001	Ton	14	28062	3461325	21562	2542301
2002	Ton	17	8126	1503952	5998	1160055

Not: Bilgiler kamu kesimine ait tüm işyerleri ile 10 ve daha fazla kişi çalıştıran özel sektör imalat sanayi işyerlerinin katma değerinin yaklaşık % 80 ini oluşturan büyük ölçekli imalat sanayi işyerlerine aittir.  
3- 2002 Verileri geçici ve 6 aylıktır. Üretim ve satış değerlerinde KDV hariçtir.

## TEAE Yayın Listesi

## Kitaplar

- T.Özüdoğru, E. Ertürk, 2002, **Türkiye V. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildiriler**, Yayın No: 87, Ekim, Ankara
- N.Akyıl, T.Özüdoğru, 2001, **Yeni Gelişmeler Işığında Pamuk Sektörü, IV. Türkiye Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 77, Aralık, Ankara.
- N.Akyıl, 2000, **Pamuk Endüstrisinde Pazar Merkezli Bilgi Akışı, Türkiye III. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildiriler Tartışmalar**, Yayın No: 47, Ekim, Ankara.
- S. Tan, Y. E. Ertürk, 2000, **Türkiye'de Hayvancılık Sektörü: Üretici, Sanayici ve Politika Yapıcılar Açısından Sektörün Değerlendirilmesi, Türkiye I. Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 46, Temmuz, Ankara.
- A. Bayaner, H. Bozkurt, 1999, **Türk Tarımında Bilim ve Araştırma Politikaları** (İngilizce), Yayın No: 30, Ekim, Ankara.
- N. Akyıl, A. Bayaner, 1999, **Pamukta Tarım ve Sanayi Entegrasyonu, Türkiye II. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 27, Ağustos, Ankara.
- A. Bayaner, G. Nevruz, N. Akyıl, 1998, **I. Türkiye Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu: Bildiriler, Tartışmalar**, Yayın No: 12, Ekim, Ankara.
- O. Aydoğuş, G. Nevruz, 1998, **I. Türkiye Buğday Sempozyumu: Bildiriler, Tartışmalar**, Yayın No: 11, Temmuz, Ankara.
- T. Yıldırım, A. Schmitz, W.H. Furtan, 1998, **Dünya Tarım Ticareti** (İngilizce), Westview Press, USA.

## Çalışma Raporları

- Gül, A., Özdeş Akbay, A., Özçiçek Dölekoğlu, C., Özel, R., Akbay, C., **Adana İli Kentsel Alanda Ailelerin Ev Dışı Gıda Tüketimlerinin Belirlenmesi**, Çalışma Raporu 2003, Yayın No:95, Ocak, Ankara
- T. Binici, A. Koç, A. Bayaner, 2001, **Üretici Risk Davranışları ve Etkileyen Sosyo-ekonomik Faktörler: Adana Aşağı Seyhan Ovası Örneği** (İngilizce), Çalışma Raporu 2001-1, Yayın No:61, Nisan, Ankara.
- F. Fuller, A. Koç, H. Şengül and A. Bayaner, 2000, **Türkiye'de Çiftlik Düzeyinde Yem Talebi** (İngilizce), Çalışma Raporu 99WP226, CARD, Ekim, Iowa.
- S. Tan, B. Şener, S. Aytüre, 1999, **Feoga ve Türkiye'de Uygulanabilirliği**, Çalışma Raporu 1999-3, Yayın No: 38, Aralık, Ankara.
- A. Şener, A. Koç, 1999, **Türkiye'de Kimyasal Gübre Talebi**, Çalışma Raporu 1999-2, Yayın No: 25, Ağustos, Ankara.
- A. Bayaner, V. Uzunlu, 1999, **Türk Baklagil Pazarlama Politikalarının Dünya Ticaretine Etkileri**, Çalışma Raporu 1999-1, Yayın No: 20, Nisan, Ankara.
- T. Yıldırım, W. H. Furtan, A. Güzel, 1998, **Türkiye Buğday Politikasının Teorik ve Uygulamalı Analizi**, Çalışma Raporu 1998-4, Mayıs, Ankara.
- E. H. Çakmak, H. Kasnakoğlu, T. Yıldırım, 1998, **Fark Ödeme Sisteminin Ekonomik Analizi**, Çalışma Raporu 1998-3, Nisan, Ankara.
- A. Bayaner, 1998, **Türkiye Makarnalık Buğday Sektörü ve Uluslararası Pazardaki Rekabet Gücü**, Çalışma Raporu 1998-2, Yayın No: 8, Nisan, Ankara.
- M. Fisunoğlu, M. Pınar ve O. Aydoğuş, 1998, **Türkiye'nin Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri ve Rusya Federasyonu ile Tarımsal Ticaret Olanakları**, Çalışma Raporu 1998-1, Mart, Ankara.

## Monograf

- H. Tanrıvermiş, 2000, **Orta Sakarya Havzası'nda Domates Üretiminde Tarımsal İlaç Kullanımının Ekonomik Analizi**, Yayın No: 42, Mayıs, Ankara.



**Proje Raporları**

- KARLI, B. 2003, **Gap Alanındaki Tarım Kooperatifleri ve Diğer Çiftçi Örgütlerinin Bölge Kalkınmasındaki Etkinliği**, Yayın No: 97, Mart, Ankara.
- R. Tunahioğlu, O. Gökçe, 2002, **Ege Bölgesinde Optimal Zeytin Yayılış Alanlarının Tespitine Yönelik Bir Araştırma**, Yayın No: 90, Aralık, Ankara.
- KARLI, B. 2002, **GAP Alanındaki Tarıma Dayalı Sanayi İşletmelerinin Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Yolları**, Yayın No: 88, Eylül, Ankara.
- S. TAN, Y.E.ERTÜRK, **Türkiye’de Süt Tozu Üretimi ve Dünyadaki Rekabet Şansı**, Yayın No: 86, Ekim, Ankara.
- S. Tan, İ. Dellal. 2002, **Kırmızı Et Üretim ve Tüketim Açığını Kapatmak İçin Alternatif Bir Yaklaşım: Hindi Üretimi ve Sözleşmeli Yetiştiricilik Modeli**, Proje Raporu 2002-3. Yayın No: 85, Temmuz, Ankara.
- İ. Dellal, G. Keskin, G. Dellal. 2002, **GAP Bölgesinde Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinin Ekonomik Analizi ve Hayvansal Ürünlerin Pazara Arzı**, Proje Raporu 2002-2. Yayın No: 83, Temmuz, Ankara.
- G. Dellal, A. Eliçin, N. Tekel, İ. Dellal, 2002, **GAP Bölgesinde Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinin Yapısal Özellikleri**, Proje Raporu 2002-1. Yayın No: 82, Temmuz, Ankara.
- T.Özüdoğru, H.Tatlıdil, 2001, **“Bu Toprağın Sesi” Televizyon Programının Polatlı İlçesinde Çiftçi Davranışlarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma**, Proje Raporu. Yayın No: 78, Aralık, Ankara.
- P. Karahocagil, 2001, **Yeter Gelirli İşletme Büyüklüğü: Literatür İncelemesi**, Proje Raporu 2001-24, Yayın No:76, Ekim, Ankara.
- G. Malorgio, A. Koç, A. Bayaner, M.U. Kandemir, 2001, **Türkiye’de Gıda Sektörünün Yapısı ve Performansı** (İngilizce), Proje Raporu 2001-23, Yayın No:75, Ekim, Ankara.
- S. Tan, 2001, **Türkiye’de Sütçülük Sektöründe Bölgeler Arası Yapısal Değişimin Spatial Denge Modeli İle Analizi**, Proje Raporu 2001-22, Yayın No: 72, Ağustos, Ankara.
- C. Abay, S. Sayan, B. Miran, A. Bayaner, 2001, **Türkiye’de Tarıma Yapılan Transferlerin Enflasyon Üzerine Etkileri: Bir Nedensellik Araştırması**, Proje Raporu 2001-21, Yayın No:71, Haziran, Ankara.
- M. Sarımeşeli, F. Tatlıdil, 2001, **Doğrudan Gelir Desteği ve Kayıt Sistemi Pilot Uygulaması ve Orman İçi Köyler Açısından Değerlendirilmesi**, Proje Raporu 2001-20, Yayın No:70, Nisan, Ankara
- B. Saraçoğlu, O. Aydoğuş, N. Köse, D. İşören, 2001, **Türkiye’de Su Ürünleri Sektörü: Üretim, Talep ve Pazarlama**, Proje Raporu 2001- 19, Yayın No:69, Nisan, Ankara.
- E. Çakmak, H. Kasnaoğlu, 2001, **Tarım Sektöründe Türkiye ve Avrupa Birliği Etkileşimi**, Proje Raporu 2001-18, Yayın No:68, Nisan, Ankara.
- S. Demirci, 2001, **Şeker Fabrikalarının Performans Analizi ve Toplam Faktör Verimliliklerinin Ölçümü: Dea ve Malmquist İndeks Yaklaşımı**, Proje Raporu 2001-17, Yayın No:67, Nisan, Ankara.
- O. Zaim, A. Bayaner, M.U. Kandemir, 2001, **Tarımda İller ve Bölgeler Düzeyinde Üretkenlik ve Etkinlik: Farklar ve Nedenler**, Proje Raporu 2001-16, Yayın No:66, Nisan, Ankara.
- A.Koç, A.Bayaner, M.U. Kandemir, 2001, **Gümrük Birliği ve DTÖ’nün Tarımsal Ticaret Üzerine Etkisi**, Proje Raporu 2001-15, Yayın No:65, Nisan, Ankara.
- TEAE personeli **Türkiye’de Bazı Bölgeler için Önemli Ürünlerde Girdi Kullanımı ve Üretim Maliyetleri**, 2001, Proje Raporu 2001-14, Yayın No:64, Nisan, Ankara.
- A. Koç, H. Tanrıvermiş, F. Budak, E. Gündoğmuş, H. İnan, A. Kubaş, B. Özkan, 2001, **Türkiye Tarımında Kimyasal İlaç Kullanımı: Etkinsizlik, Sorunlar ve Alternatif Düzenlemelerin Etkileri**, Proje Raporu 2001-13, Yayın No:63, Nisan, Ankara.
- E.İşıklı, A. Koç, B.Miran, N.Akyıl, C.Abay, S.Güler, C.Günden, 2001, **Türkiye’de Tütünde Arz Kontrolü ve Ekonomik Etkileri**, Proje Raporu 2001-12, Yayın No:62, Nisan, Ankara.

- Ş. Akdemir, T. Binici, H. Şengül, vd. 2001, **Bölge Bazlı Tarım Sigortasının Türkiye’de Seçilmiş Bölgeler İçin Potansiyel Sigorta Talebinin ve Talebinin Karşılabilirliğinin Belirlenmesi**, Proje Raporu 2001-11, Yayın No:60, Nisan, Ankara.
- S. Alpay, İ. Yalçın, T. Dölekoğlu, 2001, **Avrupa Birliği Kalite ve Sağlık Standartlarının Türk Gıda Sanayi Sektörü Rekabet Gücü Üzerine Etkisi**, Proje Raporu 2001-10, Yayın No:59, Nisan, Ankara
- A.Bayaner, A. Koç, H. Tanrıvermiş, E.Gündoğmuş, N. Ören, B.Özkan, 2001, **Doğrudan Gelir Desteği Pilot Uygulamasının İzleme ve Değerlendirilmesi**, Proje Raporu 2001-9, Yayın No:57, Mart, Ankara
- D. Ediz, A. Ş. İntişah, R. Özlü, 2001, **Doğrudan Gelir Desteği Pilot Uygulaması** (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 2001-8, Yayın No:56, Mart, Ankara.
- F. Yavuz, Ş.Aksoy, S. Tan, V. Dağdemir, A. Keskin, 2001, **Türkiye’de Süt Pazarlama Sisteminin İyileştirilmesi İçin Kurumsal Yapılanma İhtiyacı Üzerine Bir Araştırma**, Proje Raporu 2001-7, Yayın No:55, Mart, Ankara.
- A. Koç, V. Uzunlu A. Bayaner, 2001, **Türkiye Tarımsal Ürün Projeksiyonları 2000-2009**, Proje Raporu 2001-6, Yayın No:54, Şubat, Ankara.
- A.Koç, A. Bayaner, S. Tan, Y.E. Ertürk, F. Fuller, 2001, **Türkiye’de Destekleme Politikaları ve Programlarının Hayvancılık Sektörünün Gelişmesi Üzerine Etkisi** (İngilizce), Proje Raporu 2001-5, Yayın No:53, Ocak, Ankara.
- Y.E. Ertürk, 2001, **Ankara İli Kızılcahamam İlçesinde Köy-Tür’e Bağlı Olarak Faaliyet Gösteren Broiler İşletmelerinin Ekonomik Analizi**, Proje Raporu 2001-4, Yayın No:52, Ocak, Ankara.
- S. Akgüngör, F. Barbaros, N. Kumral, 2001, **Türkiye’de Meyve ve Sebze İşleme Sanayinin Avrupa Birliği Piyasasında Sürdürülebilir Rekabet Gücü Açısından Değerlendirilmesi**, Proje Raporu 2001-3, Yayın No: 51, Ocak, Ankara.
- Y. Z. Özcan, 2001, **Türkiye’de Fındık, Çay, Şeker Pancarı ve Tütün Tarımında Hızlı Kırsal Değerlendirme** (ingilizce), Proje Raporu 2001-2, Yayın No: 50, Ocak, Ankara.
- H. Şengül, A. Koç, N. Akyıl, A. Bayaner, F. Fuller, 2001, **Türkiye’de Pamuk Pazarı: Gelecekteki Talebi Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi**, Proje Raporu 2001-1, Yayın No: 49, Ocak, Ankara.
- M. Sarımeşeli, O. Aydoğuş, 2000, **Dünya Fındık Piyasasının Ekonomik Analizi ve Türkiye için Optimum Politikaların Saptanması**, Proje Raporu 2000-6, Yayın No: 45, Temmuz, Ankara.
- I. Dellal, 2000, **Antalya İlinde Kıl Keçisi Yetiştiriciliğine Yer Veren Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Planlanması**, Proje Raporu 2000-5, Yayın No: 43, Haziran, Ankara.
- H. Tanrıvermiş, E. Gündoğmuş, V. Ceyhan, H. Fidan, H. Özudoğru, 2000, **Türkiye’de Özelleştirme Uygulamalarının Tarım Kesimine Etkilerinin Değerlendirilmesi**, Proje Raporu 2000-3, Yayın No:41, Mayıs, Ankara.
- S. Demirci, 2000, **Doğrudan Gelir Sistemi ve Uygulamalar: Literatür İncelemesi**, Proje Raporu 2000-1, Yayın No: 40, Mayıs, Ankara.
- B. Saraçoğlu, N. Köse, 2000, **Bazı Gıda Sanayilerinin Uluslararası Rekabet Gücü: Makarna, Bisküvi ve Un Sanayi**, Proje Raporu 2000-2, Yayın No: 39 , Mayıs, Ankara.
- T. Kırıl, H. Kasnaoğlu, 1999, **Tarımsal Ürünler İçin Maliyet Hesaplama Metodolojisi ve Veri Tabanı Rehberi**, Proje Raporu 1999-13, Yayın No: 37, Aralık, Ankara.
- S. Demirci, 1999, **Destekleme Alımı ve Fark Ödeme Sisteminin Refah ve Dağılım Etkilerinin İncelenmesi**, Proje Raporu 1999-12, Yayın No: 36, Aralık, Ankara.
- J. Brooks, A. Tanyeri, 1999, **Tarımsal Politika Reformu: Sosyal Hesap Matriksi Yaklaşımı** (ingilizce), Proje Raporu 1999-11, Yayın No: 35, Aralık, Ankara.
- E. H. Çakmak, H. Akder, 1999, **Dünya Ticaret Örgütü-Tarım Anlaşması'nın Yeni Görüşme Dönemi ve Türkiye: Olanaklar, Kısıtlar ve Stratejiler**, Proje Raporu 1999-10, Yayın No:34, Aralık, Ankara.
- A. Özçelik, H. Tanrıvermiş, E. Gündoğmuş, A. Turan, 1999, **Türkiye’de Sulama İşletmeciliğinin Geliştirilmesi Yönünden Şebekelerin Birlik ve Kooperatiflere Devri ile Su Fiyatlandırma Yöntemlerinin İyileştirilmesi Olanakları**, Proje Raporu 1999-9, Yayın No: 32, Kasım, Ankara.

- A. Koç, J. Beghin, F. Fuller, Ş. Aksoy, T. Dölekoğlu, A. Şener, 1999, **Türkiye'de Yağlı Tohumlar Pazarı: Uluslararası Fiyatlar ve Alternatif Politikaların Arz, Talep ve İkame Ürünler Üzerine Etkileri** (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 1999-8, Yayın No: 31, Eylül, Ankara.
- A. Bayaner, 1999, **Çorum İlinde Yumurta Tavukçuluğunun Ekonomik Analizi**, Proje Raporu 1999-7 Yayın No: 23, Haziran, Ankara.
- E. Çakmak, H. Kasnakoğlu, H. Akder, 1999, **Türk Tarımında Destekleme Alımları ve Pazar Girişi Etkileri: Tarımsal Sektör Modeli Analizi**, (İngilizce), Proje Raporu 1999-6 Yayın No: 22, Mayıs, Ankara.
- W. H. Furtan, A. Güzel, G. Karagiannis, A. Bayaner, 1999, **Türkiye'de Tarımsal Araştırmaların Getirisi ve Tarımsal Verimlilik** (İngilizce), Proje Raporu 1999-5, Yayın No: 21, Mayıs, Ankara.
- O. Yurdakul, v.d., 1999, **Türkiye'de Hayvansal Ürünler Arzı ve Yem Talebi: Mevcut Durumun Değerlendirilmesi ve Alternatif Politika Senaryoları** (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 1999-4, Yayın No: 17, Mart, Ankara.
- S. Akgüngör, B. Miran, C. F. Abay, E. Olhan, N.K. Nergis, 1999, **İstanbul, Ankara, ve İzmir İllerinde Tüketicilerin Çevre Dostu Ürünlere Yönelik Potansiyel Talebinin Tahminlenmesi**, Proje Raporu 1999-3, Yayın No: 15, Şubat, Ankara.
- A. Özçelik, A.Turan, H. Tanrıvermiş, 1999, **Türkiye'de Tarımın Pazara Entegrasyonunda Sözleşmeli Tarım ve Bu Modelin Sürdürülebilir Kaynak Kullanımı ile Üretici Geliri Üzerine Etkileri**, Proje Raporu 1999-2, Yayın No: 14, Şubat, Ankara.
- A. Schmitz, E. Çakmak, T. Schmitz and R. Gray, 1999, **Türk Tarımında Devlet Eliyle Ticaret** (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 1999-1, Yayın No: 13 Şubat, Ankara.

#### Durum ve Tahmin Raporları

- R.TUNALIOĞLU, P.KARAHOCAGİL, M.TAN, **Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Durum ve Tahmin:2003**, Durum ve Tahmin:2003-1,Yayın No:96, Mart, Ankara.
- Y.E. ERTÜRK, S. TAN, **Et ve Et Mamülleri Durum ve Tahmin: 2003**, Durum ve Tahmin 2003-5, Yayın No: 94, Aralık, Ankara.
- S. TAN, Y.E. ERTÜRK, **Süt ve Süt Mamülleri Durum ve Tahmin: 2003**, Durum ve Tahmin 2003-4, Yayın No: 93, Aralık, Ankara.
- Y.E. ERTÜRK, S. TAN, **Kümes Hayvanları ve Yumurta Durum ve Tahmin: 2003**, Durum ve Tahmin 2003-1, Yayın No: 92, Aralık, Ankara.
- H.EGE, P.KARAHOCAGİL, 2002, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 2002/2003**, Durum ve tahmin 2002-2, Yayın No: 91, Aralık, Ankara
- Özüdoğru, T. 2002, **Pamuk Durum ve Tahmin: 2002/2003**, Durum ve Tahmin 2002-1, Yayın No:89, Ekim, Ankara.
- İ. Dellal, R. Tunahoglu 2002, **Buğday Durum ve Tahmin: 2002/2003**, Durum ve Tahmin 2002-1, Yayın No: 84, Ankara.
- H.EGE, P.KARAHOCAGİL, 2001, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 2001/2002**, Durum ve Tahmin 2001-7, Yayın No: 82, Aralık, Ankara.
- Y.E. ERTÜRK, S. TAN, **Kümes Hayvanları ve Yumurta Durum ve Tahmin: 2002**, Durum ve Tahmin 2001-6, Yayın No: 81, Kasım, Ankara.
- Y.E. ERTÜRK, S. TAN, **Et ve Et Mamülleri Durum ve Tahmin: 2002**, Durum ve Tahmin 2001-5, Yayın No: 80, Kasım, Ankara.
- S. TAN, Y.E. ERTÜRK, **Süt ve Süt Mamülleri Durum ve Tahmin: 2002**, Durum ve Tahmin 2001-4, Yayın No: 79, Kasım, Ankara.
- İ. Dellal, 2001, **Buğday Durum ve Tahmin: 2001/2002**, Durum ve Tahmin 2001-3, Yayın No: 74, Eylül, Ankara.

- T. Dölekoğlu, 2001, **Yağlı Tohumlar ve Bitkisel Yağlar Durum ve Tahmin: 2001/2002**, Durum ve Tahmin 2001-2, Yayın No:73, Ağustos, Ankara.
- T. Özüdoğru, N. Akyıl, 2001, **Pamuk Durum ve Tahmin: 2001/2002**, Durum ve Tahmin 2001-1, Yayın No:58, Eylül, Ankara.
- İ. Dellal, H. Ege, 2000, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 2000/2001**, Durum ve Tahmin 2000-2, Yayın No: 48, Aralık, Ankara.
- H. Ege, İ. Dellal, 2000, **Buğday Durum ve Tahmin: 2000/2001**, Durum ve Tahmin 2000-1, Yayın No: 44, Temmuz, Ankara.
- N. Akyıl, 1999, **Pamuk Durum ve Tahmin: 1999/2000**, Durum ve Tahmin 1999-8, Yayın No: 33, Aralık, Ankara.
- H. Ege, 1999, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 1999/2000**, Durum ve Tahmin 1999-7, Yayın No: 29, Eylül, Ankara.
- Y.E. Ertürk, S. Tan, 1999, **Et ve Et Mamülleri Durum ve Tahmin: 1999**, Durum ve Tahmin 1999-6, Yayın No: 28, Ağustos, Ankara.
- S. Tan, Y.E. Ertürk, 1999, **Süt ve Süt Mamülleri Durum ve Tahmin: 1999**, Durum ve Tahmin 1999-5, Yayın No: 26, Ağustos, Ankara.
- O. Aydoğuş, H. Ege, N. Köse, 1999, **Buğday Durum ve Tahmin: 1999/2000**, Durum ve Tahmin 1999-4, Yayın No: 24, Haziran, Ankara.
- H. Ege, Y.E. Ertürk, 1999, **Yemlik Tahıllar Tahmin: 1998/99**, Tahmin 1999-3, Yayın No: 19, Mart, Ankara.
- Ş. Aksoy, A. Şener, 1999, **Yağlı Tohumlar ve Bitkisel Yağlar Durum ve Tahmin: 1997/98**, Durum ve Tahmin 1999-2, Yayın No: 18, Mart, Ankara.
- N. Akyıl, 1999, **Pamuk Tahmin: 1998/99**, Tahmin 1999-1, Yayın No: 16, Mart, Ankara.
- O. Aydoğuş, H. Ege, Y. E. Ertürk, 1998, **Buğday Tahmin: 1998/99**, Tahmin 1998-5, Aralık, Ankara.
- N. Akyıl, Y.E. Ertürk, 1998, **Pamuk Durum ve Tahmin: 1998/99**, Durum ve Tahmin 1998-4, Eylül, Ankara.
- H. Ege, Y.E. Ertürk, 1998, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 1998/99**, Durum ve Tahmin 1998-3, Temmuz, Ankara.
- O. Aydoğuş, H. Ege, Y. E. Ertürk, 1998, **Buğday Tahmin: 1998/99**, Tahmin 1998-2, Temmuz, Ankara.
- M. Pınar, N. Akyıl, S. Er ve Y. E. Ertürk, 1998, **Pamuk Durum ve Tahmin: 1997/98**, Durum ve Tahmin 1998-1, Ocak, Ankara.
- O. Aydoğuş, H. Ege, Y. E. Ertürk ve N. P. Zöğ, 1997, **Buğday Durum ve Tahmin: 1997/98**, Durum ve Tahmin 1997-1, Aralık, Ankara.